

pinnet.fi

Kansainvälisyys osana ammattikorkeakoulujen arkea

Toimittajat: Hellevi Leppiaho, Annikki Pulkkinen,
Marjo Pääskylä, Katri Salonen & Satu Virtanen

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Turun ammattikorkeakoulun

raportteja

87

HELLEVI LEPPIAHO, ANNIKKI PULKKINEN, MARJO PÄÄSKYLÄ,
KATRI SALONEN & SATU VIRTANEN (TOIM.)

Kansainvälisyys osana ammattikorkeakoulujen arkea

Toimituskuntana on toiminut Pinnet-verkoston pohjoinen ryhmä sekä Katri Salonen ja Satu Virtanen.

Turun ammattikorkeakoulun raportteja 87

Turun ammattikorkeakoulu
Turku 2009

ISBN 978-952-216-098-0 (painettu)

ISSN 1457-7925 (painettu)

Painopaikka: Tampereen yliopistopaino Oy – Juvenes Print, Tampere 2009

ISBN 978-952-216-099-7 (PDF)

ISSN 1459-7764 (verkkojulkaisu)

<http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522160997.pdf>

SISÄLTÖ

LUKIJALLE	7
<i>Tapio Varmola, Seinäjoen ammattikorkeakoulu</i>	
KATSAUS AMMATTIKORKEAKOULUJEN KANSAINVÄLISEN TOIMINNAN KEHITTÄMISVERKOSTO PINNETIN TOIMINTAAN	8
<i>Katri Salonen ja Kirsti Virtanen, Turun ammattikorkeakoulu</i>	
OPETUSMINISTERIÖN PUHEENVUORO	13
<i>Johanna Haahntela, opetusministeriö</i>	
PINNET-VERKOSTON TOIMINTA CIMON NÄKÖKULMASTA	15
<i>Juha Ketolainen, Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus</i>	
KANSAINVÄLISYYS AMMATTIKORKEAKOULUJEN ARJESSA	18
<i>Henna Juusola, Suomen ammattikorkeakouluopiskelijakuntien liitto</i>	
KOULUTUKSEN KANSAINVÄLISTYMINEN JA KOTIKANSAINVÄLISTYMINEN	
HENKILÖKOHTAISTA KANSAINVÄLISTYMISTÄ LAHTELAISITTAIN	23
<i>Leea Kouhia, Lahden ammattikorkeakoulu</i>	
KANSAINVÄLISET KAKSOISTUTKINNOT – KÄYTÄNNÖN KOKEMUKSIA	27
<i>Matti Koivisto ja Marianna Luoma, Mikkelin ammattikorkeakoulu</i>	
MITEN AUTTAA OPISKELIJOITA GLOBALISAATION JA MONIKULTTUURISEN TYÖELÄMÄN HAASTEISSA?	31
<i>Juha Kontio, Turun ammattikorkeakoulu</i>	
TRANSATLANTIC CURRICULUM IN NURSING 2007–2011 – EU/US ATLANTIS PROGRAM/TRANSATLANTIC DEGREE CONSORTIUM PROJECT	39
<i>Tuula Ikonen, Laurea University of Applied Sciences</i>	
WHO NEEDS THESE PUPPETS, PUPPETEERS AND THEIR TEACHERS ALIKE?	45
<i>Anna Ivanova-Brashinskaya, Turku University of Applied Sciences</i>	
KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ	
ITÄ- JA KAAKKOIS-AASIAN VERKOSTOYHTEISTYÖN VAIHEET	53
<i>Marja-Liisa Marten, Jyväskylän ammattikorkeakoulu</i>	
SOTEN VENÄJÄ-VERKOSTO KERÄÄ ALAN VENÄJÄ-TOIMIJAT YHTEEN	58
<i>Soile Anttila, Laurea-ammattikorkeakoulu</i>	
TERVEYSALAN KANSAINVÄLINEN TOIMINTA – KOKEMUKSIA MUUTOKSESTA	65
<i>Raija Sairanen, Turun ammattikorkeakoulu</i>	

TYÖLEIRI DAMASKOKSESSA – KONSERVOINNIN KOULUTUSOHJELMAN KURSSITOIMINTAA <i>Jorma Lehtinen, Metropolia-ammattikorkeakoulu</i>	71
HENKILÖSTÖN VENÄJÄ-OSAAMISEN KEHITTÄMINEN BARENTS SPECIALISTS -VERKOSTOSSA <i>Annikki Pulkkinen, Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu</i>	74
DEVELOPING CONTINUING NURSING EDUCATION IN KOSOVO 2004–2008 <i>Raili Kurki, Seinäjoki University of Applied Sciences</i>	79
ENHANCING SUSTAINABLE DEVELOPMENT THROUGH UNIVERSITIES’ PARTNERSHIP: DIAK’S MODEL <i>Riikka Hälikkä, Sakari Kainulainen and Kyösti Voima, Diaconia University of Applied Sciences</i>	89
HEALTH AFRICA NETWORK 1996–2009. DEVELOPMENT PROJECTS AND NORTH-SOUTH-SOUTH PROGRAMME AS TOOLS FOR PARTNERSHIP <i>Helli Kitinoja, Seinäjoki University of Applied Sciences and Merja Seppälä, Central Ostrobothnia University of Applied Sciences</i>	96
 LIIKKUVUUS	
KANSAINVÄLINEN KESÄKOULU – INTERNATIONAL SUMMER SCHOOL – LAPIN JA SATAKUNNAN YHTEISTYÖTÄ <i>Tuovi Honkela, Sanna Iivari ja Hellevi Leppiaho, Rovaniemen ammattikorkeakoulu ja Marina Wikman, Satakunnan ammattikorkeakoulu</i>	105
KATSAUS KONSORTIOON – ERASMUS-HARJOITTELUKONSORTION MAHDOLLISUUDET KORKEAKOULULLE <i>Eleni Mizaras, Oulun seudun ammattikorkeakoulu</i>	110
KIRJASTOJA JA SALMIAKKIA – HENKILÖSTÖVAIHDOS HOLLANNISSA <i>Kaisa Rissanen, Tampereen ammattikorkeakoulu</i>	115
 TYÖELÄMÄN JA ALUEEN KANSAINVÄLISTÄMINEN, TUTKIMUS- JA KEHITYSHANKKEET SEKÄ KANSAINVÄLINEN HANKETOIMINTA	
FURNITURE INDUSTRY TECHNOPARK – LAHDEN ALUEEN JA PIETARIN HUONEKALUALAN YHTEINEN T&K-KOHDE PIETARISSA <i>Anne-Marie Salmi, Lahden ammattikorkeakoulu</i>	121
I KNOW IT’S LATHI INSTEAD OF LATI – KANSAINVÄLISEN HANKEYHTEIS- TYÖN KOKEMUKSIA ALPPIEN ETELÄPUOLELTA <i>Minna Liski, Lahden ammattikorkeakoulu</i>	127
ULKOMAALAISET HARJOITTELIJAT PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMISSÄ <i>Tenho Kohonen, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu</i>	132

INTERNATIONAL EXPERTISE SERVICES (IES). REGIONAL DEVELOPMENT AND INTERNATIONAL KNOWLEDGE TRANSFER THROUGH INTERNATIONAL STUDENTS – ‘A WORKING MODEL’	138
<i>Rob Moonen, Laurea University of Applied Sciences</i>	

KANSAINVÄLISET PALVELUT

LIIKKUVUUDEN HALLINNOINNIN SÄHKÖISTÄMISEN HYÖDYT JA HAASTEET	143
<i>Nina Björn ja Maiju Kannisto, Jyväskylän ammattikorkeakoulu</i>	
ULKOMAISTEN YHTEISTYÖKUMPPANEIDEN EVALUOINTI	148
<i>Nina Björn, Tarja Huttunen ja Maiju Kannisto, Jyväskylän ammattikorkeakoulu</i>	
GOABROAD – VIRTUAL TRAINING FOR MOBILITY	152
<i>Henrik Luikko, Kymenlaakso University of Applied Sciences</i>	
VIRTUAL SUPPORT FOR OUTGOING EXCHANGE STUDENTS AT LAUREA	158
<i>Arja Majakulma, Laurea University of Applied Sciences</i>	

LUKIJALLE

Korkeakoulut ovat aina olleet kansainvälisiä. Vuosituhannen taitteen kaksikymmentä vuotta sitten suomalaisten korkeakoulujen – niin yliopistojen kuin ammattikorkeakoulujenkin – kansainvälistymisen monipuolistumisen ja syventymisen aikaa.

Tässä julkaisussa kuvataan ammattikorkeakoulujen kansainvälistymisen nykyistä tilaa esimerkein, jotka on koottu eri puolilta Suomea. Artikkelit kertovat monipuolisesta kehitystyöstä. Se, mikä oli uutta 1990-luvulla, on nyt arkipäivää useimmissa suomalaisissa ammattikorkeakouluissa.

Ammattikorkeakoulujen kansainvälisen toiminnan kehittämisverkosto Pinnet on koontanut kansainvälisten asioiden vastuuhenkilöitä yhteistyöhön jo lähes kymmenen vuoden ajan. Asiantuntijuutta jakamalla ja järkevällä työnjaolla on saatu kaikkien ammattikorkeakoulujen kansainväliset palvelut vakiintumaan hyvälle tasolle.

Ammattikorkeakoulujen kansainvälisen toiminnan ajankohtaisena haasteena on niiden tutkimus- ja kehittämistoiminnan kansainvälisten yhteyksien vahvistaminen. Jos tässä onnistutaan luomaan hyviä toimintamalleja, näkyvät tulokset myös opetuksessa ja henkilöstön osaamisessa.

Suomalainen korkeakoulukenttä on ryhmittymässä uudelleen siirryttäessä 2010-luvulle. Korkeakoulujen fuusioituminen tai niiden tiiviimpi verkostoituminen ovat ajan ilmiöitä. Toivottavasti tämä tekee suomalaiset korkeakouluyhteisöt entistä kiinnostavammiksi yhteistyösapuoliksi korkeakoulupartnereille eri puolilta maailmaa.

On luonnollista, että uudet yhteenliittymät synnyttävät myös uusia verkostoja. Valtakunnallisen yhteistyön tarve arvioidaan uudelleen, mutta kansainvälisessä yhteistyössä harva korkeakoulu menestyy yksin.

Tapio Varmola, rehtori

Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Pinnet-verkoston ohjausryhmän puheenjohtaja

KATSAUS AMMATTIKORKEAKOULUJEN KANSAINVÄLISEN TOIMINNAN KEHITTÄMISVERKOSTO PINNETIN TOIMINTAAN

Katri Salonen, projektipäällikkö
Kirsti Virtanen, kansainvälisen yksikön päällikkö
Turun ammattikorkeakoulu

Ammattikorkeakoulujen kansainvälisen toiminnan kehittämisverkosto Pinnetin taustalla on monivuotinen ammattikorkeakoulujen kansainvälisten yksiköiden päälliköiden yhteistyö. Jo viime vuosituhannella kansainvälisen toiminnan päälliköt kokoontuivat säännöllisesti jakamaan toisilleen tietoa ajankohtaisista teemoista, keskustelemaan toiminnan haasteista ja pohtimaan kansainvälistymisen tulevaisuuden näkymiä. Pinnet-verkosto perustettiin virallisesti vuonna 2004, jolloin se alkoi toimia opetusministeriön rahoittamana kehittämishankkeena, jota on koordinoanut alusta alkaen Turun ammattikorkeakoulu. Projektipäällikön tehtäviä on koko toiminnan ajan hoitanut Turun ammattikorkeakoulun kv-päällikkö Kirsti Virtanen.

Hankkeen alkuperäisenä tavoitteena on ollut vastata Bolognan prosessin ja nopeasti muuttuvan globaalien toimintaympäristön haasteisiin sekä myös valtioneuvoston koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman kansainvälistymisen vahvistamista koskeviin tavoitteisiin.

Hankkeen avulla on tiiviin verkostoyhteistyön kautta kehitetty ja vahvistettu ammattikorkeakoulujen kansainvälistä toimintaa. Hankkeessa on luotu yhteisiä menettelytapoja, kiinnitetty huomiota laadun kehittämiseen ja pyritty lisäämään kansainvälistymiseen liittyvää asiantuntemusta yhteisesti eri ammattikorkeakouluissa. Ennen kaikkea on pyritty konkreettisiin tuloksiin, jotka ovat hyödyntäneet ammattikorkeakoulujen kansainvälisen toiminnan valtakunnallista kehittämistä.

Hankkeen ensimmäinen toimintakausi kattoi vuodet 2004–2006, ja sen jälkeen hankkeelle myönnettiin jatkoa vuosiksi 2007–2009.

VUODET 2004–2006

Verkostohankkeen organisaation muodostivat alusta alkaen itse verkosto eli ammattikorkeakoulujen kansainvälisen toiminnan päälliköt tai kansainvälisten asioiden vastaavat, hankkeen koordinaatioyksikkö eli Turun ammattikorkeakoulu sekä ohjausryhmä, jonka puheenjohtajana toimi ensimmäisen kauden aikana Jyväskylän ammattikorkeakoulun rehtori Mauri Panhelainen. Ohjausryhmässä on ollut myös opetushenkilöstön, kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen CIMOn, Suomen ammattikorkeakouluopiskelijakuntien liiton SAMOKin, yliopistojen sekä elinkeinoelämän edustus. Verkosto kokoontui vuosittain keskimäärin neljästä viiteen kertaan ja ohjausryhmä kolmesta neljään kertaan. Ensimmäisen kauden aikana toimintatavoiksi vakiintuivat maantieteelliset työryhmät sekä niin sanotut alahankkeet, joiden kokoonpanot ylittivät maantieteelliset rajat. Hankkeelle tehtiin myös verkkosivut, joiden kautta työryhmien työn tulokset, kokousmuistiot sekä laaditut raportit ja selvitykset ovat olleet kaikkien luettavissa ja hyödynnettävissä.

ENSIMMÄISEN KAUDEN MERKITTÄVIMMÄT SAAVUTUKSET:

Kansainvälisen toiminnan parhaiden käytäntöjen käsikirja

Ammattikorkeakouluille luotiin yhteinen kansainvälisen toiminnan verkkopohjainen käsikirja. Se sisältää laajan valikoiman kuvauksia kv-toiminnan osa-alueista sekä niihin liittyvistä käytännöistä sekä ydintoimintojen että johtamisen, laadun ja arvioinnin osalta.

Kansainvälisyyteen valmentavat virtuaaliohjelmat

Verkoston toimesta kehitettiin ja päivitettiin kolme erillistä virtuaaliorientaatio-ohjelmaa: vaihtoon lähtevän opiskelijan orientaatio, ensimmäisen vuoden opiskelijoille tarkoitettu orientaatio kansainvälisyyteen sekä henkilöstön vaihtorientaatio.

Opiskelijapalveluiden henkilöstön kansainvälistymiskoulutus

Tavoitteena oli parantaa opiskelijapalveluissa työskentelevien valmiuksia palvella ulkomaalaisia opiskelijoita ja henkilökuntaa sekä ulkomaille lähteviä opiskelijoita ja henkilöstöä. Luotiin koulutuspaketti kansainvälisten valmiuksien, vieraskielisen viestinnän ja kulttuurien tuntemuksen kehittämiseksi.

Ammattikorkeakoulujen kansainvälinen markkinointi

Pinnet-verkosto laati selvityksen ammattikorkeakoulujen kansainvälisen markkinoinnin nykytilasta ja haasteista. Verkosto osallistui useille kansainvälisille messuille ja konferensseihin joko omalla osastolla, yhteistyössä CIMOn kanssa

tai lähettämällä tuottamaansa esitemateriaalia. Tavoitteena oli sekä kansainvälisen korkeakouluysteistyön kehittäminen että ulkomaisten opiskelijoiden rekrytointi. Lisäksi Pinnetin edustajat pitivät useita esityksiä sekä kansallisilla että kansainvälisillä foorumeilla eri kansainvälisyysteemoista.

Vieraskielisten koulutusohjelmien yhteishaku

Verkosto osallistui aktiivisesti ammattikorkeakoulujen vieraskielisten koulutusohjelmien yhteishakujärjestelmän suunnitteluun ja toteutukseen.

Kansainvälisyysvisio 2015

Verkosto laati opetusministeriön pyynnöstä vision ammattikorkeakoulujen kansainvälistymisestä vuoteen 2015 mennessä. Ministeriö halusi näin ottaa huomioon Pinnet-verkoston näkemykset ammattikorkeakoulujen kansainvälisen toiminnan tulevaisuuden näkymistä. Näitä tarvittiin taustamateriaaliksi koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman kansainvälisyysosauuden päivittämistä varten.

Kansainvälisyysseminaarit

Verkosto järjesti vuosittain marraskuussa seminaarin ajankohtaisista kansainvälisyyteen liittyvistä aiheista. Ammattikorkeakouluväki osallistui runsaslukaisesti näihin seminaareihin.

VUODET 2007–2009

Pinnet-verkosto sai jatkorahoituksen toimintakaudeksi 2007–2009 ainoana verkostohankkeena, jossa teema pysyi samana. Ohjausryhmän kokoonpanoa täydennettiin kahdella Pinnet-verkoston jäsenellä. Puheenjohtajana toisella kaudella oli Seinäjoen ammattikorkeakoulun rehtori Tapio Varmola.

TOISEN KAUDEN TOIMINNAN PÄÄPAINOALUEET OVAT OLLEET SEURAAVAT:

Maa- ja aluekohtaiset selvitykset

Tehtiin maa- ja aluekohtaisia selvityksiä ammattikorkeakoulujen nykyisistä toiminnoista ja selvitettiin yhteistyöhalukkuutta Afrikassa, Pohjois-Amerikassa ja Venäjällä.

Yhteinen pääsykokeilu Afrikassa ja siitä seurannut kannanotto

Pinnet järjesti kokeiluluonteisesti halukkaille ammattikorkeakouluille yhteiset pääsykokeet Afrikassa keväällä 2007 vieraskielisen yhteishaun yhteydessä. Kaksitoista ammattikorkeakoulua osallistui yhteisiin pääsykokeisiin Keniassa ja Ghanassa. Kokeilussa ilmeni suuria ongelmia, ja Pinnet päätti jatkossa vetäytyä

pääsykokeiden järjestelyvastausta. Pääsykoejärjestelyjen problematiikasta Euroopan ulkopuolisissa maissa tehtiin selvitys ja kannanotto ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry:lle, joka käsitteli asiaa omassa kokouksessaan.

USA-yhteistyö

Ammattikorkeakoulujen USA-yhteistyötä lähdettiin aktiivisesti tiivistämään CIMOn ja Fulbright Centerin avulla. Pinnet osallistui Nafsa-konferenssiin toukokuussa 2007 ja järjesti oman vastaanoton ja kontaktitilaisuuden. Yhdessä yliopistojen ja Fulbright Centerin kanssa toteutettiin opintomatka Yhdysvaltoihin talvella 2008. Ammattikorkeakoulujen opiskelijoille tarkoitetun yhteisen USA-opintojakson suunnittelu käynnistyi, kun yhteistyökorkeakouluksi löydettiin California State University. Ensimmäinen opintojakso toteutuu syksyllä 2009.

Venäjä-yhteistyö

Venäjä-yhteistyötä on pyritty edistämään koko toiminnan ajan yhteistyössä CIMOn kanssa. Aktiivisimmin on toiminut sosiaali- ja terveystieteiden Sote-Venäjä-verkosto. Verkoston toiminta liitettiin osaksi Pinnetin toimintaa toisella toimikaudella. Syksyllä 2008 järjestettiin ensimmäinen kaikkien alojen opiskelijoille ja opettajille tarkoitettu Venäjä-päivä, jonka tavoitteena oli motivoida ammattikorkeakouluja kehittämään Venäjä-yhteistyötään ja lisätä opettaja- ja opiskelijavaihtoja.

Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia

Verkosto osallistui hyvin aktiivisesti opetusministeriön vuonna 2008 aloittamaan korkeakoulujen kansainvälistymisstrategian valmistelutyöhön. Pinnet lähetti tärkeimpiin kansainvälisyysjärjestöihin perustuneet näkemyksensä ja kannanottonsa strategian valmistelijoille. Verkoston jäseniä osallistui myös opetusministeriön pyynnöstä eri strategiatyön valmisteluryhmiin.

Ammattikorkeakoulujen kansainvälinen markkinointi

Pinnetin graafinen ilme ja verkkosivut uudistuivat. Aasia-verkoston kanssa yhteistyössä toteutettiin vuosittain englanninkieliset esitteet, joissa oli myös luettelo vieraskielisistä koulutusohjelmista. Lisäksi osallistuttiin muutamissa Euroopan maissa opiskelijamessuille omalla osastolla.

Kansainvälinen verkostoituminen

Pinnet haki aktiivisesti vertaisverkostoa Euroopasta. Tätä kirjoitettaessa näyttää todennäköisimmältä yhteistyön aloittaminen Iso-Britannian vastaavan verkoston kanssa.

Loppuseminaari

Verkoston loppuseminaari järjestetään Helsingissä 25.–26.11.2009. Loppuseminaarin aiheet liittyvät korkeakoulujen kansainvälistymisstrategian teemoihin. Ensimmäisenä päivänä kootaan yhteen myös kaikki opetusministeriön rahoittamat verkostohankkeet kansainvälisyysteeman ympärille.

Katsaus verkoston toimintaan osoittaa selkeästi, että Pinnet-verkoston työ on ollut ammattikorkeakoulujen kansainväliselle toiminnalle tärkeää ja myös konkreettisia tuloksia on saatu aikaan. Kaikkein merkittävin lisäarvo on kuitenkin syntynyt tiiviistä yhteistyöstä, halusta jakaa tietoa ja osaamista sekä innosta kehittää yhdessä kansainvälisempää ammattikorkeakoulusektoria. Pienessä maassa kannattaa yhdistää voimavaroja yhteisen parhaan saavuttamiseksi, ja niin Pinnet-verkostossa on avoimesti ja toisia arvostaen tehty. Yhteistyö jatkuu muodossa tai toisessa.

OPETUSMINISTERIÖN PUHEENVUORO

Johanna Haahtela, ylitarkastaja
Opetusministeriön korkeakoulu- ja tiedeyksikkö

Suomen houkuttelevuutta globaalissa toimintaympäristössä on lisättävä, jotta maamme pysyy vastaisuudessakin kilpailukykyisenä. Korkeakoulujärjestelmän kansainvälistyminen on tässä ydinasia. Se lisää koko ympäröivän yhteiskunnan moninaistumista, vahvistaa kansainvälisiä verkostoja ja kehittää innovatiivisuutta. Luovuus ja uudet ajatukset syntyvät parhaiten ympäristössä, jossa uudet ja vanhat ideat kohtaavat. Kansainvälistyminen lisää osaamis pohjaamme ja toimii alustana innovatiiviselle toiminnalle.

Pinnetillä on tässä haastavassa tehtävässä ollut merkittävä rooli. Opetusministeriö on tukenut ammattikorkeakoulujen kansainvälisen toiminnan kehittämisverkostoa, jotta kansainvälisyys tulisi yhä keskeisemmäksi ammattikorkeakoulujen toiminnan osaksi, mutta toisaalta myös sen vuoksi, että päällekkäiseltä kehittämistyöltä välttyttäisiin. Kansainvälistyminen on koko korkeakoululaitoksen yhteinen haaste, mutta keinot ja asteet voivat vaihdella alueittain. Pinnet on toiminut hyvien käytänteiden ja tiedon levittäjänä sekä aloitteellisena asioiden edistäjänä.

Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen kansainvälistymisstrategia valmistui alkuvuodesta. Strategian vision mukaan vuoteen 2015 mennessä suomalainen korkeakoulutus antaa kaikille vastavalmistuneille valmiudet työskennellä kansainvälisessä toimintaympäristössä. Korkeakoulumme ovat aidosti kansainvälisiä opiskelu- ja työyhteisöjä, joissa on aikaisempaa enemmän ulkomaisia opiskelijoita, opettajia ja tutkijoita.

Strategia syntyi tiiviissä vuorovaikutuksessa korkeakoulukentän kanssa. Strategian valmistelun alkuvaiheessa järjestettiin kuusi työpajaa, joihin osallistui eri alojen asiantuntijoita. Työpajoissa keskusteltiin kansainvälistymisstrategian keskeisistä teemoista. Lisäksi strategian sisällöstä järjestettiin huhti–toukokuussa 2008 web-pohjainen avoin konsultaatio. Sen kautta kaikki kiinnostuneet olivat tervetulleita kertomaan näkemyksensä korkeakoulujen kansainvälistymisestä ja vaikuttamaan strategiaan. Viimeisenä vaiheena syksyllä 2008 strategialuonnoksesta järjestettiin lausuntokierros. Pinnet vaikutti aktiivisesti kansallisen strategi-

an sisältöön kaikissa näissä vaiheissa omalla visiollaan, tärkeillä kommenteillaan ja huomioillaan. Opetusministeriön näkemyksen mukaan ammattikorkeakoulukentän huomiot tulevat lopullisessa strategiaversiossa hyvin esille.

Kansainvälinen yhteistyö on keino parantaa koulutuksen ja tutkimuksen laatua, poistaa päällekkäisiä toimintoja ja koota sekä kotimaisia että ulkomaisia voimavaroja yhteisiin hankkeisiin. Kansainvälisen yhteistyön edellytyksenä on usein kuitenkin se, että oma kansallinen toiminta on riittävän korkeatasoista, jotta yhteistyö tuottaa lisäarvoa kansainväliselle kumppanille. Pinnetin tyyppisillä kansainvälisyysverkostoilla on tärkeä rooli kansainvälisen toiminnan laadunvarmistuksessa. Tiiviin yhteistoiminnan kautta kansainvälisen opetustarjonnan kriteerit nousevat. Kun ammattikorkeakoulujen välinen tietojen vaihto toimii, kynnys tarjota heikkolaatuista toimintaa nousee.

Verkostoitumalla kansainvälisesti korkeakoulut sekä ennen kaikkea niiden opiskelijat ja henkilöstö vahvistavat oman alansa ja alueensa potentiaalia, osaamisen tasoa, resurssipohjaa ja kykyä osallistua kansainvälisille työmarkkinoille. Kansainvälinen liikkuvuus luo mahdollisuudet työskennellä ja verkostoitua uutta näkökulmaa tuovien ulkomaisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Vaihto- tai harjoittelujaksojen avulla pääsee osalliseksi erilaista opetuskulttuuria ja parhaimmillaan käyttämään välineistöä, aineistoa tai infrastruktuuria, jota ei kotimaassa ole edes tarjolla. Kansainvälinen vuorovaikutus antaa ainutlaatuisen mahdollisuuden perehtyä myös erilaisiin menetelmiin, aloihin ja ideoihin. Ulkomailla opiskelu ja työskentely parantavat aina lisäksi liikkujan kielitaitoa sekä vieraiden kulttuurien ja yhteiskuntajärjestelmien ymmärrystä. Kansainvälisten kumppaneiden hankinnassa koko ja kansallinen verkosto on ehdoton valttikortti. Se tuo uskottavuutta toimijana.

Korkeakoulukenttä on vuosikymmenen vaihteessa uuden haasteen edessä. Lain-säädännön uudistukset ja rahoitusmallin muutos vahvistavat ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen taloudellista ja hallinnollista itsenäisyyttä. Tämä tarkoittaa myös sitä, että opetusministeriön hankerahoituksen siirtyessä vähitellen korkeakoulujen omaan harkintaan vastuu verkostomaisen toiminnan ylläpitämisestä siirtyy korkeakouluille. Koulutuksen ja toimintojen sisällöllistä kehittämistyötä tulee jatkossakin tehdä verkostomaisesti. Teemakohtaiset kehittämisverkostot säästävät niukkoja kehittämisresursseja, kun toimintoja kootaan yhteen. Opetusministeriön näkemyksen mukaan (Rakenteellisen kehittämisen suuntaviivat 2008 –2011, 7.3.2008) korkeakoulujen tulee vakiinnuttaa järkeviä yhteistyörakenteita rehtorien neuvostojen johdolla. Pinnet-verkoston toiminnan jatko rahoituskauden päättyessä on siis ammattikorkeakoulukentän omissa käsissä. Opetusministeriö katsoo, että laadukkaan yhteistyön jatkuvuus on tärkeää.

PINNET-VERKOSTON TOIMINTA CIMON NÄKÖKULMASTA

Juha Ketolainen, tulosaluepäällikkö
Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus

Pinnet-verkoston toiminnalla on pyritty kehittämään ja vahvistamaan ammattikorkeakoulujen kansainvälistä toimintaa. Opetusministeriö on rahoittanut hanketta vuosina 2004–2009. Pinnet on ollut hyvä uusi ulottuvuus suomalaisten korkeakoulujen verkostomaisen yhteistyön perinteeseen kansainvälisen koulutusyhteistyön edistämisessä.

Suomi pääsi mukaan EU:n koulutusohjelmiin 1990-luvun alkupuolella. Tärkein uusi ohjelma, Erasmus, avautui suomalaisille korkeakouluille lukuvuonna 1992–93. Ohjelma perustui korkeakoulujen välisiin koulutusaloiksi ICP-verkostoihin (Inter-University Cooperation Programmes). ICP-verkostot olivat helppo ja edullinen tapa päästä mukaan kansainväliseen yhteistyöhön ja oman alan uusimpien kehityskysymysten ääreen. Suomalaiset korkeakoulut käyttivät tätä mahdollisuutta aktiivisesti hyödyksi, ja pian Suomesta tuli maan koko huomioiden yksi Euroopan aktiivisimmista Erasmus-maista. Tietysti verkostomaisesta yhteistyöstä oli ollut ennen Erasmusta ja sen ohella, mutta ICP-verkostojen valtava määrä oli jotakin uutta.

Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen CIMOn toiminnan kannalta on ollut merkittävää, että verkostomaisesta yhteistyöstä on tehty myös kotimaassa kansainvälisten asioiden parissa työskentelevien asiantuntijoiden välillä. Tällaista toimintaa on CIMO ollut mielellään tukemassa. Omien havaintojeni mukaan kansallinen yhteistyö kansainvälisyystoimijoiden välillä on ollut erityisen vaivatonta Suomen kaltaisessa maassa – voinee sanoa, että olemme olleet tässä suhteessa jonkinlaisia edelläkävijöitä. Hyviä toimintatapoja ja uusia ideoita ei kannata pienessä maassa pitää vain omana tietonaan, sillä yhteisvoimin löydetään parempia ratkaisuja ja voidaan helpommin lähteä maailmalle. Hyvä esimerkki tällaisesta yhteistyöstä ovat korkeakoulujen ja CIMOn vuosittain järjestämät kansainvälisten asiain hallinnon kevätpäivät, jotka satoine osallistujineen

kokoavat yhteen kansainvälisyystoimijat sekä yliopisto- että ammattikorkeakoulusektoreilta pohtimaan alan uusimpia kysymyksiä.

Pinnet on omassa toiminnassaan keskittynyt juuri sellaisten kysymysten ratkomiseen, jotka ovat suomalaisten korkeakoulujen kansainvälistymisen kannalta ajankohtaisia. Yksi tällainen kysymys on ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden rekrytointi Suomeen, heille tarjottava opetus ja työelämään sijoittuminen. Ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä Suomessa on ripeässä kasvussa. Heitä on nykyään jo yli 11 000, mutta tämä luku on kansainvälisessä vertailussa vielä selvästi alle OECD-keskiarvon (Organisation for Economic Cooperation and Development). Tutkintoon johtavien vieraskielisten koulutusohjelmien määrä on sekin noussut huomattavaksi. Vieraskielisen koulutuksen kehittäminen lähti vaihto-opiskelun tarpeista; alkuun suunniteltiin yksittäisiä kursseja tai pienempiä opintokokonaisuuksia, joita saapuvat vaihto-opiskelijat saattoivat suorittaa. Kansainvälisen toiminnan painopisteen siirtyessä yhä enemmän tutkinto-opiskelijoiden rekrytointiin myös vieraskielisen koulutuksessa voimavaroja suunnattiin kokonaisten vieraskielisten tutkintojen suunnitteluun.

Vuosi	Tot Degree	BA	MA	D
2005	160	62	88	18
2006	203	85	98	20
2007	232	69	142	21
2008	287	86	178	23

Vieraskieliset tutkinnot korkeakouluissa 2005–2007

Kansainvälisen harjoittelun kehittäminen on ollut tärkeällä sijalla Pinnetin piirissä. Korkeakoulutuksen ja työelämän väliset suhteet ovat saaneet viime vuosina lisää painoarvoa sekä kansallisissa että kansainvälisissä pohdintoissa. Vuonna 2007 käynnistyneen uusitun Erasmus-ohjelman merkittävin uusi avaus oli kansainväliseen harjoitteluun tarjolla olevien mahdollisuuksien moninkertaistaminen. Ensimmäisenä Erasmus-vuonna tätä uutta mahdollisuutta käytti hyväkseen noin 700 suomalaista opiskelijaa, monet heistä ammattikorkeakouluista. Kansallisesti lupaava uusi verkostohanke on CIMOn ja korkeakoulujen vuonna 2008 käynnistämä kansainvälisen harjoittelun oma verkosto, Trainet. Sen parissa voidaan vaihtaa kokemuksia ja tehdä kehitystyötä kv-harjoittelun edistämiseksi.

Edelleen Pinnet on tehnyt avauksia Venäjä- ja USA-yhteistyöhön. Molemmat ilmiansuunnat ovat tärkeitä. Suomalaisten korkeakoulujen kansainvälinen koulutusyhteistyö on ollut perin Eurooppa-keskeistä; syynä tietysti myös tarjolla olevat rahoitusmahdollisuudet. Yhä suurempi osa opiskelijoista olisi kiinnostunut hankkimaan kokemuksia Euroopan ulkopuolelta. Liikkuvuus Venäjälle ja

Venäjältä on joka tapauksessa nousemassa yhä merkittävämmäksi, kun kauppa ja muu toiminta Venäjän suuntaan entisestään lisääntyy. Avauksiin Euroopan ulkopuolelle liittyy läheisesti myös ammattikorkeakoulujen kansainvälinen markkinointiviestintä, jota on edistetty Pinnetin piirissä ja jonka toiminnalla on luonnollisesti läheinen yhtymäkohta CIMOn vastaavaan toimintaan.

Pinnetin kehittämä partnerianalyysiväline on selvästi tullut tarpeeseen. Usealle suomalaiselle korkeakoululle on kertynyt huomattava määrä kansainvälisiä yhteistyökorkeakouluja. Silti uusia kumppanuuksia on tarjolla koko ajan entistä enemmän. Osa korkeakouluista onkin valinnut sen linjan, että yhteistyötahojen määrää ei enää lisätä tai sitä jopa vähennetään ja keskitytään laadukkaampaan ja läheisempään yhteistyöhön harvempien partnereiden kanssa.

Suomalaiset korkeakoulut ja niiden toimintaympäristö ovat myllerryksessä. Korkeakoulujen määrä pienenee ja syntyy erilaisia uusia yhteistyörakenteita korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen myötä.

Korkeakoulujen ohjaus- ja rahoitusjärjestelmä uudistuu. Kansainvälisen toiminnan edellytyksiä yritetään parantaa uuden kansallisen kansainvälistymisstrategian kautta. Tilaukoulutus on tehty mahdolliseksi, samoin kokeilu lukukausimaksujen keräämiseksi kansainvälisiin maisteriohjelmiin osallistuvilta ulkoeurooppalaisilta opiskelijoilta. Suurin osa uudistuksista astuu voimaan viimeistään vuonna 2010.

Vapausasteiden lisääminen johtaa korkeakoulujen entistä selkeämpään profiloitumiseen. Painopisteet, koulutusalat ja maat joiden parissa eri korkeakoulut tekevät kansainvälistä koulutusyhteistyötä voivat vaihdella nykyistä enemmän. Eri korkeakoulut saattavat valita hyvinkin erilaisia tapoja kansainvälistymiseen: Jotkut keskittyvät toisia enemmän koulutusvientiin, osa korostaa yhteistyöhön perustuvaa kansainvälistymistä, jossakin painotetaan työelämäyhteistyötä, toisaalla kotikansainvälistymistä. Kansallisessa korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiassa nostetaan suunnitelmallinen kansainvälistyminen entistä selkeämmin esiin: Kaikissa koulutusohjelmissa tulisi olla mukana kansainvälinen jakso, joka voi toteutua muutenkin kuin perinteisenä vaihtojaksona ulkomailla. On odotettavissa uusia tapoja ja erilaisia vaihtoehtoja sisällyttää kansainvälisyyttä opintoihin.

Verkostomainen yhteistyö säilyy uudessa tilanteessa entistä tärkeämpänä. Korkeakouluissa tarvitaan yhä monipuolisempaa kansainvälistä osaamista. Se ei synny pelkästään yhdessä yksittäisessä korkeakoulussa. Pinnetin käyntiin polkaisevien hankkeiden kaltaisille asioille tarvitaan jatkossakin omat foorumit, joiden kautta niitä voidaan viedä eteenpäin yhteiseksi hyväksi.

KANSAINVÄLISYYS AMMATTIKORKEAKOULUJEN ARJESSA

Henna Juusola, kansainvälisten asioiden sihteeri
Suomen ammattikorkeakouluopiskelijakuntien liitto

*”Me ulkomaiset opiskelijat emme tule Suomeen vain saadaksemme tutkin-
non. Haluaisimme myös saada kokemuksia ja näkemyksiä Suomesta, tai sa-
notaan Euroopasta. Tätä kokemusta ei saa vain opiskelusta, parasta on kun
voi työskennellä Suomessa.”*

Kansainvälisyydestä on tullut osa ammattikorkeakoulujen arkipäivää. Samalla kansainvälisyyteen liittyvät asiat ovat monipuolistuneet ja osittain integroituneet ammattikorkeakoulujen ja opiskelijakuntien normaaliin toimintaan. Tähän ovat vaikuttaneet kansallisten korkeakoulupoliittisten linjausten lisäksi myös koulutukseen liittyvät kansainväliset prosessit, joilla pyritään luomaan yhtenäisempää eurooppalaista korkeakoulukenttää. Suomalaisesta ammattikorkeakoulutuksesta on tullut osa laajempaa eurooppalaista kokonaisuutta. Yhtenä merkittävänä kansainvälistymisen tekijänä voidaan pitää ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden määrän huimaa kasvua. Ulkomaiset tutkinto-opiskelijat ovat osaltaan kansainvälistäneet koulutusta ja tuoneet opiskeluympäristöön kaivattua monikulttuurisuutta. Tähän on kiinnitetty erityisesti huomiota myös opetusministeriön vastikään julkistetussa korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiassa (OPM 2009).

Ammattikorkeakoulujen kansainvälisyys ei kuitenkaan ole tehtävä, jonka voi suorittaa loppuun ja mapittaa sen jälkeen arkistoon. Se ei myöskään ole ”mission impossible”, joka hoidetaan, jos halutaan ja jos on riittävästi resursseja. Ammattikorkeakoulujen kansainvälisyys on pikemminkin prosessi, joka koskettaa koko korkeakoulu yhteisöä ja sen kaikkia toimintoja. Tämä luonnollisesti tarjoaa ammattikorkeakouluille ja opiskelijakunnille paitsi rutkasti mahdollisuuksia, myös joukon uudenlaisia haasteita. Tehtäväkentän laajentuessa pelkät rakenteelliset muutokset tai poliittiset kaunopuheet eivät yksistään riitä takaamaan laadukasta kansainvälistymistä, vaan ruohonjuuritasolle mentäessä on tärkeää, että kaikilla yhteisön jäsenillä on valmiuksia kohdata erilaisista taustoista tulevat henkilöt. Suvaitsevaisuuden ja kulttuurisen ymmärryksen lisääminen takaa kan-

nustavan opiskeluympäristön ja antaa jokaiselle mahdollisuuden kokea olevansa korkeakouluyhteisön täysivaltainen jäsen.

Kansainvälistyneen toimintaympäristön kehittämishaasteeseen on osaltaan vastannut ammattikorkeakoulujen kansainvälisen toiminnan kehittämisverkosto Pinnet, joka on tarjonnut ammattikorkeakouluissa toimiville kansainvälisyydestä vastaaville henkilöille mahdollisuuden tehdä syvempää yhteistyötä ja vaihtaa kokemuksia. Opiskelijat on huomioitu Pinnetin toiminnassa sen perustamisesta lähtien, ja Suomen ammattikorkeakouluopiskelijakuntien liitolla SAMOK ry:llä on ollut ilo olla mukana Pinnetin ohjausryhmässä ja sen toiminnassa. Erityisesti yhteistyö tiivistyi ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden tilannetta kartoittaessa. Siinä näkyvin ja edunvalvonnan kannalta ensiarvoisen tärkeä ponnistus oli SAMOKin tekemä selvitys ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden asemasta Suomen ammattikorkeakouluissa vuonna 2007. Selvityksen toteutuminen oli mahdollista ammattikorkeakoulujen ja opiskelijakuntien hyvällä yhteistyöllä.

Tarvitaan kuitenkin yhä laajempaa yhteistyötä eri toimijoiden kesken. Erilaisia toimintamalleja kaivataan erityisesti ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden harjoittelumahdollisuuksien lisäämisessä sekä opetushenkilökunnan ja opiskelijoiden kielitaidon ja kulttuuristen kompetenssien kasvattamisessa, unohtamatta opiskeluun liittyviä tukipalveluita kuten esimerkiksi opintojen ohjausta, asumista ja terveydenhuoltoa. Ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden näkökulmasta merkittävässä asemassa ovat myös uusi kulttuuriympäristö ja siihen sopeutuminen. (ks. SAMOK/julkaisut 2008, Niemelä 2008, Kinnunen 2003.) Tässä mielessä korkeakoulujen kansainvälistyminen koskettaa myös muuta yhteiskuntaa mukaan lukien kaupunkien ja kuntien tarjoamat palvelut sekä paikallisyrittysten valmiudet paitsi palvella myös palkata ulkomaista työvoimaa. Niinpä avoin keskustelu eri tahojen kesken edesauttaa osaltaan ulkomaisten opiskelijoiden kotoutumista ja yhteiskunnan kehittymistä monikulttuurisemmaksi.

Ammattikorkeakouluille ulkomaiset tutkinto-opiskelijat tuovat lisäarvoa koulutuksen sisältöön ja kaivattua kansainvälisyyttä opiskeluympäristöön. Tämä tarjoaa edelleen mahdollisuuden niin kotimaisille opiskelijoille kuin henkilökunnallekin saada kansainvälistä kokemusta omassa kotikorkeakoulussaan. Tulevaisuudessa kotikansainvälistyminen voi olla myös opintojen suorittamisen edellytys, sillä se voi tarjota tärkeän vaihtoehdon suorittaa kansainvälisyyttä tukeva opintojakso, joka korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiassa on nostettu yhdeksi lähitulevaisuuden toimenpiteeksi (OPM 2009).

Käytännön kansainvälistyminen ja aito monikulttuurisuus tapahtuvat lopulta toimijoidensa kautta, olipa kyse sitten tarpeesta vastata globaalin toimintaympäristön aiheuttamiin paineisiin, halusta rakentaa ylikansallisia koulutusohjelmia, opetuksen laadun parantamisesta tai puhtaasta uteliaisuudesta kokea uutta. Ammattikorkeakoulutuksen kansainvälistyminen, vaikka se itsessään voi olla tavoite ja arvo sinänsä, on tärkeää toteuttaa mahdollisimman yhdenvertaisesti kaikille – siten, että eri opiskelijaryhmillä ja henkilökunnalla on aito mahdollisuus olla osa kansainvälistä ammattikorkeakouluyhteisöä.

LÄHTEET

Kinnunen, Taina 2003: ”If I Can Find a Good Job After Graduation, I May Stay”. Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden integroituminen Suomeen. Helsinki: Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO. Occasional Paper 2b/2003.

Niemelä, Anna 2008: Kansainväliset tutkinto-opiskelijat Suomen yliopistoissa. Helsinki: Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry.

OPM 2009: Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009–2015.

SAMOK julkaisut/2008: ”We need more English information about our study, life in Finland and this country” Tutkimus ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden asemasta Suomen ammattikorkeakouluissa vuonna 2007. Helsinki: Suomen ammattikorkeakouluopiskelijakuntien liitto – SAMOK ry.

KOULUTUKSEN KANSAINVÄLISTYMINEN JA KOTIKANSAINVÄLISTYMINEN

HENKILÖKOHTAISTA KANSAINVÄLISTYMISTÄ LAHTELAISITTAIN

Leea Kouhia, lehtori
Lahden ammattikorkeakoulu

Lahden ammattikorkeakoulun liiketalouden koulutusohjelmassa aloitettiin uuden opetussuunnitelman mukainen opetus vuoden 2006 syksyllä. Opetussuunnitelmaan sisällytettiin muun muassa henkilökohtaisen kansainvälistymisen opintojakso, joka opiskelijoiden pitäisi suorittaa kolmesta viiteen opintopisteen laajuisena toisen tai kolmannen opiskeluvuotensa aikana. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija selviytyy vieraalla kielellä henkilökohtaisesti kansainvälisistä tapahtumista ja projekteista ja valmentautuu siten oman alansa kansainvälisiin tehtäviin. Opintojakson voi suorittaa esimerkiksi ulkomaisin opinnoin, osallistumalla kansainvälisille intensiiviviikoille ulkomailla, kotimaassa toteutettavalle kansainväliselle opintojaksolle tai ottamalla osaa kansainväliseen projektiin.

Vaatus asetti haasteita koulutussuunnittelijoille, sillä kaikki opiskelijat eivät välttämättä voi lähteä ulkomaille opiskelemaan taloudellisista tai perhesyistä eikä kansainvälisiä projekteja ole välttämättä tarjolla oikeaan aikaan. Opiskelijoille piti siis kehittää vaihtoehtoinen suoritustapa kotimaassa.

Uudentyyppinen kansainvälinen opintojakso sai alkunsa kansainvälisten asioiden toimiston keväällä 2007 järjestämästä tilaisuudesta, jossa pyydettiin uusia ideoita toiminnan monipuolistamiseksi. Olin jo valmiiksi miettinyt pankkitoimintaan liittyvää aihealuetta, jonka ympärille opintojakso voitaisiin luoda. Järjestimme kokouksen, jossa ituvaiheessa olevaa ideaani ryhdyttiin kehittämään. Työnimeksi opintojaksolle annettiin ”Banking in the EU”.

Tavoitteena oli toteuttaa opintojakso yhdessä muutaman ulkomaisen partneriopilaitoksen kanssa ja järjestää videokonferenssi, jossa opiskelijat esittäisivät havaintonsa osallistujamaiden pankkijärjestelmien eroista. Opiskelijat perehtyisivät ensin ryhmissä oman maansa pankkijärjestelmän toimintaan, laittaisivat englanninkielisen raporttinsa oppimisalustalle Moodleen ja laatisivat videokonferenssiin esityksen, jossa kertoisivat havaintonsa mahdollisista eroista. Tavoit-

teeksi määriteltiin siten myös opiskelijoiden valmentaminen tosielämän kokoustilanteisiin. Opiskelijoiden keskinäinen kommunikointi tapahtuisi Moodlen keskustelupalstalla. Videokonferenssiin oli tarkoitus saada ensin asiantuntija-luento EU-maiden maksujärjestelmistä ja pitää lopuksi opiskelijaesitykset.

Syyslukukauden alkaessa alkoi partnereiden etsiminen. Laadin opintojaksoesitteen ja lähetin sen sähköpostitse valitsemiini oppilaitoksiin. Odottelin muutaman viikon yhteydenottoja kiinnostuneilta partnereilta, mutta niitä ei kuulunut. Lähetin vielä toisen sähköpostiviestin, mutta tulos oli sama – ei yhtään vastausta.

HOLLANTILAISET YHTEISTYÖHÖN

Joulukuussa 2007 osallistuin taloushallinnon opiskelijoiden kanssa Belgiassa järjestettävälle kansainväliselle Businessweekille ja sain tilaisuuden kertoa suunnitelmistani suuremmalle joukolle. Hollantilaiset taloushallinnon opettajat innostuivat opintojaksosta. Opintojaksoa piti heti muokata uuteen muotoon, sillä totesimme pankkijärjestelmien olevan melko samankaltaisia. Alun perin olin ajatellut partnereiden löytyvän Itä-Euroopasta ja Brittein saarilta, missä pankkijärjestelmiin liittyviä eroja olisi ehkä löytynytkin.

Ennen opintojakson alkua lähettelimme toisillemme useita käytännön järjestelyihin liittyviä sähköpostiviestejä. Meidän täytyi sopia muun muassa aikataulusta, luennoista ja arvioinnista. Pyysin Lahden ammattikorkeakoulun opetusteknologiayksiköltä teknistä tukea käytännön järjestelyihin. Ulkomaiset opiskelijat täytyi rekisteröidä opintojaksolle ja heitä varten saada ohjeet Moodlen käytöstä englannin kielellä. Videokonferenssilaitteiden toimintaa piti myös testata ja tilat varata.

Helmikuun lopussa 2008 kaiken piti olla kunnossa. Hogeschool Rotterdamista, School of Financial Managementista opintojaksolle osallistuisi kaksitoista opiskelijaa. Olimme sopineet hollantilaisen opettajan Ploni Koevoet-Sonneveldin kanssa siitä, että opintojaksoon liittyvät luennot pidettäisiin maaliskuussa ja opiskelijoiden esitykset, yksi kustakin maasta, huhtikuussa. Videokonferensseja tulisi siis olemaan kaksi alun perin suunnitellun yhden asemasta. Hollannin luennon aiheeksi varmistui ”International negotiations”. Suomen luennoitsijaksi olin saanut Finanssialan keskusliitosta Päivi Pelkosen aiheenaan ”Payment Systems in Europe”.

Maaliskuun alussa tiedotin opiskelijoille uudesta opintojaksosta. Opintojaksolle oli ennakko-ilmoittautunut kolme taloushallinnon opiskelijaa, lisäksi opintojaksolle ilmoittautui useita International Business ja International IT -koulutus-

ohjelmissa opiskelevia sekä ulkomaanvaihdossa Suomessa olevia opiskelijoita. Lopulliseksi Suomen opiskelijalukumääräksi muodostui 21 opiskelijaa.

Pidin alkuinfon omille opiskelijoilleni 10. maaliskuuta, jolloin selostin opintojakson tavoitteet ja jaoin kirjalliset ohjeet. Suoritimme myös ryhmiin jaon siten, että suomenkieliset taloushallinnon opiskelijat sijoitettiin monikulttuurisiin ryhmiin. Myöhemmin samana päivänä testattiin videokonferenssilaitteiden toiminta. Yhteys Hollantiin toimi hyvin, ja sain keskustella ensimmäisen kerran Plonin, hollantilaisen kollegani kanssa.

Viikon kuluttua oli tarkoitus välittää luennot maasta toiseen. Opiskelijat kutsuttiin koolle samaan aikaan eri maissa kuuntelemaan ensin Hollannin, sitten Suomen luentoa. IT-tuki yritti saada yhteyttä kerta toisensa jälkeen, muttei onnistunut. Ihmettelimme aikamme tilannetta, mutta sitten täytyi turvautua varajärjestelyihin. Pidimme luentomme normaalisti omissa maissamme, nauhoitimme ne käyttäen Connect Pro -järjestelmää ja tallensimme myöhemmin nauhoitteen Moodleen yhdessä Powerpoint-diojen kanssa.

KESKUSTELUA JA UUSIA KOKEMUKSIA

Maaliskuussa opiskelijat työskentelivät tehtävän parissa annettujen ohjeiden mukaisesti. Muutama opiskelijaryhmä kävi vastaanotolla kysymässä tarkennuksia tehtävänantoon, mutta muuten työskentely sujui itsenäisesti. Koska Suomen opiskelijamäärä oli suuri ja oli sovittu pidettäväksi osallistujamaata kohden vain yksi esitys, täytyi järjestää ensin kansalliset esitykset, joista valittaisiin paras kansainväliselle tasolle. Opiskelijaesityksiä oli maaliskuun viimeinen päivä kuuntelemassa ja arvioimassa minun lisäksi englannin kielen opettaja sekä kansainvälisten asioiden koordinaattori. Yksimielisesti saimme valittua yhdessä opiskelijoiden kanssa parhaan jatkoon.

Esitysten jälkeen opiskelijoille jäi vielä muutama päivä viimeistellä kirjallista raporttia, jonka osuus oli 40 prosenttia arvosanasta. Esityksen osuus oli niin ikään 40 prosenttia. Loppu 20 prosenttia muodostui pidettyjen luentojen kirjallisesta yhteenvedosta, jolla halusimme varmistaa luentojen sisällön aktiivisen kuuntelun.

Huhtikuun alussa oli sitten kansainvälisten opiskelijaesitysten vuoro. Jännitimme kovasti, saataisiinko yhteys toimimaan tällä kertaa. Avasimme linjan hyvissä ajoin, eikä teknisiä ongelmia esiintynyt lainkaan.

Esitysten jälkeen pyysin opiskelijoilta opintojaksopalautteen, jossa opiskelijat saivat kertoa mielipiteensä yleisjärjestelyistä, ohjeistuksesta ja tiedottamisesta sekä arvioida kokonaisuutta, pidettyjä luentoja, opiskelijaesityksiä ja kirjallista raporttia. Toivoin heidän kirjoittavan vielä muutaman sanan omasta työskentelystään sekä antavan ehdotuksia opintojakson kehittämiseksi. Opiskelijat toivoivat muun muassa lisää aiheeseen liittyviä luentoja ja parhaan opiskelijaryhmän palkitsemista.

Opintojakson päätyttyä keskustelimme vielä hollantilaisen opettajan kanssa siitä, miten itse kehittäisimme opintojaksoa seuraavalla kerralla. Hänen mielestään esitysten kuuluvuutta tulisi parantaa ja käyttää mahdollisesti tekstioptiota kysymysten yhteydessä, jolloin ne ymmärrettäisiin paremmin. Hollantilaiset opiskelijat toivoivat myös kansainvälisiä sekaryhmiä. Omasta mielestäni luentojen sisältöön pitäisi kiinnittää enemmän huomiota. Tehtävänantoa pitäisi myös muokata yhteistyössä partnereiden kanssa sekä kehittää arviointia. Moodleen on lisäksi varattava riittävästi muistikapasiteettia ja opiskelijaesitysten diat laitettava sinne ennen esityksiä, jotta niiden seuraaminen olisi helpompaa.

Opintojaksoa voi myös laajentaa ottamalla mukaan uusia partnereita. Belgialaisen Katholieke Hogeschool Leuvenin kanssa on jo alustavasti keskusteltu heidän osallistumisestaan opintojaksolle ensi lukuvuonna.

Kaiken kaikkiaan kansainvälisestä opintojaksosta jäi hyvä mieli. Paljon sen suunnittelu vei aikaa ja energiaa, mutta paljon se myös antoi uusia kokemuksia kaikille osallistujille!

KANSAINVÄLISET KAKSOISTUTKINNOT – KÄYTÄNNÖN KOKEMUKSIA

Matti Koivisto, yliopettaja
Marianna Luoma, yliopettaja
Mikkelin ammattikorkeakoulu

Mikkelin ammattikorkeakoulu on toiminut aktiivisesti kansainvälisen koulutus- ja tutkimustoiminnan kehittämiseksi. Yksi keskeisistä toimintatavoista on ollut kaksoistutkintojen kehittäminen yhteistyössä kansainvälisten yhteistyökorkeakoulujen ja yliopistojen kanssa. Tässä artikkelissa käydään läpi kaksoistutkintoihin liittyviä kokemuksia ja haasteita.

MIKÄ ON KAKSOISTUTKINTO?

Opetusministeriön määritelmän mukaan kaksoistutkinnolla tarkoitetaan kahden tai useamman yhteistyökorkeakoulun yhdessä kehittämää ja järjestämää koulutusohjelmaa, joka johtaa kahteen tai useampaan tutkintotodistukseen, käytännössä yhteen jokaisessa yhteistyökorkeakoulussa (OPM, 2004). Joissain yhteyksissä kaksoistutkinnosta käytetään myös nimitystä yhteistutkinto, mutta kaksoistutkinnosta poiketen yhteistutkinto johtaa vain yhteen tutkintoon, jonka toteutuksesta on vastannut useampi oppilaitos.

Kaksoistutkintojen ja muiden yliopistojen ja korkeakoulujen yhdessä tuottamisen kansainvälisten tutkintojen kehittäminen on saanut kannustusta myös poliittisilta päättäjiltä. Bolognan prosessiin osallistuvien maiden opetusministerit päättivät Berliinin kommunikossa 19.9.2003 tukea ”aktiivisesti yhteisiin tutkintoihin johtavien opinto-ohjelmien kehittämistä ja niiden laadun asianmukaista varmistamista” (EU, 2003).

KAKSOISTUTKINNOT MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Mikkelin ammattikorkeakoululla (MAMK) on yli kymmenen vuoden kokemus tietotekniikan kaksoistutkinnoista. Alkuvaiheessa Mikkelin ammattikorkeakou-

lu toimi vain lähettävänä oppilaitoksena, mutta vuonna 2002 se aloitti tietotekniikan kaksoistutkinto-ohjelman toteuttamisen Suomessa kiinalaisten yliopistojen opiskelijoille.

Mikkelissä järjestettävän Information Technology -ohjelman opiskelijat ovat opiskelleet tietotekniikkaa kolme vuotta Kiinassa omassa kotiyliopistossaan ennen kuin he saapuvat Suomeen. Lisäksi pääsyvaatimuksena on riittävän hyvä englannin kielen taito, koska opetus tapahtuu kokonaan englanniksi. Kielitaidon mittauksessa käytetään kansainvälistä Toefl-kielitestää.

Suomessa opiskelijat opiskelevat yhdessä Mikkelin ammattikorkeakoulun tutkinto-opiskelijoiden ja vaihto-opiskelijoiden kanssa tietotekniikan ammatitopintoja, liiketaloutta sekä suomen kieltä ja kulttuuria yhteensä noin 50 opintopistettä. Tämän lisäksi opiskelijat tekevät yleisten tutkintovaatimusten mukaisesti opinnäytetyön ja ammattiharjoittelun. Ammattiharjoittelun opiskelijat suorittavat yleensä vasta lähdettyään pois Suomesta joko kotimaassaan tai muualla. Tämän seurauksena opiskelijat valmistuvat yleensä noin kahden tai kolmen vuoden kuluttua opintojen aloittamisesta. Palattuaan kotiyliopistoonsa opiskelijat suorittavat mahdollisesti vielä joitain puuttuvia opintojaan ja saavat kaksoistutkinnon periaatteiden mukaisesti tutkintotodistuksen myös sieltä.

Tietotekniikan kaksoistutkinto-ohjelmassa opiskelevien opiskelijoiden määrä on vaihdellut vuosittain reilun kymmenen ja kahdenkymmenen välillä. Mikkelin ammattikorkeakoulun kannalta erityisen miellyttävää on ollut se, että aloitaneet opiskelijat myös valmistuvat. Parhaimpina vuosina valmistumisaste on ollut täydet sata prosenttia ja keskeyttämiset ovat olleet harvinaisia poikkeuksia, jotka ovat johtuneet perustelluista syistä. Keskeisimpänä syynä korkeaa valmistumisasteeseen on opiskelijoiden vahva motivaatio. Opiskelijat tuntevat jo opiskelualansa kotiyliopistossa suoritettujen opintojen perusteella ja ovat aidosti kiinnostuneita omasta opiskelualastaan.

KAKSOISTUTKINTO-OHJELMIEN VAHVUUDET JA HEIKKOUEDET

Mitkä ovat ne syyt, jotka saavat opiskelijat vaihtamaan kiinalaisen suurkaupungin hälyn Mikkelin rauhallisempaan menoon? Kaksoistutkinto-ohjelma tarjoaa opiskelijoille usein ensimmäisen mahdollisuuden aitoon kansainvälistymiseen. Selvitystemme mukaan opiskelu Suomessa on noin 90 prosentille opiskelijoista ensimmäinen matka ulkomaille (MAMK, 2007). Matka ei kuitenkaan jää viimeiseksi sillä noin 80 prosenttia kaksoistutkinto-opiskelijoista jatkaa opintojaan

maisterikoulutusohjelmassa jossain länsimaisessa yliopistossa (MAMK, 2007). Opiskelijoiden oman käsityksen mukaan kaksoistutkinto parantaa heidän kilpailukykyään työmarkkinoilla, joilla on tarjolla paljon koulutettua työvoimaa. Kaksoistutkinto-ohjelma ei tarjoa hyötyä ainoastaan opiskelijoille vaan myös monille yrityksille. Merkittävä osa kaksoistutkinto-ohjelmasta valmistuneista opiskelijoista on sijoittunut myöhemmin suomalaisten tai muiden länsimaisten yritysten palvelukseen Kiinassa. Eräiden työnantajien mukaan kaksoistutkinnon suorittaneilla opiskelijoilla on vahvan oman kulttuurinsa tuntemisen lisäksi ymmärrystä länsimaisista toimintatavoista. Tällä tavoin kaksoistutkinnon suorittaneet voivat tehokkaasti toimia siltana näiden kahden kulttuurin välillä.

Kaksoistutkinto-ohjelmaan liittyy myös omat haasteensa. Kun samasta oppilaitoksesta saapuu useita opiskelijoita, heidän välilleen syntyy voimakas yhteisöllisyyden tunne. Tämä yhteisöllisyys tukee opiskelijoita varsinkin opintojen alun kriittisillä hetkillä. Toisaalta tiivis yhteisöllisyys voi johtaa myös eristäytymiseen. Koiviston (2007) tutkimus opiskelijoiden sosiaalisista verkostoista paljasti kiinalaiseen opiskelijayhteisöön liittyvän ”chinatown”-ilmiön. Sen mukaan kiinalaisten opiskelijoiden kommunikointi muiden opiskelijoiden kanssa voi olla erittäin vähäistä luokkahuoneen ulkopuolella. Tältä osin ryhmä poikkeaa merkittävästi esimerkiksi espanjalaisista opiskelijoista. Monikulttuurisen opiskelu- ja vapaa-ajan ympäristön luominen onkin tutkimuksen mukaan aito haaste kaksoistutkintoja järjestäville organisaatioille.

KAKSOISTUTKINTOJEN TULEVAISUUS

Hyvien kokemusten myötä Mikkelin ammattikorkeakoulu on lisäämässä kaksoistutkintojen määrää. Laajeneminen tapahtuu sekä uusien koulutusalojen että uusien kohdemaiden ja kumppaneiden kautta. Uutena koulutusalanana on jo aloittanut Business Management -koulutusohjelma, johon ensimmäiset kaksoistutkinto-opiskelijat ovat jo saapuneet kiinalaisista yhteistyökouluista. Tammiukuussa 2009 käynnistynyt talotekniikan kaksoistutkinto-ohjelma tarjoaa uuden koulutusalan lisäksi myös uuden yhteistyösuunnan, sillä sen opiskelijat tulevat venäläisistä sopimuskorkeakouluistamme.

Kaksoistutkintojen tulevaisuuden kannalta keskeisin haaste liittyy ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden koulutuksen mahdolliseen muuttumiseen maksulliseksi. Opetusministeriön asettama työryhmähän esitti vuonna 2005, että EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tulevien korkeakouluopiskelijoiden tutkintoon johdettava koulutus muutettaisiin maksulliseksi (OPM, 2005). Nykyisessä hallitus-

ohjelmassa on jo mainittu asiaan liittyvä kokeilu, jossa yliopistot ja korkeakoulu-
lut voivat hakea yksittäisille maisteriohjelmille lupaa kerätä maksua EU- tai
ETA-alueen ulkopuolelta tulevilta opiskelijoilta (VN, 2007). Asiassa tehtävät
päätökset voivatkin merkittävästi muuttaa kaksoistutkintojen toteuttajien toi-
mintaympäristöä. Mikäli koulutus muuttuu maksulliseksi, on myös toivottava,
että hallitusohjelmassa mainittu stipendijärjestelmä toteutuu riittävän laajana ja
kattavana. Vain näin voidaan varmistaa kaksoistutkintojen toteutuminen nykyi-
sessä laajuudessaan.

LÄHTEET

EU (2003). Euroopan korkeakoulualueen toteuttaminen. Julkilausuma. Korkea-
koulutuksesta vastaavien ministerien konferenssi. Berliini, 10.9.2003.

Koivisto M. (2007). Acceptance and use of mobile phone mediated commu-
nication technologies in community communications, Proc. of the 2nd IEEE
International Conference on Digital Information Management, Lyon, France.

MAMK (2007). Selvitys kaksoistutkinto-opiskelijoiden taustoista, Mikkelin
ammattikorkeakoulun sisäinen selvitys.

OPM (2004). Kansainvälisten yhteistutkintojen ja kaksoistutkintojen kehittä-
minen: Opetusministeriön suositus, 11.5.2004.

OPM (2005). Korkeakoulujen ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden maksutyö-
ryhmän muistio, Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005:22.

VN (2007). Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelma, Valtioneuvos-
to, 19.4.2007.

MITEN AUTTAA OPISKELIJOITA GLOBALISAATION JA MONIKULTTUURISEN TYÖELÄMÄN HAASTEISSA?

Juha Kontio, koulutusjohtaja
Turun ammattikorkeakoulu

Työelämä on monikulttuurinen, kansainväliset kontaktit ovat arkipäivää, vieraita kieliä tarvitaan toistuvasti – maailmasta on tullut pienempi. Nykytyöntekijän odotetaan ymmärtävän erilaisia kulttuureja ja kykenevän työskentelemään eri kulttuurisista lähtökohdista tulevien ihmisten kanssa. Globalisoituminen tarjoaa mahdollisuuden kansalliseen ja kansainväliseen hyvinvointiin, kuten koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma toteaa. Globalisaation ja nykYTEKNOLOGIAN odotetaan myös edelleen pienentävän luonnollisia ja sosiaalista esteitä, jotka aiemmin erottivat eri kansoja ja kulttuureja. Korkeakoulujen odotetaan olevan aktiivisia kansainvälisissä suhteissaan ja valitsevan omat painotuksensa. Peruslähtökohta korkeakoulujen antamalla koulutukselle on kuitenkin koulutuksen ja elinkeinoelämän tarpeiden vastaavuuden varmistaminen.

Kulttuurituntemuksen, kulttuurin ymmärryksen ja arvostuksen kehittyminen ei ole yksinkertainen tapahtuma. Korkeakoulujen tulee tarjota opiskelijoille mahdollisuuksia tutustua erilaisten kulttuurien ominaispiirteisiin ja arvoihin. Opiskelijoiden tulee oppia toimimaan luontevasti erilaiset kulttuuriset taustat omaavien ihmisten kanssa. Suomessa opetusministeriö on linjannut kansainvälisen toiminnan painopistealueiksi opiskelija-, opettaja- ja tutkijavaihdot, kansainväliset tutkimus- ja kehitysprojektit ja yhteistutkimusten sekä kaksoistutkimusten kehittämisen.

Perusedellytys kansainväliselle toiminnalla on riittävä kielitaito. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto SITRA rohkaiseekin korkeakouluja lisäämään käytännön kieli- ja kulttuuriosaamisen koulutusta. Opetusministeriön mukaan kielitaitoon liittyvät keskeiset haasteet korkeakouluissa ovat seuraavat:

1. Suomalaisille korkeakouluopiskelijoille ja henkilöstölle tulee turvata riittävä kielitaito kansainväliseen yhteistyöhön opiskelussa ja työelämässä.

2. Opetushenkilöstön kielitaidon tulee olla riittävä jatkuvaan vieraskieliseen opetukseen.
3. Suomeen tuleville ulkomaalaisille opiskelijoille on tarjottava riittävästi myös suomen ja ruotsin kielen opintoja, jotta työllistyminen suomalaisille työmarkkinoille on mahdollista.

Liikkuvuusohjelmat ovat yksi tyypillisimmistä keinoista kansainvälistymisen ja monikulttuurisuuden osaamisen lisäämiseen. Kielikoulutus ja kulttuuriosaamisen koulutus ovat merkittäviä tekijöitä osallistumisinnolle kansainvälisiin liikkuvuusohjelmiin. Myös riittävien resurssien osoittaminen näiden ohjelmien hallintoon lisää opiskelijoiden osallistumista. Liikkuvuusohjelmiin lähtevät opiskelijat ovat tyypillisesti kiinnostuneita uuteen maahan tutustumisesta, sen kulttuurin oppimisesta, kokemuksesta ulkomailla, vieraan kielen oppimisesta ja vahvistamisesta sekä arjen vaihtelusta. Kun opiskelijat pääsevät näissä liikkuvuusohjelmissa suoraan kontaktiin eri kulttuureista olevien ihmisten kanssa, saavutetaan todennäköisemmin positiivisia tuloksia. Vaihtoaika kasvattaa opiskelijaa myös ymmärtämään muiden tapaa ajatella elämää ja bisnestä. Vaihtojen ja liikkuvuusohjelmien merkitys on todettu myös vaihtoon osallistuneiden alumnien toimesta: Kansainvälinen vaihto muun muassa auttoi heitä ymmärtämään omia kulttuurisia arvojaan ja perusteita, sekä lisäsi heidän itseluottamustaan.

Useista tunnustetuista positiivisista vaikutuksista huolimatta on edelleen löydettävissä monia esteitä ja haasteita liittyen kansainväliseen liikkuvuuteen. Henkilökohtaisia esteitä voivat olla esimerkiksi kielitaidon riittämättömyys, kustannuskysymykset sekä yleinen haluttomuus lähteä ulkomaille. Lisäksi organisationalisiksi esteiksi saattavat muodostua vaihdon tasapainottomuus, opetussuunnitelmaerot, lukuvuoden aikatauluerot, haasteet hyväksiluvuissa, laadunvarmistus sekä kulttuuriset erot ja väärinymmärrykset.

KEINOMME OPISKELIJOIDEN KANSAINVÄLISTYMISEN TUKEMISEEN

Turun ammattikorkeakoulu on yksi Suomen suurimmista ammattikorkeakouluista. Toiminta on organisoitu kuudelle opetuksen tulosalueelle, joista yksi on tietoliikenne ja sähköinen kauppa (TSK). TSK kouluttaa insinöörejä ja tradenomeja neljällä eri alalla, tekniikan, liiketalouden, luonnontieteiden sekä kulttuurin alalla. Opiskelijoita meillä on noin 1 500. Kansainvälistyminen on yksi koulutuksemme painopisteistä, koulutamme tulevaisuuden kansainvälisiä osaajia. Kansainväliset aktiviteettimme perustuvat tulosalueen kansainvälistymisstrategiaan. Monet ratkaisuihimme ovat yksinkertaisia ja tuttuja, kuten opiskelija-

ja opettajavaihdot. Näiden lisäksi olemme vahvistaneet kotikansainvälistymisen mahdollisuuksia, poistaneet opetus suunnitelmaesteitä, käynnistäneet kolmoistutkintoja ja kansainvälisiä projekteja.

Keskeisessä osassa kansainvälistymisen edistämässä on kansainvälisyyskoordinaattorimme yhdessä ammattikorkeakoulun kansainvälisten asioiden yksikön kanssa. Näiden päävastuulla ovat opiskelija- ja opettajavaihtojen järjestelyt ja kansainvälistymisen mahdollisuuksista tiedottaminen. Erittäin merkittävä on myös koulutuspäälliköidemme sekä luonnollisesti koko henkilökuntamme rooli kansainvälistymisen edistämässä. Meidän esimerkkinä ja asenteemme ruokkii opiskelijoiden näkemystä kansainvälistymisen merkityksestä. Myös kansainvälisessä toiminnassa mukana olleiden opiskelijoiden kokemusten kertominen on tärkeää.

Perusedellytys kansainvälistymiselle on kieltenopetuksesta huolehtiminen. Perinteisten englannin ja saksan opintojen lisäksi tarjonnassa on ollut esimerkiksi ranskan, espanjan, kiinan ja venäjän opintoja. Kieliopintojen lisäksi on tarjottu erityistä monikulttuurisuuden kysymyksiin keskittynyttä Intercultural Communication -opintojaksoa.

LIKKUVUUSOHJELMAT JA KANSAINVÄLISET MESSUT

Monikulttuurisuuteen kasvattamisessa keskeisessä osassa ovat liikkuvuusohjelmat, muun muassa Erasmus ja Nordplus, joiden kautta pääosa liikkuvuudesta tapahtuu. Tällä hetkellä meillä on Erasmus- sopimuksia yli 50 eurooppalaisen korkeakoulun kanssa. Suuri osa kumppaneistamme on Saksasta johtuen aiemmasta, osin saksankielisestä liiketalouden koulutusohjelmastamme. Saksa onkin edelleen yksi vilkkaimmista vaihtokohteistamme. Tyypilliselle yli kolmen kuukauden vaihtojaksolle osallistuu vuosittain 60–80 opiskelijaa, mikä merkitsee 19–25 prosenttia vuosittaisesta sisäänotostamme. Useimmat opiskelijoistamme opiskelevat koko vaihtojakson, osa yhdistää opiskelun ja työharjoittelun ja osa lähtee vaihtoon työharjoittelun vuoksi. Opiskelijavaihtolukumme lähtevien ja saapuvien osalta ovat melko hyvin tasapainossa. Varmistaaksemme tämän tasapainon jatkossakin meidän on huolehdittava englanninkielisestä opetustarjonnasta myös muissa kuin Degree Program in Information Technology -koulutusohjelmassamme.

Liikkuvuusohjelmien lisäksi olemme lähettäneet opiskelijoita erilaisille kansainvälisille messuille. Yksi esimerkki messuista on kansainväliset harjoitusyrittäjämessut, jonne omien sisäisten messujen pohjalta parhaimmat yritykset on

palkittu osallistumaan. Pk-yritysten kansainvälistäminen -hankkeessa projektin opiskelijat ovat vieneet yrityksen Cebit- tai Hannoverin messuille. Käytännössä opiskelijat ovat olleet vastuussa markkinoinnin suunnittelusta, messuvalmisteluista, messuosaston suunnittelusta, tavaroiden ja materiaalin kuljetusten hoitamisesta sekä varsinaisesta myyntityöstä messuilla. Muita opiskelijoiden liikkuvuutta edistäneitä hanke-esimerkkejä ovat Turku–Dakar-kirjastoprojekti sekä Broadcast for the 21st Century -projekti. Molemmissa esimerkeissä opiskelijat ovat aktiivisia projektin työntekijöitä, joiden vastuulla ovat projektisuunnitelmassa kuvatut toimet. Samalla opiskelijat oppivat toimimaan monikulttuurisessa ympäristössä. Monikulttuurista työelämää simuloitiin hajautetun ohjelmistokehityksen projektissa Kielin ammattikorkeakoulun ja Salon toimipisteemme opiskelijoiden välillä.

Hyvä käytäntö opiskelijaliikkuvuuden edistämiseksi ovat kaksois- ja kolmoistutkinnot. Kolmoistutkintohankkeesta esimerkkinä mainittakoon European Computer Science -niminen hanke, jossa on mukana kuusi eurooppalaista korkeakoulua. Hankkeen perusajatus on, että opiskelija opiskelee kolmessa eri maassa, kolmella eri kielellä ilman opintoajan venymistä. Samalla opiskelija hankkii tarvittavan osaamisen ja taidon työskenneläkseen Euroopan monikulttuurisessa ja -kielissä ympäristössä. Varsinaisia kolmoistutkinnon suorittajia ei ole vielä kovin paljon liikkunut, mutta sitäkin useampia opiskelijoita on liikkunut tämän verkoston kautta. Lisäksi meillä on kahdenvälisiä kaksoistutkintosopimuksia eurooppalaisten korkeakoulujen kanssa.

VIERASKIELISET KOULUTUSOHJELMAT

Monikulttuurisuutta edistää pitkä vieraskielisten koulutusohjelmien perinteemme. Aiempien kolmen täysin vieraskielisen koulutusohjelman sijaan meillä on nykyään vain englanninkielinen Information Technology -koulutusohjelma, jossa vuosittain 40 opiskelijaa aloittaa opintonsa Bachelor of Engineering -tutkintoon. Koulutusohjelma tarjoaa erittäin hyvän monikulttuurisen oppimisympäristön, sillä tyypillisesti noin neljännes ryhmästä on suomalaisia ja loput ulkomaalaisia opiskelijoita ympäri maailman. Viime vuosina pääosa ulkomaalaisista opiskelijoista on tullut Aasian ja Afrikan suunnalta. Yhdessä aiemmista ohjelmista opetussuunnitelmaan sisältyi pakollinen vuoden vaihtojakso. Tuolta ajalta meillä on lukuisia saksalaisia kumppaneita edelleen. Nytemmin kyseinen koulutusohjelma on yhdistynyt suomenkielisen liiketalouden koulutusohjelman kanssa, eikä vuoden vaihtojakso ole enää pakollinen osa opetussuunnitelmaa, vaikkakin sitä edelleen voimakkaasti suositellaan. Tällaisen pitkän vaih-

don mahdollisuus vaatii nykyiseltä opetussuunnitelmalta joustavuutta ja henkilökohtaisten opintosuunnitelmien monipuolista hyödyntämistä.

Vieraskielisillä koulutusohjelmilla on ollut merkittävä vaikutus oppimisympäristöömme. Opetusryhmät ovat nykyään aidosti monikulttuurisia, kun ryhmässä on opiskelijoita maailman eri kolkista. Vaihto-opiskelijoiden lisäksi meillä on tällä hetkellä yli 140 ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa. Nämä tutkinto-opiskelijat sekä vaihto-opiskelijat muodostavat tärkeän osan niin sanotussa kotikansainvälistymisessä. Nyt suomalaiset opiskelijat pääsevät osalliseksi monikulttuurista ympäristöä lähtemättä ulkomaille. Aktiivisten opiskelijoiden on lisäksi mahdollisuus toimia kansainvälisyystutoreina ja näin edelleen laajentaa kansainvälistä näkökulmaansa kotimaassa.

Vieraskielinen koulutusohjelmamme muodostaa perustan kahdenväliselle opiskelijavaihdolle. Olennaista on kuitenkin riittävän englanninkielisen opintojaksotarjonnan varmistaminen suomenkielisissä koulutusohjelmissä. Aiemmin vieraskielinen opetustarjonta oli sijoittunut lukujärjestyksiin sekavasti vaikeuttaen järkeväen opetuspaketin rakentamista. Nyt olemmekin järjestäneet vieraskielisen opetustarjonnan ympärille niin sanotut International Semesterit. International Semesterit muodostavat runsaan 30 opintopisteen mielekkäitä kokonaisuuksia yhteen lukukauteen pakattuna. Käytännössä englanninkielinen opetus on sijoitettu lukujärjestykseen siten, että opiskelijat voisivat keskittyä opiskeluun aika-tilaongelmien ratkomisen sijaan. Tällä ratkaisulla vaihto-opiskelijoiden ja suomalaisten opiskelijoiden välillä syntyy luonnollista kontaktia.

Kaikkien edellä mainittujen lisäksi meillä on erityinen vaihto-ohjelma kiinalaisen Wuhan Institute of Technologyn kanssa. He ottavat vuosittain kymmenestä viiteentoista opiskelijaa meiltä ja järjestävät opiskelijoillemme opetuksen, joka sisältää omat kurssinsa kiinan kielestä ja kulttuurista.

POHDINTAA JA JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Kansainvälistyminen on ollut yksi painopistealueitamme jo usean vuoden ajan. Vaikka olemme olleet aktiivisia kansainvälistymisessä ja monikulttuurisen työelämäntuntemuksen lisäämisessä, on meilläkin edelleen monia haasteita ja kehittämisa alueita. Aikaisemmat tutkimukset ovat korostaneet, että korkeakoulun tulisi perustaa koulutuksensa monikulttuurisille tavoitteille, valmentaa opiskelijoita toimimaan eri kulttuureista tulevien ihmisten kanssa sekä tarjota opiskelijoille mahdollisuus tutkia eri kulttuuriryhmien ominaispiirteitä ja arvoja.

Keskeisessä osassa kansainvälistymisessämme on opiskelija- ja opettajaliikkuvuus opetusministeriön toiveiden mukaisesti. Opettajaliikkuvuudessa haaste on laajentaa liikkuvien opettajien ryhmää. Päivitetty Erasmus-ohjelma antaa myös mahdollisuuden muun kuin opettajakunnan liikkuvuuden lisäämiseen. Myös vaihtojaksojen pidentäminen tyypillisestä viikon lyhytvaihdosta niin sanottuihin pitkiin yli kuukauden mittaisiin jaksoihin on tavoitteena. Lisäksi saapuvien opettajien vaihtojaksojen pituutta yritetään pidentää sekä kytkeä heidät entistä tiiviimmin omaan opetukseemme.

Opiskelijoiden liikkuvuuden mahdollistamiseksi meidän on kiinnitettävä huomiota opetussuunnitelmarakenteisiin, jotta ainakaan ne eivät vaikeuttaisi monikulttuurisuutta edistäviä toimia. Esimerkiksi vaihdon aikana suoritettujen opintopisteiden hyväksyttävä täysimääräisesti osaksi tutkintoa ja tarpeen tullen muokattava henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa. Opiskelijoille ei pidä viestittää, etteivät ulkomailla suoritettujen opintojen kannata. Toinen positiivinen viesti olisi kaksoistutkintomahdollisuuksien tarjonnan lisääminen.

Olemme lisänneet vieraiden kielten ja kulttuuriosaamisen opetusta, kuten aiemmat selvitykset ovat kannustaneet. Kielitaito ei taidakaan olla enää kynnyskysymys, vaikkakin monet opiskelijat voisivatkin lisätä vieraiden kielten osuutta opinnoissaan.

Kokemuksemme perusteella on erittäin tärkeää, että henkilökunnalla on positiivinen asenne kansainvälistymiseen. Kun opettajat ovat itse aktiivisia kansainvälisissä projekteissa ja vaihdoissa, heidän on helpompi kannustaa opiskelijoitakin osallistumaan kansainväliseen toimintaan. Myös kanssaopiskelijat ovat tärkeä tiedonlähde toisille opiskelijoille, sillä osaavathan he viestiä asioita paremmin toisilleen kuin henkilökunnan edustajat. Olennaista on kuitenkin positiivinen suhtautuminen kansainvälistymiseen kaikilla tasoilla.

Opiskelija- ja opettajavaihdot ovat edelleen se kaikkein keskeisin väline monikulttuuriseen työelämään kouluttamisessa. Liikkuvuusohjelmat ovat vakiintuneita, toimivia ja kohtuullisesti rahoitettuja. Opettajaliikkuvuuden osalta ohjeistus edellyttää melko kevyttä työvelvollisuutta kohdekorkeakoulussa; ehkäpä tämä on tarkoituksellista liikkuvuuslukujen kasvattamiseksi. Vaikeinta on kuitenkin edelleen saada opettaja lähtemään ensimmäistä kertaa kansainväliseen vaihtoon. Erityinen huomio lieneekin syytä kohdistaa ensikertalaisiin vaihtoa suunnitteleviin.

Olemme todenneet tärkeäksi sen, että meillä on monia tapoja kouluttaa monikulttuuriseen työelämään. Laajemmalla valikoimalla tavoitamme laajemman

joukon opiskelijoita ja opettajia. Meidän palettimme toimii melko hyvin, mutta edelleen meidän on oltava ennakoivia ja luoviakin löytääksemme uusia toimivia tapoja valmentaa monikulttuurisen työelämän osajia.

LÄHTEET

Elinkeinoelämän keskusliitto. Tulevaisuusluotain - verkostoitumisesta voimaa osaamiseen. 2006 [cited; Available from: http://www.ek.fi/ek_suomeksi/ajankohtaista/tutkimukset_ja_julkaisut/ek_julkaisuarkisto/2006/18_10_06_Tulevaisuusluotain_final.pdf].

Opetusministeriö. Koulutus ja tutkimus 2007–2012; Kehittämissuunnitelma. 2007 [cited 2007 6.12.]; Available from: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/asiakirjat/kesu_2012_fi.pdf.

Kambutu, J. and L.W. Nganga, In these uncertain times: Educators build cultural awareness through planned international experiences. *Teaching and Teacher Education*, 2007.

Opetusministeriö, Tekniikan alan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kehittäminen. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä, 2005. 2005:19: p. 91.

Department for Education and Skills. The future of higher education. 2003 [cited 15.3.2006]; Available from: <http://www.dfes.gov.uk/hegateway/uploads/White%20Pape.pdf>.

Xiaoping, J., Towards intercultural communication: from micro to macro perspectives. *Intercultural Education*, 2006. 17(4): p. 407–419.

Anderson, P.H., et al., Short-term study abroad and intercultural sensitivity: A pilot study. *International Journal of Intercultural Relations*, 2006. 30: p. 457–469.

SITRA, Making Finland a leading country in innovation : Final report of the competitive innovation environment development programme. 2005. p. 35.

Marcotte, C., J. Desroches, and I. Poupart, Preparing internationally minded business graduates: The role of international mobility programs. *International Journal of Intercultural Relations*, 2007. 31: p. 655–668.

Pesakovic, G., Cross-Cultural Competence: The Role of International Project in US Business Schools Curricula. *The Business Review*, Cambridge, 2007. 8(1): p. 272–277.

Dwyer, M.M. and C.K. Peters The Benefits of Study Abroad, in *Transitions Abroad Magazine*. 2004.

Fuller, U., et al., Facilitating student learning through study abroad and international projects. *ACM SIGCSE Bulletin*, 2005. 37(4): p. 139–151.

Lindgren, P., What colour are the zebra's stripes? *Research Reports*. 2005: Turku University of Applied Sciences. 130.

TRANSATLANTIC CURRICULUM IN NURSING 2007–2011

**EU/US ATLANTIS PROGRAM / TRANSATLANTIC DEGREE
CONSORTIUM PROJECT**

Tuula Ikonen, Senior Lecturer
Laurea University of Applied Sciences

The overarching goal of this project, Transatlantic Curriculum in Nursing (TCN), is to improve and develop higher education in health care. Several studies have demonstrated that improving the quality of nursing education improves health outcomes.

The educational institutions implementing this program are Semmelweis University in Hungary, Nazareth College in the United States and Laurea University of Applied Sciences in Finland. The Transatlantic Curriculum in Nursing program is aimed at providing a joint solution meeting global challenges, and to integrate the improvement of the professional and cultural competencies with the new demands set by the society. In the TCN program students have an opportunity to benefit from the strengths of each partner institute: Nazareth College's Transcultural Nursing, Laurea's Learning by Developing (LbD) method and Semmelweis University's experiences of Emergency management (Nazareth College Annual Report 2008, Progress Report to EACEA 2008).

The major goals of the program are: 1. To prepare a culturally competent international nursing workforce and globalize the nursing workforce through educational experiences. 2. To create mechanisms for the exchange of undergraduate nursing students. 3. To develop a dual-degree model to facilitate the growth of the nursing workforce by developing international nursing leadership with a global, transcultural perspective. 4. To share evidence-based practice standards for education, that cross international boundaries.

The program is a four-year dual degree nursing program. Students will study abroad for an academic year and earn two degrees: the American (BSc in Nursing) and the Finnish/Hungarian (BSc in Nursing) degrees. The degrees will be recognized both in the US and in Europe, and qualify to attend the same tasks.

The dual degree will give 36 students a multinational and multicultural perspective and will broaden their understanding of the discipline as it is practiced in Europe and the US. The programme also includes staff mobility.

STUDENT MOBILITY ARRANGEMENTS

The first Transatlantic Curriculum in Nursing students were selected based on earned credits and grades, group and individual discussions, nursing teachers' interviews and references. Language skills, attitude, interaction skills and motivation were evaluated during group discussions.

The first student mobility was organized so that the US students came to Finland in spring 2008, and continued to Hungary in the autumn. EU students applied in February, attended a preparatory course in April-May and studied in the US from June 2008 to January 2009. In spring 2009 Hungarian students will study in Finland, and Finnish students in Hungary. Evaluation of the first program will be completed in summer 2009, when the first students get their certificates.

ARRANGEMENTS FOR ACADEMIC CREDITS

The consortium has chosen the ECTS (European Credit Transfer System) as the calculation basis of the study credits (1 US credit = 2 ECTS credits). The students in the Transatlantic Curriculum in Nursing programme should gain 120 - 180 ECTS credits in their home institution before enrolling onto the program. EU students should earn 60 ECTS credits in the US and US students should earn 60 credits in the EU. EU students will spend one academic year in the US and US students will spend one academic year in the two EU partner institutions.

Partners have agreed to use the ECTS grading scale as well. The US partner requires a grade of C or better to receive academic credits for a course in the nursing major.

The Essentials of Baccalaureate Nursing document developed by the American Association of Colleges of Nursing (AACN) in 1998 details standards for preparing bachelor's-degree nurses to assume roles as care providers; as designers, managers, and coordinators of care; and as members of a profession. The "Essentials" document guides the partners in delivering a program with recognized core competencies and outcomes. The document provides specific standards for educational components that are considered essential for all baccalaureate nurs-

ing programs in the US, including liberal education, professional values, core competencies, core knowledge, and role development. It is currently used by Nazareth College as a component of its accreditation standards and is consistent with the curriculum at the other partners in the consortium, according to the Council Directive of the European Communities.

One anticipated outcome for improving teaching and student achievement, the ability to provide safe and culturally appropriate patient care regardless of the location of the provider, will be measured by nursing licensure examinations in both the US and EU. It is important that participants in this dual-degree program are able to successfully achieve this standard of nursing practice. The ability to be successful in the nursing licensure examination in the US will indicate that they understand the nuances of the language in health care as well.

All three institutions will use Diploma Supplement based on local / national and EU legal prescriptions. Partners agreed on issuing a DS with a special inside page, "TCN diploma", which describes the courses and acquired competencies during the Transatlantic Curriculum in Nursing programme.

THE PROJECT METHODS AND OUTCOMES DURING 2007–2008

The partners have established an excellent cooperative base on which to build a model transatlantic dual-degree program in nursing. Trust and a good working relationship are essential for a program like this to be successful. Faculty must trust the accuracy of course syllabi and the teaching methodologies of their partners. Students must trust that all elements of essential knowledge to practice in an international environment and to be successful in international licensing examinations are included in the curricula. Faculty must trust that students can work independently and cooperatively with colleagues in the partner countries.

Teaching and learning at Laurea is based on the Learning by Developing -model and on the dialog learning theory. This also applies to the Transatlantic Curriculum in Nursing programme. The LbD -model has been created at Laurea and is based on the pragmatic theories of knowledge. The Learning by Developing method is implemented in development projects, which aim to produce new practices and competences. The development projects demand collaboration between lecturers and students and professionals of the world of work (Raj 2007). Laurea collected feedback from US students during the spring semester

2008 and it was found that the new learning method represents great challenges for students at the beginning of the mobility.

The project's outcomes for improving teaching and student achievements during the first reporting period 2007 – 2008 are following:

1. Operating website www.tcn-atlantis.org
2. Signed Memorandum of Understanding
3. Student Mobility Agreement
4. Faculty Mobility Agreement
5. Standardised applying and enrolling process (70 % professional, 30 % cultural knowledge)
6. Standardised applying on-line form
7. Preparatory course (cultural preparation)
8. Language courses at host institutions (Finnish and Hungarian language)
9. Credit Transfer analysis to create TCN Dual Degree
10. Processing student mobility (14)
11. Processing faculty mobility (11)
12. Operating steering committees
13. External evaluation
14. Integrated part of the institutional teaching-learning process
15. Student feedback systems: student survey and evaluation at Nazareth College and assessment of students' learning process at Laurea
16. Faculty feedback system: online form

At the end of the project expected outcomes will be a Transatlantic Dual Degree in Nursing, Model of Transatlantic Curriculum in Nursing (EU – US), TCN Credit Transfer Guideline booklet, best practices for education, fluent management of international affairs, professional and scientific articles and student thesis.

EVALUATION OF THE PROJECT

The programme includes evaluation of curricula, students' learning experiences and teachers' experiences. Evaluation of curricula includes comparing course contents and a comparison of learning and teaching methods. This part of the project was the most challenging and has given great opportunities to develop institutional teaching and learning methods. As an example of the evaluation, EU students need to take courses from fine arts, history, religion and American

ethnic literature in the US and US students need to have more clinical experience and write a Bachelor's thesis in EU.

Feedback will be collected from all Transatlantic Curriculum in Nursing students at the end of mobility at Laurea. Also, the professional growth of all students will be evaluated at Laurea by student essays and questionnaires. This data will be analyzed by using quantitative and qualitative content analysis. EU partners have an external evaluator, the president of the Hungarian Nursing Association, who is processing the evaluation. Also, very valuable feedback has been received from the European Union (EACEA) to develop the project.

At Nazareth College the students are interviewed at the beginning, in the middle and at the end of the project. The US evaluation report made by Barbara J. Hatcher (July 2008) stated that "The goals of the project are being met".

Even though it is very valuable to receive feedback from external evaluators, student feedback is as important for this type of project to be successful in the future. Here are some comments from one of the US students, Ms Casey Glover, who studied at Laurea. Studying at Laurea is very different from studying at Nazareth College, so it took the students some time to adjust. The biggest difference was class time.

"Here, it seems the main focus is experience based, and at home, we are in the classroom most of the time five days a week, every week for the whole semester"

Work placements are a part of studies at both institutions, but they are carried out differently. At Nazareth College students are in groups, usually eight students, and have a clinical professor with them at the practice. Ms Glover's experience of practical studies in Finland is quite the opposite:

"The placement I was at, I just worked one on one with a public health nurse, which was very nice. I got to ask my own questions, and just get to do most of the work myself, didn't have to share with any other students!"

Health care clients and their reasons for using wellbeing services are similar in both countries, but it does not lessen the impact of professional development. Being more confident in working with clients and other professionals is one of the major gains of studying abroad. Students' cultural competence has also developed.

"I learned that even though sometimes there can be a language barrier you can still communicate. When I was in my placement, even though I don't speak hardly any

Finnish, I still knew what some clients said just by the way they said it or what their body language was”.

REFERENCES

Progress Report for FIPSE 2008 July, Marie O`Toole: “The commission on Collegiate Nursing Education has reviewed and approved the modifications necessary to complete the program as a substantive change for Nazareth College.”

Progress Report for EACEA / Transatlantic partnership project 2007–2008. October 2008. Sandor Hollos, Marcell Pop, Tuula Ikonen. Budapest, Hungary.

Transatlantic Dual degree in Nursing; Presentation from Judit. Mészáros and Marcell Pop, Annual Meeting of the Danube Rectors’ Conference, September 26, 2008. Budapest, Hungary.

Globalisation of Nursing Education for Nursing Leadership: Marie O`Toole, TCN students and representatives from partner institutions. Presentation and publication in Turkey International Nursing Leadership Conference 2008. Oct 13–15, 2008.

Annual Review of Laurea 2007, published Sept. 2008.

Rights and registration of health care professionals 20014.1.2008. National Authority of Medico legal Affairs in Finland
http://www.teo.fi/EN/LICENCE_TO_PRACTICE/Sivut/etusivu.aspx

WHO NEEDS THESE PUPPETS, PUPPETEERS AND THEIR TEACHERS ALIKE?

Anna Ivanova-Brashinskaya, Lecturer
Turku University of Applied Sciences

To begin with, a few statistics. Although on the scale of Turku University of Applied Science these statistics are quite modest, they are almost improbable on the scale of European puppetry education.

Puppet Theatre Specialization at the Arts Academy of the Turku University of Applied Sciences has two groups of students studying simultaneously – approximately, 30 people in all. The current situation is: one citizen of Lithuania, four citizens of France, seven citizens of Estonia (of the special class in collaboration with the Estonian State Puppet Theatre, Tallin).

Since the establishment of the Puppet Theatre Department, celebrating its 10th anniversary in 2009, diplomas have been awarded to: one citizen of Israel and one citizen of Norway.

In the exchange programs we have had: two students from Slovakia (Erasmus program), one student from Lithuania (Erasmus program), three students from Russia (ARTSMO FIRST).

There were three so called Intensive Programs (ARTSMO FIRST), devoted to puppetry art, held in collaboration with the Puppet Theatre Department of the Saint Petersburg Theatre Arts Academy (a DVD disk has been produced of them).

Each year four directors (and often teachers) come to us from various theatres and schools from all around Europe. In ten years we have learned about the practice and methods of more than 30 international masters of Puppetry.

PUPPET THEATRES AND PUPPETRY EDUCATION IN NORTH EUROPE

The population of Finland is just over five million. Until recently, there were four puppet theatres, under the bill for theatres and orchestras, enjoying, on top of their self-generated income, permanent government and local council subsidies. Since the oldest of them, Vihreä Omena (The Green Apple), closed in Helsinki in 2004, there are three: Mukamas in Tampere, Sampo in Helsinki and Hevoskenkä in Espoo, the fast growing city in the capital region. Each employs five to ten people. Aside from the state theatres, a number of small independent companies of various degrees of quality and professionalism are striving to survive, depending mostly on small grants from public funds (both governmental and local) and private foundations.

Finland in this regard does not stand alone: puppeteers throughout the European North share the same living conditions. Almost untouched by the volcanic changes of the mid-past-century, the professional puppet theatres in all these countries (Sweden, Norway, Denmark, and Iceland) can collectively be counted on the fingers of two hands. Not to mention the specialized education: it ended never really having begun. In the Norway Drama Academy (Fredrikstad), a brief tryst with puppetry was soon replaced by the more fashionable “physical theatre”; in the Stockholm Dramatiska Institut irregular puppetry courses stopped in the early years of this century; Iceland and Denmark have never known a regular puppetry education at all. In the Baltic states (Estonia, Latvia, and Lithuania) the situation is similar. So the Puppet Theatre Department established in the Turku Arts Academy in 1999 turned out to be the only one in the huge (and greatly developed in many other cultural ways) North-European region.

Does all this mean that the North of Europe is the puppetry’s «tabula rasa», the snowy blank spot on the map of puppet theatre? Yes, but only if by «tabula rasa» one means not the emptiness, but the promise of future filling. And the quality of this filling depends almost entirely on what the puppet education is prepared to offer to the theatre world.

Indeed, the problem of students’ future employment must concern a school and influence its educational concept. A student must graduate prepared to compete not only in the world of contemporary theatre, already-set and not always friendly to newcomers, but also with his/her classmates who are gearing for the same vacancies. At the same time, a potential to create a new theatrical structure for the region which is quite open to this is no less important for today’s graduates than competitiveness. In effect, it means that a student must be edu-

cated most broadly and fully in all the aspects of the craft, and at the same time present a highly defined individuality.

The first issue most prospective students are willing to admit at the entrance exams is that they have never been to a puppet theatre. The teacher's task, while, perhaps, smiling inwardly, is to realize this innocence not as a shortcoming, but as a virtue of a future student. They does not know yet what puppet theatre is and must be nor how it «may», or «may not» be done. This student is also a «tabula rasa» offered to the teacher to be filled out with a maximum spectrum of possibilities. The student's task, then, is, having orientated themself in the diversity of the types and techniques, find their own private personal puppet theatre.

What this really means is a reformulation of the profession of the educator (or, Master, as they are commonly called in West-European theatre schools). The Master as a keeper of a certain tradition, of a specific aesthetics that he is called upon to transfer onto his students, becomes unnecessary, even harmful under the «tabula rasa» circumstances. Today, instead of teaching the student a certain specific system of theatre, the teacher must program the process so that in the group aspect it would develop «horizontally», wide, and in the individual aspect, «vertically», deep into the craft. This calls for a replacement of a «teacher» with a kind of «programmer», who is fluent in all the languages that the medium can speak in and strives to program the students so that they are broadly informed and narrowly specialized at the same time.

Considering how to meet such demands, we at the Puppet Theatre Department in Turku came to the conclusion that a thought-through system of master classes and workshops with the lead practitioners of the craft from all over the world would work best. The invited foreign «guest-stars» would conduct an intense introduction into a narrow specialization (marionettes, glove, paper, or shadow theatre, object and texture theatre, masks, etc.), while the staff teachers would adopt the role of tutors, developing the condensed knowledge of the master class into a broader picture and fitting it to each student's individual needs and abilities.

The key to this «tutoring» job would be to protect a student from any kind of «final knowledge», any kind of assumption or preconception of what the puppet and puppet theatre actually are. Each project requires an invention of a new language, a new puppet theatre determined by the material. A rejection of teaching

a certain method becomes a method in itself, a method in which a shift is taken from technology to the substance of the art form as it exists today.

THE EUROPEAN COOPERATION

All the changes that have been happening in Europe in the recent past seem to be pointing in the same direction. Thus, the formation of the EU caused a unified system of curricula and credit certification (ECTS - European Credit Transfer System). Special funds were created specifically to support the student and teacher exchange programs (the most popular of which is Socrates-Erasmus). The system of student festivals has developed greatly. Regular puppet school festivals, such as those in Bialystok, Wroclaw, and Charleville-Mezieres, partly financed by the same European educational programs, have become arguably more popular among producers and professionals than those of professional theatres. Student productions that by definition must possess pedagogical rather than artistic merit have often turned out to be more modern and inventive than the «well-made» professional shows which (not to mention the price) makes them much more attractive to the prospective buyers of the theatrical product - this, in turn, turns a college educator into a producer as well. Furthermore, the school festivals have begun to shift from showcasing the already-completed student works that may be too heavily influenced by the teachers towards the concept of special workshops, or labs, in which the students must create an experimental project in the course of the festival (usually, seven to ten days).

So, all would be well, if not for one little glitch. There are simply no places to go for someone who would want to learn the art of puppetry in the North of Europe today. They could go to Charleville in the hope of getting into this most prestigious of all schools; or take a brief post-graduate course at the London Speech and Drama School; or receive an alternative (pantomime or drama) education, planning to later adapt it to puppetry; or go for the most trusted and ancient way of «running away with the circus» - join a professional company as apprentices and get their skills firsthand. But none of them could go to a Scandinavian puppetry school – for the simplest of reasons: it does not exist.

So, a natural thought came to us at the Puppet Theatre Department of the Turku Arts Academy: to join forces and centralize our efforts by creating a unified Scandinavian puppetry school on the basis of our department – the only existing school in the region.

The first experiment in that direction has already taken place when, in 2007, a first international Finnish-Estonian puppetry class was selected – in collaboration with the Eesti Riiklik Nukuteater (the Estonian State Puppet Theatre) in Tallinn. The international nature of the class as well as the ongoing professional exchange between Turku and Tallinn have substantially influenced the educational process, widening the world – in the sense of opportunities, as well as geography – for the students. Seven of the current students in Turku already have contracts with the Tallinn theatre and will join it following their graduation.

Developing this first and yet-singular experiment into a common practice, we envision a very exciting educational model in which an international class of students from Denmark, Iceland, Sweden, Norway, Latvia, Lithuania, Estonia and Finland, among possible other countries, would be taken in every other year in Turku. Educators from the respective countries would be responsible for sustaining those countries' cultural traditions, while the cosmopolitan nature of the class and education (which is already conducted in English) would certify the breadth of the students' outlook. It is worth mentioning that there are no real administrative cul-de-sacs for this model, as EU citizens have a right for a free education in Finland.

THE PUPPET THEATRE DEPARTMENT AT THE ARTS ACADEMY OF TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

As this model would fall under the requirements of our Department, as we are trying to build it today, here, finally, are some of the particulars of who we are and how we teach in Turku.

The Puppet Theatre Department was formed within the Performing Arts Department of the Turku Arts Academy in 1999. In 2003, 2005 and 2007 the first three classes have graduated and it must be noted that the problem of unemployment was not very big for them, in part due to our international aspirations. Our graduates established the first Finnish shadow theatre Katputli (Kajani) and a new independent puppet company Sixfingers Theatre (Turku). They work both nationally (as in the Mukamas Theatre, in Tampere), and internationally – in Slovenia (the Tunteenpalo paper theatre), Denmark (the Reflection Theatre), and Norway (the Katta I Sekken Theatre). They regularly receive local grants and international awards, and some continue their education in such legendary schools as that of Jean Lecocq in Paris.

The education at the Department is not “text-book”, but project-oriented. During their studies students realise a number of projects in which they can concentrate on one aspect of the profession or try themselves in several fields. Individual, pair and group projects are the basis of the process. As there are always two classes of students studying at the Department at the same time – either 1st and 3rd, or 2nd and 4th years – both classes’ curricula are closely related. The junior students are always involved as performers in the senior students’ projects. The senior students are required to involve the juniors in their productions.

There is no specific specialisation (puppet theatre designer, constructor, performer, director) at the Department – every student takes part in all classes and workshops – equally on puppet design, construction, manipulation, or directing. Of course, each student’s individual talents, skills, and intentions are always taken into consideration.

The core of the process is workshops and master classes, each devoted to a certain specific form or aspect of puppetry. We have already had many internationally renowned guest-teachers from different countries. Duration of the workshops varies from one to six weeks. In-between workshops, the skills received are developed in the projects, tutored by the staff instructors.

The final project consists of two parts. First, a written project – a 25-page essay on a chosen aspect of puppet theatre. Second, an artistic project – a maximum-30-minute show directed and/or designed by the graduate. There are no technical or other requirements except that the show must demonstrate the graduate’s clear understanding of the form and content of puppetry. The final year ends with the Fanatik Figuras Festival, a showcase of the graduation projects, performed in the city of Turku for the professional jury and the general audiences alike. The crowd of professionals it has drawn, as jury and audience, for the past several seasons, cosmopolitan and illustrious, could very well make the core of the future united Scandinavian school of puppetry.

KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

ITÄ- JA KAAKKOIS-AASIAN VERKOSTOYHTEISTYÖN VAIHEET

Marja-Liisa Marten, projektipäällikkö
Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Ammattikorkeakoulujen Itä- ja Kaakkois-Aasian yhteistyöverkosto

Aasian ja erityisesti Itä- ja Kaakkois-Aasian merkitys maailmantaloudessa ja -politiikassa on kasvanut nopeasti muodostaen myös Suomelle merkittävän yhteistyökohteen yhteiskunnallisen toiminnan eri osa-alueilla. Tästä syystä opetusministeriö asetti vuonna 1994 työryhmän arvioimaan Suomessa annettavan Aasiaan liittyvän koulutuksen, tutkimuksen, tietohuollon ja yhteistyön kehittämistarpeita. Lisäksi työryhmän tuli selvittää Aasian maiden koulutus- ja tutkimusjärjestelmiä.

TOIMENPIDE-EHDOTUKSET

Työryhmä painotti yhteistyön merkitystä sekä seudullisella että valtakunnallisella tasolla tiede-, taide- ja ammattikorkeakoulujen sekä ammatillisten ja muiden oppilaitosten välillä. Ehdotettiin, että yhteistyön edistämiseksi tuli luoda yhteistyöverkosto, jossa Itä- ja Kaakkois-Aasian tutkimusta ja opetusta harjoittavat yksiköt sopivat vahvuksiensa ja erikoisalojensa pohjalta tarkoituksenmukaisesti yhteistyöstä ja työnjaosta.

Korkeakoulujen välistä seudullista yhteistyötä tuli kehittää erityisesti perus- ja aineopetuksessa. Samoin tuli ammattikorkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten välisen yhteistyön olla mahdollisimman tiivistä. Kaikkien Itä- ja Kaakkois-Aasian opetusta ja tutkimusta harjoittavien tahojen, tiede-, taide- ja ammattikorkeakoulujen sekä ammatillisten ja muiden oppilaitosten, keskinäistä yhteistyötä oli myös syytä lisätä.

Kukin seutu hyötyy valtakunnallisesta yhteistyöstä parhaiten silloin, kun sen oma sisäinen yhteistyö toimii. On tärkeää, että kaikki opetusta ja tutkimusta harjoittavat yksiköt voivat osallistua ainakin seudullisten yhteistyökumppanien sa kautta valtakunnalliseen yhteistyöhön.

ITÄ- JA KAAKKOIS-AASIAN ALUETUTKIMUKSEN VERKOSTOYLIOPISTO

Opetusministeriön asettaman työryhmän toimenpide-ehdotusten mukaisesti vuonna 1996 perustettiin pilottiprojektina Itä- ja Kaakkois-Aasian aluetutkimuksen verkostoyliopisto, jonka toimintaa jatkoi vuonna 1997 perustettu Yliopistojen ja Korkeakoulujen Itä- ja Kaakkois-Aasian Koulutusverkosto, jonka yhteisestä ”kattokoordinaatiosta” vastasivat Helsingin Kauppakorkeakoulu ja Svenska Handelshögskolan vuosina 1997–2001. Ammattikorkeakouluja verkostossa edusti niin sanottu ammattikorkeakoulujen pääkonttori, joka oli aluksi sijoitettuna Espoo-Vantaan teknilliseen ammattikorkeakouluun ja myöhemmin, vuodesta 1999 alkaen, Jyväskylän ammattikorkeakouluun.

SEKTOREIDEN ERIYTTÄMINEN

Verkoston toiminnan aikana ilmeni, että yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erilaiset rahoitusjärjestelmät sekä opetuksen ja toiminnan sisältö hankaloitivat verkostoyhteistyötä ja synnyttivät paineita sektoreiden eriyttämiselle. Kokemukset viittasivat siihen, että verkostoa tulisi kehittää perustamalla omat alaverkostot ohjausryhmineen yliopistoille ja ammattikorkeakouluille.

Yliopisto- ja ammattikorkeakoulujen Aasia-verkostot eriytettiin opetusministeriön päätöksellä 1.1.2001 alkaen niin, että yliopistosektorin toiminnasta vastaa Turun yliopisto ja ammattikorkeakoulujen verkoston vetovastuu jatkuu Jyväskylän ammattikorkeakoulussa. Molemmille verkostoille perustettiin omat johtoryhmät, jotka yhdessä muodostavat verkostojen yhteisen neuvottelukunnan. Yliopistojen Aasia-verkosto nimettiin Itä- ja Kaakkois-Aasian yliopistoverkostoksi, kun taas ammattikorkeakoulujen verkoston nimeksi muodostui Ammattikorkeakoulujen Itä- ja Kaakkois-Aasian yhteistyöverkosto. Kaikki yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat näiden verkostojen jäseniä.

AMMATTIKORKEAKOULUJEN ITÄ- JA KAAKKOIS-AASIAN YHTEISTYÖVERKOSTO

Verkoston tavoitteena on kehittää ja tukea ammattikorkeakoulujen Itä- ja Kaakkois-Aasiaan liittyvää opiskelua, opetusta, asiantuntijatoimintaa, työelämäyhteyksiä, kansainvälistymistä ja henkilöliikkuvuutta. Verkosto edistää ammattikorkeakoulujen monialaista yhteistyötä, työnjakoa ja erikoistumista lisäämällä tiedonkulkua korkeakoulujen välillä. Verkoston toiminta palvelee ammattikorkeakoulujen

opiskelijoita, opettajia ja koko henkilökuntaa sekä ympäröivää yhteiskuntaa. Lisäksi verkosto kehittää yhteistyötä Itä- ja Kaakkois-Aasian yliopistoverkoston kanssa.

Verkoston toimielimet ovat johtoryhmä, Jyväskylän ammattikorkeakouluun sijoitettu koordinaatioyksikkö sekä jäsenammattikorkeakoulujen nimittämät Aasia-yhteyshenkilöt.

Itä- ja Kaakkois-Aasiaa koskevan korkeakoulutoiminnan yhteistyön kehittämisen tukemiseksi ja edistämiseksi ammattikorkeakoulu- ja yliopistoverkostoilla on yhteinen neuvottelukunta, jonka muodostavat ammattikorkeakoulu- ja yliopistoverkostojen johtoryhmät.

AIKAANSAANNOKSET JA AKTIVITEETIT

Verkoston toiminta pohjautuu aihealueittaiseen työryhmätyöskentelyyn, johon osallistuvat kaikkien ammattikorkeakoulujen Aasia-yhteyshenkilöt. Työryhmiä ovat: 1) Ammattikorkeakoulujen virtuaalinen Aasia-ohjelma/Aasia-tuotantorengas, 2) Ammattikorkeakoulujen henkilöstön Aasia-osaamisen Kehittäminen ja 3) Henkilöliikkuvuus.

Verkoston merkittävimpiin toimintoihin kuuluu ammattikorkeakoulujen yhteisten valintakokeiden järjestäminen ja koordinointi kahdeksassa Aasian maassa (Bangladesh, Intia, Kiina, Malesia, Nepal, Pakistan, Thaimaa ja Vietnam) vuodesta 2001 alkaen. Yhteistyössä on vuosittain mukana noin 20 ammattikorkeakoulua. Kussakin maassa yhteistyökumppanina toimii British Council, joka vastaa hakijoiden kokeeseen osallistumisen rekisteröinnistä, henkilöllisyyksien tarkistamisesta, koetilojen vuokrauksesta, valvojen palkkaamisesta ynnä muista käytännön järjestelyistä.

Ammattikorkeakoulut kutsuvat hakukelpoiset hakijansa kahdeksassa maassa järjestettäviin valintakokeisiin kutsukirjeellä, jonka liitteenä ovat ”candidate identification”- ja ”candidate rules” -lomakkeet sekä British Council -toimistojen maakohtaiset yhteystiedot.

Valintakokeisiin kutsuttujen nimilistat lähetetään Aasia-verkostolle, jossa ne kootaan yhteen maa- ja alakohtaisesti ja toimitetaan edelleen kunkin maan British Council -toimistoihin tiedoksi. Paikallisia Suomen suurlähetystöjä myös tiedotetaan valintakoe-prosessista ja hakijamääristä, ja muutamien edustusto-

jemme henkilökunta on halunnut olla mukana seuraamassa valintakokeiden organisointia asemamaassaan.

Valintakokeisiin osallistuvien ammattikorkeakoulujen opettajat laativat yhteistyönä kolme samantasoista eri versiota valintakoetehtävistä, jotka kattavat seitsemän eri alaa. Aasia-verkosto koordinoi kokeiden kopioinnin valintakokeisiin kutsuttujen hakijoiden lukumäärien mukaisesti, kokooa ne maa- ja alakohtaisiin kokonaisuuksiin, varustaa selkeillä ohjeilla ja toimittaa ne edelleen valintakoekohteisiin kahdeksaan Aasian maahan.

Valintakoeysteistyössä mukana olleet ammattikorkeakoulut ovat kutsuneet Aasiassa järjestettäviin valintakokeisiin vuosittain 730 - 4200 hakijaa. Vuonna 2009 hakukelpoisten valintakokeisiin kutsuttujen henkilöiden lukumäärä oli noin 2000, joka on 50 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Tämä johtuu kielitestistä, joka nyt ensimmäistä kertaa vaadittiin kaikilta hakijoilta jo hakuvaiheessa.

Entrance Examinations in Asia; Development 2006–2008

	2006		2007		2008		
	Invitations sent	Exams returned	Invitations sent	Exams returned	Invitations sent	NS	Exams returned
Bangladesh	67	36	180	76	805	3	381
China	432	232	342	234	460	30	333
India	7	3	9	4	31	0	9
Malaysia	0	0	16	12	99	0	50
Nepal	134	109	424	223	2007	0	933
Pakistan	67	45	100	42	647	33	176
Thailand	8	4	7	1	8	1	5
Vietnam	15	13	45	21	129	3	90
Totals	730	442	1123	613	4186	70	1977

Invitations sent = total number of individual invitations to the various exams.

NS = the applicant registered for the exam but did not show up (this figure is only shown for 2008).

Exams returned = total number of individual exams returned for marking.

Samoin vuodesta 2001 alkaen, Aasia-verkosto on järjestänyt joka kevät valtakunnalliset Aasia-orientaatiopäivät kaikille Aasiaan vaihtoon tai harjoitteluun lähteille opiskelijoille ja myös niille ammattikorkeakoulujen henkilöstön edustajille, jotka haluavat kehittää Aasia-osaamistaan.

Aasia-orientaatiopäivien ohjelma on rakennettu monipuoliseksi sisältäen muun muassa yleistietoa kulttuurien kirjosta, aasialaisen kulttuurin kohtaamisesta ja

Aasian merkityksestä maailmantaloudessa. Myös terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä asioita on aina käsitelty. Maaryhmissä on syvennytty maakohtaisten ja käytännönläheisten tietojen jakamiseen sekä asiantuntijan alustuksen ja ”konkari-opiskelijoiden” kokemusten kautta että kyseisen maan edustajien esitysten avulla suomalaisia ja aasialaisia kulttuurieroja tarkastellen.

Aasia-tuotantorenkkaan puitteissa on toteutettu Virtuaaliammattikorkeakoulun portaalin kautta tarjonnassa olevat kolme virtuaalista Aasia-opintokokonaisuutta, jotka täydentävät olemassa olevaa yliopistoverkoston Aasian opintojen tarjontaa.

Internet-sivustolle www.asianet.fi on perustettu Asia Specialist Database, Aasia-asiantuntijarekisteri, joka on kaikkien hyödynnettävissä.

Rekrytoinnin ja markkinoinnin tiimoilta Aasia-verkosto on osallistunut säännöllisesti ammattikorkeakoulujen edustajana Aasiassa järjestettäviin koulutustapahtumiin, ja samassa yhteydessä verkoston edustaja on myös kiertänyt paikallisissa lukioissa kertomassa opiskelumahdollisuuksista ammattikorkeakouluissa.

Useassa Aasian maassa on järjestetty kontakti- ja verkottumistapahtumia, kuten Edu to Edu- ja Student Info -päiviä ja yhteistyön kartoitus- ja neuvottelumatkoja.

Verkosto on kehittänyt ja lisännyt opettajien ja opiskelijoiden kahdensuuntaista liikkuvuutta harjoittelun, opiskelun ja opetuksen puitteissa ja markkinoinut yksittäisten ammattikorkeakoulujen Aasiassa järjestämiä kursseja.

Lisäksi verkosto on tuottanut yhteisiä materiaaleja, toiminut tiedonvälittäjänä ja linkkinä suomalaisten ja aasialaisten yliopistojen ja korkeakoulujen sekä erilaisten organisaatioiden ja muiden toimijoiden välillä. Verkoston tiedonvälitystä ovat täydentäneet ja tehostaneet Aasia-verkoston kotisivut ja Moodle -keskusteluareena.

SOTEN VENÄJÄ-VERKOSTO KERÄÄ ALAN VENÄJÄ-TOIMIJAT YHTEEN

Soile Anttila, Venäjä-verkoston koordinaattori
Laurea-ammattikorkeakoulu

Ammattikorkeakoulujen sosiaali- ja terveysalan Venäjä-verkosto syntyi vuoden 2005 alussa vastaamaan syntyneeseen tarpeeseen. Ammattikorkeakouluilla on loppujen lopuksi melko paljon Venäjälle suuntautuvia hankkeita sosiaali- ja terveysalalla. Moni Venäjä-projekteissa toimija olikin huomannut, että naapurioppilaitos saattoi tehdä samantyyppistä yhteistyötä Venäjällä jopa samojen partnereiden kanssa. Miksi siis ei yhdistettäisi voimia?

Pirkanmaan ammattikorkeakoulun kansainvälisten asioiden päällikkö Irja Saarikorven hyvän idean ja innokkaan työn ansiosta eri ammattikorkeakoulujen sosiaali- ja terveysalan Venäjä-toimijat tapasivat toisensa Diakonia-ammattikorkeakoulun tiloissa Helsingissä 8.10.2004 Venäjä-yhteistyökokouksessa. Tapaamisessa ammattikorkeakoulut kertoivat omasta Venäjä-toiminnastaan. Kokouksessa todettiin, että on tärkeää yhdistää voimavarat ja keskittää Venäjä-osaamista. Koordinoinnin vaatimia jatkotoimenpiteitä varten päätettiin perustaa työryhmä, johon valittiin edustajia Kemi-Tornion ammattikorkeakoulusta, Diakonia-ammattikorkeakoulusta, Pirkanmaan ammattikorkeakoulusta sekä Laurea-ammattikorkeakoulusta.

Joulukuussa 2004 Hämeen ammattikorkeakoulun toimesta anottiin ja saatiin opetusministeriöltä erityisavustusta 10 000 euroa verkoston toiminnan käynnistämistä varten. Vuonna 2005 hankkeen koordinaattoreina toimivat Ritva Salonen ja Pirkko Kivi Hämeen ammattikorkeakoulusta. Yhteistyötä miettinyt työryhmä toimi vuoden 2005 ajan verkoston asiantuntijaohjausryhmänä.

Vuoden 2006 alusta verkosto on toiminut Ammattikorkeakoulujen kansainvälisen toiminnan kehittämisverkoston alahankkeena ja toimintaa ovat koordinaattorin tehtävässä hoitaneet osa-aikaisina koordinaattoreina Soile Anttila ja Suvi Nurmilaukas asiantuntijaohjausryhmän tuella. Edustus asiantuntijaohjausryhmässä on ollut koko ajan Hämeen ja Kemi-Tornion ammattikorkeakouluista. Vuoden 2009 alussa Pirkanmaan ammattikorkeakoulun jättäessä paikkansa

muille asiantuntijaohjausryhmän jäseniä on Kemi-Tornion, Turun ja Hämeen ammattikorkeakouluista sekä Laurea-ammattikorkeakoulusta. Ritva Salonen ottaa vetovastuun huhtikuussa 2009 uudelleen nyt, kun verkosto toimii viimeistä vuottaan Pinnetin alahankkeena.

VENÄJÄ-VERKOSTON TOIMINTAA JA TAVOITTEITA ALKUTAIPALEELLA

Ensimmäisenä toimintavuotena keskityttiin erityisesti tiedon keräämiseen ammattikorkeakouluista kyselyn avulla. Halusimme kartoittaa oppilaitosten yhteistyöhalukkuuden ja konkreettisen yhteistyön tarpeen, ja kyselyn jälkeen sähköpostilistalla olikin suuri osa Suomen ammattikorkeakouluista. Olimme lisäksi kiinnostuneita siitä, minkälaisia Venäjään ja venäjän kieleen liittyviä opinto- ja ammattikorkeakoulut tarjoavat ja voisiko näitä opintoja tarjota esimerkiksi verkko-opintoina muiden oppilaitosten opiskelijoille. Lisäksi ohjausryhmässä päätettiin kartoittaa muun muassa rahoitusmahdollisuuksia Venäjä-hankkeisiin ja tietoa alan erikoiskielen hallitsevista tulkeista.

Tiedot on kerätty verkoston työtilaan, joka rakennettiin Optima-ympäristöön. Verkoston jäsenet pääsevät yleisen salasanan turvin tarkistamaan tietoja juuri silloin, kun tieto on heille tarpeen. Verkoston tapahtumista ja uutisista tiedotetaan sähköpostitse välitettävän uutislehtisen sekä www-sivujen kautta. Lisäksi verkoston jäsenet ovat päässeet tapaamaan yhteisten tapahtumien lisäksi lähes vuosittain järjestetyssä verkostotapaamisessa. Uudet ideat verkoston toimintaan on saatu monesti tapaamisiin kerääntyneiltä alan Venäjä-toimijoilta.

Ammattikorkeakoulujen lisäksi yhteydet kolmannen sektorin Venäjä-toimijoihin ovat olleet hyvät koko toiminta-aikamme. Yhteistyö järjestöjen Venäjä-verkoston kanssa oli erityisen hedelmällistä aina lokakuuhun 2007 saakka, jolloin heidän toimintansa valitettavasti rahoituksen puuttuessa päättyi. Yhteistyötä järjestöihin on tarpeen jatkaa edelleen, sillä järjestöt voivat tarjota opiskelijoillemme harjoittelupaikkoja, opinnäytetöiden aiheita ja myöhemmin jopa työpaikkoja. Useilla oppilaitoksilla on lisäksi projektiyhteistyötä sosiaali- ja terveystieteiden sekä maahanmuuttajajärjestöjen kanssa.

TUTUSTUMINEN SUOMI-KOTEIHIN

Olemme luonnollisesti olleet tiiviissä yhteistyössä myös kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen CIMOn kanssa. CIMO tarjoaa monien mui-

den kansainvälistymismahdollisuuksien ohella sosiaali- ja terveysalan opiskelijoille harjoittelumahdollisuuksia Venäjällä sijaitsevista ikääntyvän väestön Suomi-kodeissa. Tosin hakeutumisasiintona näihin paikkoihin on ollut melko pientä.

Verkostomme päätti lähteä tutustumaan CIMOn tarjoamiin harjoittelupaikkoihin Inkerinmaalle. Syksyllä 2005 bussilastillinen ammattikorkeakoulujen henkilökuntaa kävi Suomi-kodeissa. Matkalaisten omista oppilaitoksistaan tekemän markkinointityön ansiosta saimme hakemuskäärän seuraavassa haussa nousemaan. On tärkeää, että tiedämme ja tunnemme paikat, joihin olemme lähettämässä opiskelijoita. Lisäksi meillä Suomessa on vielä valittavan paljon tehtävää ennakkoluulojen ja stereotyyppien poistamisessa. Tätä työtä olemme verkostossa pyrkineet jatkamaan.

On kuitenkin totta, että työskentely Suomi-kodeissa Inkerinmaan pienissä kylissä on aivan erilaista kuin niissä laitoksissa, joihin Suomessa olemme tottuneet. Bussimatkan aikana keskustelu harjoittelupaikoista oli vilkasta, ja päätimme tuolloin, että on tärkeää saada aikaan jonkinlainen alan verkko-opintojakso, joka muun orientaatiomateriaalin lisäksi perehdyttää opiskelijan siihen, miten sosiaali- ja terveydenhuolto Venäjällä toimii ja mitä erityiskysymyksiä siihen kuuluu.

YHTEISTYÖTÄ OPINTOJEN JA HARJOITTELUN PARISSA

Pitkän valmistelun jälkeen Venäjän sosiaaliturvaa ja terveydenhuoltoa avaavan verkko-opintojakson materiaalit ovat nyt keväällä 2009 koossa. Opintojakso on kolmen opintopisteen laajuinen ja kuuluu Virtuaaliammattikorkeakoulun kautta tarjottavaan Venäjä toimintaympäristönä -sarjaan. Sarjan opintojen avulla opiskelija pääsee sosiaali- ja terveysalan lisäksi tutustumaan omista opintojaksoistaan Venäjän historiaan, yhteiskunnalliseen kehitykseen, poliittiseen järjestelmään ja hallintoon sekä tapakulttuuriin.

Sosiaali- ja terveysalan opintojakson tarjoaa Metropolia Ammattikorkeakoulu, muut opintojaksot Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Muut jo lukuvuonna 2008–2009 tarjonnassa olleet Venäjä toimintaympäristönä -sarjan opintojaksot päivitettiin olemassa olleesta Venäjä toimintaympäristönä -materiaalista. Pinnet rahoitti sekä päivityksen että uuden opintojakson teon.

Koko verkoston historian ajan ohjausryhmä on pyrkinyt miettimään opiskelijoille uusia mahdollisuuksia päästä harjoittelemaan Venäjällä. Valitettavasti lupaviidakko on Venäjällä melkoinen ja estää monia järjestöpohjalta toimivia lai-

toksia ottamasta suomalaista harjoittelijaa opastettavakseen, vaikka mielenkiintoa asiaan olisikin.

Olemme myös tarjonneet verkoston jäsenille kanavan tiedottaa vapaista harjoittelupaikoista. Muutama paikkatarjous onkin tullut kolmannen sektorin toimijoilta, ja joku opiskelija taas on kysellyt paikkaa muista ammattikorkeakouluista, kun oma oppilaitos ei ole pystynyt tarjoamaan toiveiden mukaista harjoittelusairaalaa. Yhteistyön mahdollisuudet harjoittelupaikkojen saralla ovat suuret.

INTENSIIVIKURSSI HERÄTTI KIINNOSTUSTA

Itäisintä Suomea lukuun ottamatta koko maassa on ollut selkeästi huomattavissa, ettei lähtijöitä pidempiin opiskelija- tai harjoittelijavaihtoihin ole helppo löytää. Vuoden 2008 loppupuolella aloimme selvittää mahdollisuuksia lähettää opiskelijoita Venäjälle lyhyemmäksi ajaksi englanninkieliselle alan omalle intensiivikurssille, jotta pääsisimme näyttämään opiskelijoillemme, millaista opiskelu Venäjällä voisi olla.

Keskustelu partnereiden kanssa pääsi alkamaan vasta helmikuun 2009 alussa Pietarissa, mutta silti saimme aikaan FIRST-rahoitushakemuksen helmikuun loppuun mennessä. Tarjosimme kaikille suomalaisille ammattikorkeakouluille mahdollisuuden liittyä sosiaali- ja terveysalan omaan FIRST-verkostoon, mutta tiukka aikataulumme talvilomien aikaan valitettavasti verotti osallistumista. Verkostossamme ovat ensimmäisellä kierroksella olleet mukana pietarilaiset partnerimme Herzen State Pedagogical University of Russia ja St. Petersburg State University, Suomesta mukana ovat olleet Etelä-Karjalan, Hämeen, Kemi-Tornion, Lahden, Pirkanmaan, Satakunnan, Seinäjoen ja Turun ammattikorkeakoulut sekä Laurea-ammattikorkeakoulu.

FIRST-apurahojen turvin meillä on ollut mahdollisuus lähettää Pietariin kaksi opiskelijaa kolmeksi kuukaudeksi ja kaksi opettajaa viikoksi sekä vastaanottaa vastavuoroisesti kaksi opettajaa ja opiskelijaa Pietarista. Opiskelijoiden heikoman lähtöinnon vuoksi lukuvuonna 2008–2009 toteutuvat kolmen lähtevän ja kahden saapuvan opettajan sekä kahden saapuvan opiskelijan vaihdot. Lisäksi saatoimme järjestää viikon mittaisen intensiivikurssin Pietarissa Herzen State Pedagogical University of Russiassa 9.–15.11.2008. Hakemusten suuri määrä intensiivikurssille yllätti. Kurssille pääsi osallistumaan kymmenen suomalaista ja kymmenen pietarilaista opiskelijaa sekä kolme suomalaista ja viisi pietarilaista opettajaa, mutta kiinnostuneita olisi ollut moninkertaisesti.

Kiinnostusta naapurimaahan on selkeästi olemassa, mutta lähtö pidempään vaihtoon tuntuu hankalalta eikä tarvittavaa kielitaitoa tunnu olevan monella-kaan opiskelijalla, sillä opetus tarjotaan pitkissä vaihdoissa pääasiassa venäjäksi. Palaute intensiivikurssin jälkeen oli positiivista. Vaikka viikko oli aikataulultaan erittäin tiivis, eivät opiskelijamme jättäisi tuota viikkoa mistään hinnasta pois. He näkivät ja kokivat viikon aikana paljon. Heidän Venäjä-kuvansa muuttui ja negatiiviset ennakkoluulot karisivat.

Ensimmäisen FIRST-kauden hyvien kokemusten ansiosta olemme jättäneet jatkohakemuksen myös lukuvuodeksi 2009–2010. Verkostoomme on tullut muutama suomalainen partneri lisää: Metropolia Ammattikorkeakoulu sekä Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulut. Toivottavasti hyvin alkanut yhteistyö saa rahoituksen, jotta pääsemme lähettämään omia opiskelijoitamme myös pidempiin vaihtoihin.

VENÄJÄ-VERKOSTON SEMINAARIT

Olemme saaneet huomata, että sosiaali- ja terveystieteiden Venäjä-toimijat kaipaavat yhteistä keskustelufoorumia. Mutta varmasti yhtä tärkeää on päivittää tietoja alan tapahtumista Venäjällä. Venäjä on muuttunut valtavasti viimeisten vuosien aikana, eikä muutosten tahti tule varmasti hidastumaan jatkossakaan. Tänäpäivänä julkaistu tieto saattaa kaivata päivittämistä jo muutaman kuukauden kuluttua. Olemme pyrkinneet järjestämään yhteisiä seminaareja, jotka ovat toimineet sekä tietoisuutena että tapaamispaikkoina.

Erityisesti olemme seminaareja järjestäessämme miettineet mahdollisuuksia saada opiskelijoita innostumaan Venäjästä. Parhaimmassa tapauksessa opiskelija ehtisi opintojensa alussa opiskella kieltä ja kulttuuria, käydä harjoittelussa tai vaihto-opiskelijana Venäjällä ja kenties jopa suunnata opinnäytetyönsä aiheenkin Venäjälle. Mutta valitettavasti opiskelija havahtuu harvoin kielen opiskeluun tarpeeksi ajoissa eikä siten ehdi hankkia harjoittelun tai opiskelun vaatimaa kielitaitoa, ennen kuin lähtö harjoitteluun tai vaihtoon tulee ajankohtaiseksi. Tiiviit substanssiopinnot antavat tässä mielessä liian vähän tilaa ja aikaa kansainvälisyteen.

Verkostomme ensimmäinen pääasiassa ammattikorkeakoulujen opiskelijoille ja opettajille tarjottava seminaari järjestettiin 25.10.2007 Hämeen ammattikorkeakoulun Lahdensivuntien yksikössä Hämeenlinnassa. Kuulijat johdateltiin Venäjän terveydenhuollon toimintaperiaatteisiin ja mielenterveyshoitoon, sekä Venäjän sosiaaliturvaan. Lisäksi saimme kuulla esitystä järjestöjen sosiaali-

ja terveysalan lähialueysteistyöstä. Opiskelijakuulijoiden suosikkeja olivat kuitenkin sosiaalialan opiskelijan sekä valmiin sairaanhoitajan kertomukset omien opintojensa suuntaamisesta Venäjälle.

Ensimmäisen seminaarimme rohkaisevan palautteen ansiosta suunnittelimme tilaisuudelle jatkoa vuonna 2008. Verkostomme historian toinen seminaari, tällä kertaa kaikille aloille yhteinen Venäjä-päivä, järjestettiin Tikkurilan Laureassa 30.1.2009. Tilaisuus oli tarkoitettu kaikkien alojen Venäjästä kiinnostuneille ammattikorkeakouluopiskelijoille ja henkilökunnalle. Vielä joulukuussa 2008 epäilimme päivän tarpeellisuutta, mutta nämä ajatukset osoittautuivat turhiksi. Vaikka ilmoittautumisaika osui pahasti joululomien ajaksi, saimme loppujen lopuksi osallistujia aina ruuhkaksi saakka. Päivän aloitti esitys Venäjän tämänhetkisestä taloudellisesta ja yhteiskunnallisesta tilanteesta. Muuten päivän esitykset keskittyivät erityisesti opiskelu- ja harjoittelumahdollisuuksiin sekä vaihtokuvauksiin, jotka olivat erittäin antoisia erityisesti päivän opiskelijaosallistujille. Iltapäivällä keskustelu jatkui alakohteisissa ryhmissä, joissa jokaisessa oli muutama alustus alan keskeisimmistä kysymyksistä.

MITEN TOIMINTA JATKUU TULEVAISUUDESSA?

Järjestämämme seminaarit ovat osoittautuneet tarpeellisiksi. Verkostoväki kaipaa niin yhteisiä tapaamisia, keskusteluita kuin tietoisukujakin Venäjästä. Moni seminaariosallistuja on toivonut, että seminaarit saisivat jatkoa myös tulevaisuudessa. On selvää, että yhteistyötä kaivataan kaikilla aloilla, ei pelkästään sosiaali- ja terveysalalla. Nyt on oikea aika herätellä henkiin monialaista Venäjä-verkostoa ja jatkaa yhteistyötä erityisesti opiskelijoita koskettavien kysymysten parissa. Venäjä on tärkeä yhteistyökumppanimme ja lähinaapurimme, mikä ymmärretään jokaisessa ammattikorkeakoulussa paremmin kuin hyvin. Silti Venäjälle lähteviä opiskelijoita on liian vähän. Myös muita haasteita Venäjä-yhteistyössä riittää vielä tulevaisuudessakin. On järkevää ja kaikin puolin toivottavaa jatkaa yhteistyötä, jotta tavoitteet saavutetaan. Yhdessä saamme aikaan enemmän, jos emme enää ammattikorkeakoulujen sosiaali- ja terveysalan Venäjä-verkoston sillä niin sitten jonkin muun kanavan kautta.

Asiantuntijaohjausryhmä vuosina 2005–2009

2005 (Koordinaattori AMK HAMK, Ritva Salonen)

Jäsenet: Eila Heikkinen (TOKEM), Jouni Kylmälä (Diak), Tuovi Leppänen (Diak), Leena Minkkinen (PIRAMK), Irja Saarikorpi (PIRAMK) sekä Soile Anttila (käytännön koordinaattori, Laurea)

2006–2007 (Pinnetin alahankkeeksi, koordinaattori Soile Anttila kesäkuulle 2006, Suvi Nurmilaukas kesäkuusta 2006 heinäkuuhun 2007)

Jäsenet: Tuovi Leppänen (Diak), Irja Saarikorpi (PIRAMK), Ritva Salonen (HAMK), Kaisu Vinkki (TOKEM)

Elokuu 2007–2008 (koordinaattori Soile Anttila)

Jäsenet: Irja Saarikorpi (PIRAMK), Ritva Salonen (HAMK) sekä Kaisu Vinkki (TOKEM). Lokakuussa 2007 Kaisu Vinkin tilalle ohjausryhmään palasi Eila Heikkinen (TOKEM). Irja Saarikorpi puolestaan jätti paikkansa Eija-Riitta Alholle (PIRAMK).

2009 (koordinaattori Soile Anttila 6.4.2009 saakka, Ritva Salonen 7.4.2009 alkaen)

Jäsenet: Eila Heikkinen (TOKEM), Outi Kivinen (Turun AMK), Ritva Salonen (HAMK), Ulla Uusitalo (Laurea)

Lisätietoja:

www.pinnet.fi

www.sotevenaja.com

TERVEYSALAN KANSAINVÄLINEN TOIMINTA – KOKEMUKSIA MUUTOKSESTA

Raija Sairanen, lehtori
Turun ammattikorkeakoulu

Kun viisitoista vuotta sitten lähdin mukaan terveysalan kansainväliseen toimintaan, en osannut aavistaa, mitä se oikein toisi tullessaan. Olin ehtinyt toimia opettajana jo vuosia, kun perustettavaan kansainvälisyystyöryhmään kysyttiin vapaaehtoisia. Asia kiinnosti, koska olen asunut Sveitsissä ja suorittanut sairaanhoitajan tutkinnonkin siellä. Käsittelen tässä artikkelissa kv-toiminnan muutoksia omakohtaisina kokemuksina eri näkökulmista, en tieteellisesti vaan hyvinkin arkisesti.

TOIMINTA VAATII RAHAA

Turun ammattikorkeakoulun terveysalan, silloisen Turun sairaanhoito-oppilaitoksen, kansainvälinen toiminta alkoi lähinaapureista, eli Ruotsista ja Venäjältä, ja laajeni vähitellen muualle Eurooppaan. Naapurisuhteet haluttiin saada ensin kuntoon. Isoja delegaatioita liikkui puolin ja toisin ja oltiin niin ystävällisiä ja vieraanvaraisia kuin vain pystyttiin. Alussa pyrittiin kommunikoidaan vieraiden äidinkielellä, ja jos ei osattu kieltä, oli apuna tulkkeja, erityisesti Venäjän kanssa. Koska englantia ja saksaa opiskeltiin yleisesti koulussa, natiivikontakteja haluttiin luoda erityisesti näiden kielialueiden oppilaitoksiin, eli siis Iso-Britanniaan ja Saksaan. Nykyään kansainvälisissä yhteyksissä työkielenä on englanti, ja jos joku partneri ei sitä osaa, niin yhteistyö lopahtaa. Tulkkeja ei juurikaan käytetä. Täydellistä Oxfordin englantia ei tietenkään kenenkään tarvitse osata. Honky tonky -englannillakin pärjää.

Ensimmäisenä eksoottisena maana tuli mukaan jo heti alkuaikoina Kreikka, olihan se siihen aikaan myös tunnettu turistikohde. Tosin yhteistyökorkeakoulun edustajien harras uskonnollisuus oli silmiinpistävämpää kuin mihin täällä oli totuttu. Eurooppa valloitettiin vähitellen ja kansainvälinen toiminta alkoi levitäytyä muihinkin maanosiin. Swasimaan kanssa on tehty yhteistyötä yli kymmenen vuoden ajan, samoin Kiinan. Rahoituskanavat ovat vaihdelleet vuosien

mittaan kehitysyhteistyörahoituksesta ammattikorkeakoulun omaan rahoitukseen. Ilman rahaa ei kv-toimintaa yksinkertaisesti voi tehdä.

Kansainvälisen toiminnan alkuvaiheessa rahaa oli paljon käytettävissä erityisesti kontaktien luomiseen, ja tämä olikin päätavoitteena. Tavoitteena oli saada satoja nimiä yhteistyöpartnerilistoihin, jotta lista näyttäisi vaikuttavalta. Meitä kehoitettiin menemään oikein partnerinhakumatkalle, ja olinkin esimerkiksi Saksassa viikon verran hyvin tuloksin. Näistä partnereista tosin on jäljellä enää yksi, Göttingenin yliopiston sairaanhoitajakoulu. Muut partnerisuhteet kuihtuivat vähitellen pois. Kansainvälisen yhteistyön on oltava vastavuoroista, muuten se ei toimi. Nyt on tehty jo pari vuotta systemaattista partnerianalyysia, jonka tuloksena turhat ja huonot tai toimimattomat kumppanit on jätetty syrjään. Tämän partnerianalyysin myötä partnerilistamme on lyhentynyt. Budjetti on pienentynyt vuosien saatossa koko ajan, mutta silti tulee tehdä opetustoiminnan tavoitteiden mukaista tulosta, mielellään ei enää matkustelemalla, vaan virtuaalisesti, jos vain mahdollista. Käytössä on Skype ja videoneuvottelut, mutta eivät ne korvaa todellisia kohtaamisia.

KONTAKTEJA

Kontaktin ottaminen tapahtui alussa oikean kirjeen välityksellä, ja kirje kirjoitettiin kirjoituskoneella. Tietokoneita ei silloin vielä ollut. Kirjeen kirjoittamiseen meni paljon aikaa, koska sen oli oltava hyvin muodollinen, kohtelias ja täynnä juhlavia fraaseja. Näin lähestyttiin tulevia mahdollisia partnereita ja samansuuntaista tyylä pidettiin vielä tavatessakin yllä pitkään. ”Sehr geehrte Frau Doktor... ” Faxin käyttö oli tavallista ja oli jotenkin virallisen juhlavaa, kun koneesta putkahti vieraskielistä tekstiä. Nyt sähköpostin aikakaudella viestit ovat lyhyitä ja yksinkertaisia ja yleensä mennään melko suoraan ja tuttavallisesti asiaan, kulttuurieroista huolimatta. ”Hello I am Lyn Bin...” Liitetiedostoina on helppo lähettää muun muassa sopimuksia. Tosin joskus näitä sopimuksia tarkastetaan tai muutetaan useaan otteeseen ja tuntuu siltä, että kestää ikuisuuden ennen kuin ne tulevat kummankin osapuolen hyväksyttäväksi. Tekstiä kun on niin helppo muokata tietokoneella.

Ensimmäistä kansainvälistä puhelinkeskusteluani varten kirjoitin sanottavani paperille ja toivoin, ettei sitä vaan keskeyttäisi vastaanottajan taholta. Silloin menisi ”spasmat” sekaisin. Harjoittelin puhetta ensin pari kertaa ennen kuin uskalsin tilata puhelun ulkomaille. Ja samalla toivoin, että linja olisi varattu. Tarkistin jopa kielioppiasun etukäteen viralliselta kielenkääntäjältä, vaikka itse osasin kieltä. Nyt kun puhelin soi, en tiedä, mistä maasta soitetaan ja millä kie-

lellä on aloitettava keskustelu, på svenska, in English tai auf Deutsch. Lisäksi käytössäni on nykyään kaksi kännykkää, työkännykkä ja privaattikännykkä, joissa on eri operaattori. Joskus toimii vain toinen liittymä, riippuen siitä, missä päin maailmaa itse olen.

Alussa kansainvälinen toiminta tarkoitti opiskelija- ja opettajavaihtoja sekä niihin liittyviä muutamia neuvotteluja, joihin valmistauduttiin hartaasti viikko-kaupalla. Erilaisia kansainvälisiä kohtaamisia on nykyään viikoittain ja joskus ihan lyhyelläkin varoituksella, eli joku ulkomaalainen seisoo ovella ja pyytää neuvoa vaikkapa vaimon serkun miehen opiskelumahdollisuuksiin. Nykyään kv-toiminta käsittää lisäksi projekteja ja konferensseja sekä erilaisia verkostotaapaamisia ja yhteistyökokouksia, joissa työstetään yhdessä rahoitushakemuksia tai suunnitellaan esimerkiksi yhteistä seminaaria tai kirjoitetaan yhdessä artikkelia tieteelliseen julkaisuun.

Vaikka paljon voikin tehdä virtuaalisesti, yhteiset tapaamiset vahvistavat silti kansainvälistä yhteistyömotivaatiota ja vievät asioita eteenpäin. Alussa oli tärkeää, että edusti Suomea ja Turkua ja oppilaitosta muodollisesti vieraana. Nyt kun verkostot ovat laajentuneet ja tunnettavuus vakiintunut, ollaan enemmänkin yhteistyökumppanina eri yhteyksissä. On helppo soluttautua erilaisiin työyhteisöihin, jopa niin helppoa, että itsekkin uskoo olevansa töissä jossain muussa oppilaitoksessa toisella puolen maapalloa. Edustus on arkipäiväistynyt ja muuttunut luontevaksi osaksi koko kansainvälistä toimintaa.

MATKALLA

Matkalaukku painoi entisaikaan aina vähintään 20 kiloa, vaikka olisi ollut lyhytkin matka. Paperi painoi paljon erilaisten esitteiden ja monisteiden muodossa. Lisäksi vietiin tuliaislahjoja jokaiselle mahdolliselle henkilölle. Tuliaisia oli jopa painavia patsaita, kynttilänjalkoja ja Suomi-kirjoja. Laukkuun pakattiin monenlaisia vaatteita, joita sitten perillä silitettiin matkasilitysraudalla. Nyt käytössäni on pelkkä käsimatkatavaralaukku, jos vain mahdollista. Jos tuliaisia otetaan mukaan, ne ovat kevyitä, esim. CD-levy tai ohut puuesine. Kaikki materiaali on USB-tikulla. Kuitenkin välillä pitää varmuuden vuoksi pakata painavat kalvot mukaan, kun ei voi luottaa tietotekniikkaan joka kylässä. Viime aikoina on kyllä ollut houkutus ottaa kannettava tietokone mukaan, koska se on niin pieni ja näppärä ja töitä voi tehdä odotusaikoina lentokentillä.

Garderobini on muuttunut täysin. Alkuaikoina pukeuduin matkoilla luottamusta herättäviin jakkupukuihin, huiveihin ja helmiin ja talvella oli turkki päällä. Nyt perusvaatteena ovat farkut ja muut käytännölliset vaatteet.

Kansainvälisen toiminnan alkuaikoina oli tärkeää, että matka sisälsi lauantain ja sunnuntain välisen yön, sillä matka oli silloin huomattavasti halvempi. Mahdollisimman edullisesti on tietenkin matkustettava edelleenkin, vaikka kiertäisi muuttaman ylimääräisen lentokentän. Matkatoimisto tai isäntäkorkeakoulut hankkivat edelleenkin hotellin, ellei ole suhteita paikallisiin asumismuotoihin, esimerkiksi kanta-asiakasetuja tai yksityisasuntomahdollisuuksia. Kaikki vuosien aikana kertyneet tuttavuus- ja ystävyysuhteet kannattaa tässäkin hyödyntää.

Alussa matkustettiin yleensä pareittain, jolloin reflektointi sekä asioiden selkiinntäminen laajensi ymmärrystä. Oli helpottavaa, jos ei itse oikein ymmärtänyt jotain, niin toinen kuitenkin luultavasti ymmärsi, tai jos välillä halusi hiukan lepuuttaa aivojaan, niin toinen oli neuvotteluissa enemmän esillä ja keskustelu sujui mainiosti. Nykyisellään tulee matkustaa yksin ja selviytyä eri kielillä tilanteessa kuin tilanteessa, oli sitten yö tai päivä.

Ennen EU:ta joka maalla oli oma valuuttansa ja joskus kassissa saattoi olla useampikin kukkaro, kun siirtyi maasta toiseen. Euron aikana on todella helppoa liikkua. Lisäksi pankkikortit kelpaavat maassa kuin maassa, jopa VISA-Electron, mikä ei Suomessa kelpaa läheskään kaikissa pikkukaupoissa. Tosin Pohjoismaissa tulee vielä ”sählättyä” erilaisten kruunujen kanssa.

KANSAINVÄLISTEN VAIHTOJEN HURMAA

Viisitoista vuotta sitten hoidin pääasiassa yksin tulevien vaihto-opiskelijoiden käytännön asiat, hankin heille asunnot, harjoittelupaikat, hain lentokentältä, vietin vapaa-aikaa heidän kanssaan ja opetin kotona jopa leipomaan suomalaista pullaa. Miten ihmeessä minulla oli aikaa tuohon kaikkeen? Nyt on apuna kansainvälisten asioiden yksikön keskitetyt toiminnot sekä erityisesti opiskelijatutorit, jotka ovat samanikäisiäkin kuin tulevat vaihto-opiskelijat. Lisäksi mukana on myös muita opettajia omalla pikku panoksellaan. Mutta silti on kiire koko ajan.

Meiltä lähtevät opiskelijat menivät alussa Ruotsiin ja Englantiin, koska se oli turvallista kielen ja yleensäkin matkustamisen kannalta. Tällä hetkellä opiskelijat voivat olla vaihdossa missä vaan ja useimmat menevätkin merta edemmäs

kalaan, erityisesti Afrikkaan. Eksotiikkaa haetaan kovasti, vaikka se löytyisi edelleenkin paljon lähempää, esimerkiksi Tukholmasta!

Entisajan paremmassa rahatilanteessa maksettiin meille tulevien vaihto-opettajien matkat ja asumiset ja luentopalkkiotkin. Heistä huolehdittiin yötä päivää. Tulihan heistä elinikäisiä ystäviä, hyvä niin. Nyt meille saapuvat vaihto-opettajat tulevat esimerkiksi Erasmus-rahoituksella. Ohjelma kattaa vain virallisen osan ja vapaa-ajan he saavat viettää itsekseen. Ei ole enää aikaa eikä rahaa viettää heidän kanssaan mukavia päiviä ja iltoja. Koska ennen kaksi sai matkustaa yhdessä, koko opettajakuntamme liikkui maailmalla ja laajensi verkostoamme ja myös innosti samalla opiskelijoita. Nyt kun resurssien rajallisuuden takia pääosin pitää matkustaa yksin, ei ole niin innokkaita lähtijöitä. Toivon mukaan tähän saadaan muutosta, muuten olen ainoa liikkuja, ikiliikkuja.

INNOVAATIOITA

Olimme aikoinaan Suomessa urauurtava oppilaitos, koska meillä oli saksankielinen sairaanhoitajapolku. Saimme myönteistä huomiota ministeriöstäkin. Tämä saksankielinen koulutus loppui kuitenkin sopivien opiskelijoiden puutteeseen. Nyt on joka niemen nokassa Degree programme in Nursing englanniksi, on se meilläkin. Seuraavaksi hamuamme tilauskoulutusta, josta on jo käytykin alustavia neuvotteluja.

Aiemmin Leonardo-rahoituksella oli mahdollista käynnistää projekteja, joihin riitti kaksikin partneria. Laaja, yli kymmenen partneria käsittävä Eurocoreskills for Nurses -projektimme ei kuitenkaan koskaan saanut EU-rahoitusta, koska se oli aikaansa edellä, liian innovatiivinen. Sitä ei ymmärretty. Nyt vasta kompetenssit ovat tapetilla, vuosia jälkeenpäin. Mitä opimme tästä? On osattava hakea rahoitusta juuri oikeaan aikaan oikeasta paikasta oikealla koordinoivalla maalla. Innovaatiotkin on osattava ajoittaa. Toiminnassa eivät silti enää riitä pelkät Suomen säädökset, vaan EU-direktiivit ja muut koko EU-aluetta koskevat, ja jopa globaalit, säädökset on huomioitava. Hakemusten teko on kuulunut opettajan työhön ennen ja näyttää kuuluvan edelleenkin. Pitää olla innovatiivinen perustehtävän eli opettamisen lisäksi.

NYKYTILANNE

Me aloitimme kansainvälisen toimintamme sairaanhoito-oppilaitoksena ja olemme nyt monialainen ammattikorkeakoulu. Olemme muuttuneet Polytechnic-

tä University of Applied Scienceksi. Kansainvälinen toiminta on muuttunut laajaksi ja moni-ilmeiseksi toiminnaksi, jossa tuottavuus- ja hyötyvaatimukset ovat kasvaneet. Tehdään yhä suurempia juttuja laajojen verkostojen kanssa. Väistämättä toiminta on kuitenkin pohjimmiltaan elämäntapa ja kutsumus, sillä muuten ei oltaisi edes tässä pisteessä. Kansainvälisyystyötä ei tehdä hetkessä, vain virka-aikana. Se vaatii uhrautumista henkisesti, fyysisesti, ajallisesti ja rahallisesti. Luottamuksen saaminen partnereihin ei hoidu nopeasti ja virtuaalisesti. Kun luottamuksen on saanut, se ei säily itsestään, vaan sitä on pidettävä yllä ja huollettava kuin mitä tahansa arvokasta suhdetta.

TYÖLEIRI DAMASKOKSESSA – KONSERVOINNIN KOULUTUSOHJELMAN KURSSITOIMINTAA

Jorma Lehtinen, lehtori
Metropolia Ammattikorkeakoulu

Suomen Lähi-idän instituutti sai vuonna 2007 Alfred Kordelinin säätiön sekä Suomen kulttuurirahaston tuella mahdollisuuden hankkia perinteisen arabialaisen umpipihatalon – talo Zeitunan – Damaskoksen vanhasta kaupungista. Samalla instituutin nimi muutettiin Suomen Damaskoksen instituutiksi. Talo Zeituna tulee toimimaan yhtenä Suomen tiedeinstituuteista kuten tiedeinstituuttimme muun muassa Roomassa, Ateenassa ja Tokiossa.

Talo on rakennettu 1800-luvun loppupuolella. Ostohetkellä se oli melko huonossa kunnossa ja kunnostustyöt aloitettiin heti. Kunnostustöiden suunnittelusta ja työstä vastasivat pääosin paikalliset tekijät. Talossa oli kuitenkin pintoja ja rakennusosia, joissa tarvittiin konservaattorien asiantuntemusta.

Instituutin johtaja Raija Mattila ehdotti, että talon restaurointihankkeen yhteydessä voitaisiin järjestää alan opiskelijoille kurssi, josta olisi hyötyä myös rakennuksen konservoinnissa ja restauroinnissa. Kurssin suunnittelun lähtökohdaksi otettiin noin kymmenen opiskelijan ja muutaman opettajan muodostaman ryhmän kurssi keväällä 2008. Metropolia Ammattikorkeakoulun konservaattoriopiskelijoiden lisäksi kurssille päätettiin pyytää myös muutama opiskelija Teknillisen korkeakoulun arkkitehtuurin osastolta.

KANSAINVÄLISYYSKASVATUSTA TYÖLEIRILLÄ

Työleirikurssiin kuuluivat ennen kurssia tehtävät esitehtävät, työt kohteessa, oheisohjelma Damaskoksessa ja Aleppossa sekä työraportin tekeminen. Kurssi oli sekä konservaattori- että arkkitehtiopiskelijoille opetussuunnitelman lisänä oleva vapaaehtoinen kurssi. Kurssin tarkoituksena oli varsinaisen työleiriosuu-

den lisäksi laajentaa opiskelijoiden tuntemusta Lähi-idän rakennuksista, kaupunkirakenteista sekä yleisesti Lähi-idän kulttuurihistoriasta.

Kurssin kahden viikon käytännön osuus toteutui huhtikuussa 2008. Tehtyjä töitä olivat rakenteiden tutkimus ja dokumentointi sekä vastaanottohuoneen eli Qaán kattokaaripinnan konservointi. Kaaren kalkkirappauksen pintarakenne oli osin irti, pinta oli pahasti likaantunut ja osa koristemaalauksista oli tuhoutunut. Kahden viikon aikana konservointityö saatiin lähes valmiiksi ja työn täydensivät Damaskokseen kuuden viikon työharjoitteluun jääneet kolme konservaattoriopiskelijaa.

Konservaattorin ammatissa kansainvälisyys on tärkeä osa opintoja. Metropolian konservointiopiskelijoista suuri osa suorittaa osan työharjoittelustaan ulkomailta. Kansainvälinen työleiri toimii hyvänä opetusalustana, jossa kansainvälisyyden eri puolia on helppo harjoitella. Yhä enemmän työelämän erilaisissa hankkeissa on mukana eri maiden osapuolia ja kulttuurien eroavaisuuksien osaaminen on osa ammattitaitoa. Damaskoksen työleiri on ollut hyvä esimerkki kansainvälisyyskasvatuksesta, sillä syyrialainen kulttuuri ja yhteiskunta poikkeavat melkoisesti omastamme. Jo ennen kurssin toteutusta opiskelijat selvittivät syyrialaisen kulttuurin taustatietoja, joita kurssin aikana voitiin tutkiskella myös käytännössä. Kulttuuritaustojen selvittämiseksi kurssilla tehtiin esitehtäviä, joissa kohteen historiallisia asiayhteyksiä tutkittiin. Työleiriosuuteen Damaskoksessa kuuluivat myös käynnit museoissa ja historiallisissa kohteissa, joissa etenkin tohtori Raija Mattilan erinomainen tietämys Lähi-idän kulttuureista auttoi opiskelijoita saamaan kokonaiskuvaa aiheesta.

YHTEISTYÖTÄ JA OPPIMISTA

Tällainen työleiri on projektioppimista parhaimmillaan, koska yleensä mukana on opettajan ja opiskelijoiden lisäksi myös rakennuskohteen suunnittelija sekä rakennustyöläiset. Erityisesti ammattikorkeakouluopinnoissa on viime vuosina korostettu käytännön opintojen lisäämistä ja tähän tarpeeseen työleirit voivat olla hyvä vastaus. Työharjoittelujaksoista työleirit eroavat siinä suhteessa, että opettaja on paikalla koko ajan ja yleensä työleirin kohteena on erikoiskohteita joissa työhön liittyvät päätökset vaativat soveltamisen ja luovan ongelmanratkaisun lisäksi kykyä ohjata muita kyseiseen rakennuskohteeseen liittyviä ammatilaisia. Esimerkiksi tässä Zeitunan työleirissä yhteistyö syyrialaisien täysin erilaisesta kulttuuriympäristöstä tulleiden rakennusmiesten kanssa ilman yhteistä kieltä on ollut opiskelijoille haastavaa mutta opettavaista.

Yhteistyö Damaskoksen Instituutin kanssa on avannut myös uusia yhteistyömuotoja sekä tiedeinstituuttien että yliopistomaailman kanssa. Kurssin työraportista koottiin kirja, josta otettu 200 kappaleen painos jaettiin Damaskoksen instituutin ja Metropolian ammattikorkeakoulun sidosryhmille. Kirja toimi erinomaisesti ammattikorkeakoulumme toiminnan ja työleirikurssimme esittelyä.

Talo Zeitunan avajaiset vietettiin joulukuussa 2008 ja instituutin toiminta pääsee käyntiin uusissa tiloissa kevään 2009 aikana. Talossa on tutkijatiloja, kirjasto ja majoitustiloja tutkijoille. Talon toiminnasta tietoa saa instituutin Internet-sivuilta: www.fime.fi.

HENKILÖSTÖN VENÄJÄ-OSAAMISEN KEHITTÄMINEN BARENTS SPECIALISTS -VERKOSTOSSA

Annikki Pulkkinen, kansainvälisyyskoordinaattori
Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu

Barents Specialists -verkosto on Barentsin alueen korkeakoulujen, näiden opettajien, tutkijoiden sekä opiskelijoiden sateenvarjohanke, joka yhdistää korkea-asteen toimijat pohjoisen korkeakorkeakouluista Pohjois-Norjasta, Pohjois-Ruotsista, Pohjois-Suomesta ja Luoteis-Venäjältä. Hankkeen yleistavoitteena oli lisätä Venäjän ja Barentsin alueen osaamista toimijoiden keskuudessa ja välittää tätä osaamista kunkin maan korkeakouluihin sekä alueen työ- ja elinkeinoelämän käyttöön.

Hanketta rahoittivat Euroopan Unionin alueellisen kehittämisen rahasto, Interreg III Pohjoinen, Lapin lääninhallitus, Norrbottenin lääninhallitus Ruotsista ja Norjan valtio. Luoteis-Venäjän kumppanit saivat rahoitusta Suomen ulkoministeriön lähialuerahoitusohjelmasta sekä Barentsin sihteeristöltä Norjasta.

Hankkeen yhteistyökumppaneina olivat Finnmark University College Norjasta, Luleå University of Technology and Winternet Ruotsista sekä Suomesta Lapin Yliopisto, Rovaniemen ammattikorkeakoulu ja Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. Venäläiset kumppanit olivat Murmansk Humanities Institute, Murmansk Pedagogical University, Murmansk Technical University, Archangelsk Technical University, Pomor University ja Arkhangelsk State Medical University.

Verkosto koostui kahdesta osasta: asiantuntijaverkostosta ja tutkijaverkostosta. Nämä verkostot tähtäsivät kolmen sektorin, liiketoiminnan, luonto- ja matkailualan sekä sosiaali-, terveys- ja vapaa-aika-alojen Venäjä-osaamisen kehittämiseen. Hanke toteutettiin kolmessa vaiheessa. Ensimmäinen vaihe käynnistyi vuonna 2002. Kahden vuoden työskentelyn jälkeen hankkeessa tehtiin ulkoinen arviointi. Tämän arvioinnin positiivisena seurauksena hanke sai rahoituksen ensin vuoden 2006 loppuun ja jatkorahoituksen tammikuun 2008 loppuun.

STRATEGIASTA AKTIVITEETTEIHIN

Keräämällä yhteen olemassa oleva osaaminen ja tietovaranto sekä luomalla verkostoyhteistyön tavoitteet ja aktiviteetit päästiin kokoamaan uutta tietoa ja hyviä käytäntöjä. Tätä helpotti hankkeen toimijoiden hyvät keskinäiset suhteet ja kiinnostus asiaan.

Projektin aikana kehitettiin verkoston toimintamalli korkeakoulujen välille. Verkoston toiminta perustui hankkeen toimijoiden kanssa järjestettyihin seminaareihin ja konferensseihin osallistujakorkeakouluissa Suomessa, Venäjällä ja Norjassa.

Barents Specialists -verkostolle kehitettiin toimintasuunnitelma, jonka mukaisesti projektin aikana järjestettiin 22 seminaaria Luoteis-Venäjällä ja Pohjois-Suomessa Barentsin ja Venäjän teemoista. Näihin seminaareihin osallistui kaiken kaikkiaan yli 1500 henkilöä. Hankkeen aikana tuotettiin neljä julkaisua hankkeen teemoihin liittyvistä aiheista.

ASIAANTUNTIJARYHMÄN KOULUTTAMINEN

Projektin strategisena lähtökohtana oli koota yhteen Barentsin alueen osaaminen. Kaikki hankepartnerit olivat aiemminkin tehneet yhteistyötä erilaisten hankkeiden puitteissa. Pohjois-Suomen ammattikorkeakoulut olivat aiemmin vieneet läpi Barentsin osaamiskeskusohjelman.

Hankkeen merkittävä tulos oli osallistujakorkeakoulujen henkilöstön koulutautuminen Lapin yliopiston järjestämässä Venäjä PD -ohjelmassa. Ohjelma oli 60 ECTS:n (European Credit Transfer System) laajuinen. Hankkeen aikana järjestettiin yli 50 kurssia Lapin yliopistossa ja venäläisissä korkeakouluissa.

Toisen osion tutkijakoulu suuntautui jatko-opiskelijoille, joille järjestettiin 20 seminaaria. Seminaarin osallistujat ovat esittäneet omia tutkimuspapereitaan projektin julkaisuissa sekä kansainvälisissä lehdissä ja julkaisuissa. Lapin yliopistossa on hyväksytty kaksi teemaan liittyvää tohtorin väitöstä.

OPISKELIJA- JA OPETTAJALIIKKUVUUS

Kaikkien osallistuvien korkeakoulujen taholta pidettiin tärkeänä myös omien opiskelijoiden ja opettajien liikkuvuuden, sekä lyhyt- että pitkäkestoisten vaih-

tojen sisällyttämistä hankkeeseen. Hankkeessa ei ollut rahoitusta pitkäkestoisille opiskelijavaihdoille, minkä vuoksi Lapin korkeakoulut hakivat kansallista rahoitusta kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMOn hallinnoimasta FIRST-ohjelmasta (Finnish-Russian Student Exchange Programme). Erityisesti venäläiset opiskelijat ja opettajat hyödynsivät FIRST-rahoitusta hakeutuessaan vaihtoihin Lapin yliopistoon tai Rovaniemen tai Kemi-Tornion ammattikorkeakouluihin.

Korkeakoulujen opiskelijat voivat osallistua kohdemaissa järjestettyihin seminaareihin ja konferensseihin ja kerätä näin materiaalia opintoihinsa. Opiskelijoiden osallistuminen seminaareihin ja näissä järjestettyihin vierailukäynteihin palveli hyvin opiskelijoiden kulttuurintuntemuksen vahvistamista.

VIRTUAALIKURSSITARJONNAN KEHITTÄMINEN

Hankkeen yhtenä päätavoitteena oli siirtää koulutukseen osallistuneiden henkilöiden osaamista omiin koulutusorganisaatioihin rakentamalla opetustarjontaan sektorikohtaisia virtuaalikursseja. Virtuaaliopintojen kautta opiskelijat oppivat muun muassa Barentsin alueen liiketoimintaa, businesskulttuuria, hyvinvoinnin edistämistä Barentsin alueella, Barentsin alueen matkailua ja kestäväää kehitystä. Sektoreiden toimijat jakautuivat tiimeihin, joissa työskenteli opettajia ja muuta henkilöstöä kaikista hankkeen korkeakouluista. Virtuaalikurssien suunnittelu oli haasteellista, koska osalla tiimien jäsenistä ei ollut aikaisempaa kokemusta kurssien suunnittelusta tai toteuttamisesta.

Kurssien suunnitteluun, testaukseen ja käyttöönottoon tiedettiin liittyvän monia haasteita. Hankkeen aikana ennen varsinaisen suunnittelutyön käynnistymistä toteutettiin sekä Venäjällä että Suomessa kurssisarja virtuaalikurssien rakentamisesta, Moodlen käytöstä oppimisympäristönä sekä tietoturvasta.

Valmiit kurssit testattiin, ja pääosa kursseista on käytössä Finnmark University Collegessa sekä Rovaniemen ja Kemi-Tornion ammattikorkeakouluissa joko virtuaalisesti toteuttavina kursseina tai cd-versioina. Kurssien laajuus on 30 ECTS.

SEKTORIKOHTAISET VERKOSTOT

Liiketoiminnan, luonto- ja matkailualan sekä sosiaali- ja terveysalan sektorikohtaiset verkostot pyrkivät rakentamaan yhteistyötä sektoreidensa, näiden opis-

kelijoiden sekä alueen toimijoiden välillä kotimaassaan. He toimivat tiedonvälittäjinä paikallisille yrityksille ja julkishallinnolle. Tietoa he ovat hankkineet projektin aikana seminaareissa, konferensseissa ja yhteisissä sektoritapaamisissa partnerikorkeakouluissa Norjassa, Venäjällä ja Suomessa.

VENÄJÄN KIELEN OPINNOT

Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa toteutettiin 30 ECTS pisteen laajuiset Venäjän kielen opinnot. Opinnot toteutettiin erillisinä kursseina Rovaniemen sekä Kempele-Tornion ammattikorkeakouluissa ja yhteisinä osioina kielikursseilla Pietarissa.

LOPUKSI

Työskentely monikansallisessa hankkeessa on haasteellista. Projektin tavoitteet, aikataulutus, tulokset ja aktiviteetit hyväksyttiin yhteisesti sekä sektoriryhmissä että koko Barents-verkostossa, mutta työskentely ei aina sujunut sopimusten mukaisesti. Esimerkiksi yhteisen kielen puute oli yksi hankkeen haasteista. Kaikki projektin toimijat eivät pystyneet kommunikoimaan englannin kielellä eivätkä myöskään tuottamaan tarvittavia materiaaleja projektikielellä. Heidän englantia puhuvat kollegansa avustivat yhteisissä tapaamisissa tulkkina.

Jokaisella korkeakoululla ja näiden toimijoilla oli erilaiset työskentelykulttuurit ja -menetelmät. Erilaisten toimintatapojen tiedostaminen vei runsaasti projektin työskentelyaikaa. Korkeakoulujen koulutusohjelmat, opetussuunnitelmat ja pedagoginen lähestymistapa noudattivat kunkin korkeakoulun kansallisia sääntöjä. Näiden säännösten erilaisuus vaikutti sekä virtuaalikurssien valmisteluun että lopulliseen käyttöönottoon korkeakouluissa.

Yhteydenpitoa hankkeen toimijoiden välillä vaikeutti tiedonkulku. Useilla venäläisillä toimijoilla ei ollut tietokoneita toimistoissaan. Heillä ei ollut mahdollisuutta käyttää internetyhteyksiä eikä kaikilla ollut sähköpostia.

Useat hankkeen toimijat pitivät työskentelyä kansainvälisessä projektissa haasteellisena ja opettavaisena. Yhteistyön muista maista tulevien kollegojen kanssa katsottiin laajentavan omaa osaamista ja asiantuntijuutta.

Hankerahoituksen säännöksistä johtuen venäläiset osapuolet saivat rahoitusta vain lähialuerahoitusohjelman kautta. Rahoitus kohdistui lähinnä hankkeen en-

simmäisten vuosien toimintojen rahoittamiseen. Tämä hankerahoituksen niukkuus vaikutti venäläisten osapuolten sitoutumiseen hankkeen toteuttamiseen.

Venäläisten osapuolten osuus virtuaalikurssien testauksessa jäi vähäiseksi, koska heillä ei ollut käytettävissä on-line-tietokoneyhteyksiä eikä mahdollisuutta antaa opiskelijoille testausaikaa.

Hankkeen tuloksena rakentuivat sekä kaikkien toimijoiden Barents Specialists -verkosto että sektorikohtaiset verkostot. Näiden verkostojen toiminta on jatkunut uusien hankeideoiden kautta. Hanke on koonnut yhteen opiskelijoita, opettajia, muuta henkilökuntaa sekä korkeakoulujen johtoa, jotka ovat yhdessä kehittäneet myös toiminta-alueensa muiden toimijoiden, kuten työ- ja elinkeinoelämän Barents- ja Venäjä-asiantuntemusta.

LÄHTEET

Final Report of the Barents Specialists project 2004–2008

Papers of the meeting of the Tourism sector, 2004–2008

DEVELOPING CONTINUING NURSING EDUCATION IN KOSOVO 2004–2008

Raili Kurki, Lecturer
Seinäjäski University of Applied Sciences

Seinäjäski University of Applied Sciences was the coordinator of the EU Tempus project into Albania 1998–1999. As a result of this project the first nursing book in Albanian was published.

Seinäjäski University of Applied Sciences was one of the counterparts in Tempus project called Compendium coordinated by Central Ostrobothnia University of Applied Sciences 2002–2004. In this project a 60 ECTS Public Health Nursing (PHN) curriculum was developed together with the University of Vlora in Albania in co-operation with University of Huddersfield from UK.

BACKGROUND OF THE PROJECT

Nursing in Kosovo was quite undeveloped compared to other countries in Europe. It has suffered many years of neglect and had low status which was reflected to education. Basic nursing education took place in Secondary Medical Schools after eight years of general education. Curriculum provided a mix of general subjects, medical subjects and only some nursing subjects. In Kosovo there weren't training programs for advanced or specialised nursing. Many nurses had returned to nursing workforce after almost a decade of forced unemployment in the public sector. Nurses accounted for more than 50 per cent of all health professionals and therefore their role was fundamental to achieve the Kosovo health goals (Project Document, 2003).

The Health Policy for Kosovo (2001) highlighted five of the European targets which had particular relevance in Kosovo and one of them was Developing Human Resources for Health. In 2001 a chief nursing position was established in the nursing Unit of the Department of Health, Environmental and Spatial Planning within Ministry of Health (MoH) in Kosovo. One of the priorities for

the Nursing Unit was to develop a strategy for reforms in Nursing education and practise in Kosovo. A Department of Nursing and Midwifery within the Medical Faculty of the University of Pristina was also established

In spite of these reforms there was an urgent need for complementary education for nurses. The Nursing Strategy 2002–2006 called for a comprehensive upgrading training for nurses. Ministry for Foreign Affairs of Finland (MoFA) has supported health sector in Kosovo since mid-2000 by a project focusing on training of nurses working within the primary health care.

The purpose of the second phase of support to the health sector in Kosovo was to focus on complementary training of nurses working within the secondary and tertiary level of health care. The Memorandum of Understanding related to the project was signed between Ministry of Health and Ministry for Foreign Affairs of Finland and United Nation Mission in Kosovo (UNMIK) finally in the beginning of year 2004. The total budget for the four year project was 3,75 million Euros of which Finland supported 2,35 million Euros and Kosovo 1,4 million Euros. The main aims were to establish a Center for Continuing Nursing Education and support in planning and implementing a training programme for continuing nursing education. The duration of the project was four years. In order to achieve these aims three long term experts were provided from Finland, supported by short term experts to work in co-operation with the local counterparts.

APPLYING THE PROJECT

Socon Consortium applied for the project Continuing Nursing Education Program in Kosovo by designing a technical tender in October 2003 which was based on the project document. The idea was that all Socon consortium counterparts were planning the technical tender together and would be clearly aware of the project content and methods which will be implemented in Kosovo. The Consortium consisted of the lead company Socon – Social and Health Consultants and the partners Tampere University Department of Nursing Science and Seinäjoki University of Applied Sciences School of Health Care and Social Work. The consortium combined the strengths of three partners, all with a strong track recorded of international projects. Socon consortium team members were interviewed by Ministry of Foreign Affairs of Finland and the positive respond was given to Socon consortium 24th of October 2003.

ORGANIZATION AND PROJECT MANAGEMENT

The management structure of the project was Supervisory Board (SB), Steering committee (SC) and Project Management Team (PMT). The general framework of the project organisation is presented in the Figure 1.

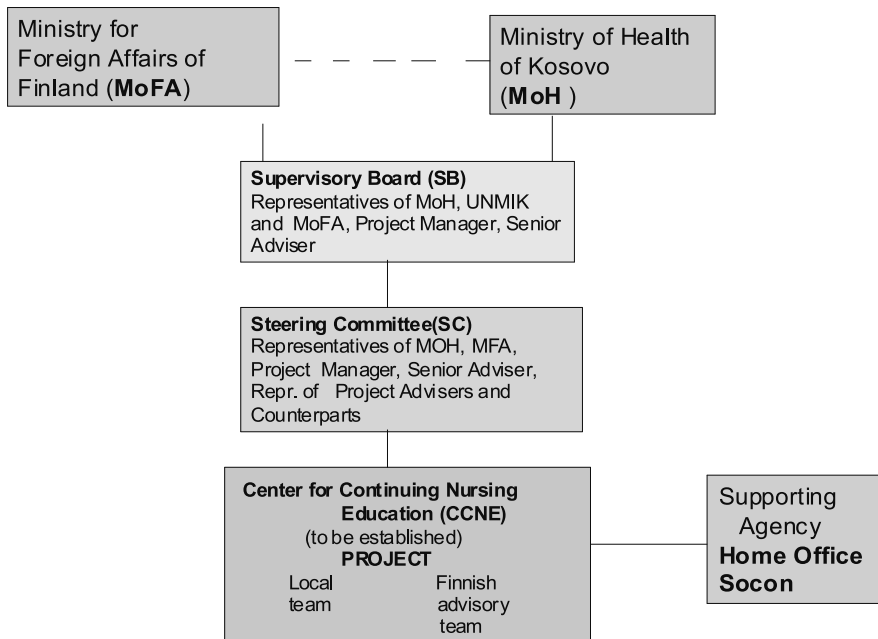

FIGURE 1. *General framework for project organisation (Project Document 2003)*

START-UP AND PLANNING PHASE OF THE PROJECT

According to the Inception report 2004 the start-up phase lasted from 8 th of March 2004 up to end of June 2004. During that period of time two international advisers had started they job. Team Leader and Nurse Training Adviser and the third Education Planning Adviser would arrive in the beginning of July 2004. The local counterpart Ministry of Health of Kosovo had selected and nominated the local staff to work in the project; Continuing Nursing Education Coordinator, Nurse Training Coordinator, Continuing Education Planner, two interpreters and an assistant of logistics and a cleaner.

Ministry for Foreign Affairs expected a written Inception Report with project objectives, expected results, budget and action plan for the entire project period. The project had originally three expected results areas: 1) establishment of organisational and administrative structure for the Center for Continuing Nursing Education (CCNE) within Ministry of Health, 2) establishment of the physical premises for the CCNE and 3) implementation of continuing nursing education programs. One more result area was added in to the inception report: 4) elevating the level of professionalism of nurses in Kosovo.

The main principle was from the very beginning that the local counterparts were made responsible for the implementation of the project (Project Document 2003). For that reason IT-skills and English language courses were organised for the local staff during the start-up and planning phase of the project. A survey on nurses' opinions of the training needs among nurses working in secondary and tertiary level of Health Care in Kosovo was made in order to utilize the results when planning the Training of Trainers (ToT) curriculum. Altogether 290 nurses replied to the survey (Inception report, annex 10). This survey was conducted in Pristina University Hospital (PUH) and in six regional hospitals.

The review of the curriculum of the secondary medical school in Kosovo was made in June 2004 in order to find out the lacking training needs. The total amounts of professional subjects were 1308 hours in four year education which is very low compared to EU countries and requirements.

CONTINUING NURSING EDUCATION – ACTIVITIES AND RESULTS

After the start-up phase the planning of curriculum for Teacher of Nursing (ToN) continued. The focus was set on the long-term education so the curriculum was planned to be 120 ECTS (European Credit Transfer System) instead of the original plan which was 32 ECTS.

The programme was named Teacher of Nursing (ToN) programme and it consisted of general and professional studies altogether 43 ECTS and advanced studies 77 ECTS which made all together 120 ECTS. General and professional studies were conducted as full time studies in Pristina during the first half year and advanced studies as part time studies in Pristina and in learning centres around Kosovo during the entire project. Majority of the studies were taught by long term experts in English and translated into Albanian by interpreters. The main modules in Teacher of Nursing curriculum were communication skills 5

ECTS, professional and ethical issues in nursing 5 ECTS, health promotion 3 ECTS, infection control 3 ECTS, nursing in context 11 ECTS, emergency nursing 3 ECTS, learning and teaching methods 9 ECTS, nursing research and development 15 ECTS, management and leadership in nursing 15 ECTS and teaching practice 47 ECTS.

Altogether 24 students were selected to Teacher of Nursing education based on the following criteria: registered nurse or midwife, five years working experience as a nurse. All the candidates fulfilling the criterias were interviewed. Extra points were given to those who had IT and English language skills and teaching experience and motivation to study and also some idea of developing nursing in Kosovo.

When these 24 students had accomplished the general and professional studies, 7 learning centres were established in Pristina University Hospital and to five regional hospitals. The Teachers of Nursing curriculum was modified to the curriculum of Nursing Theory and Clinical Practice in May 2005 to be run in the learning centres by teachers of nursing students as a part of their teaching practice. As the Figure 2.shows, the upgrading courses, 32 ECTS, started in spring 2005 in seven learning centres.

There was a huge need for higher education for nurses in Kosovo and for that reason negotiations started with Tampere University Department of Nursing Science in order to create a possibility for English speaking students to conduct bachelor degree in nursing science. The negotiations were successful after comparison of the curricula of Teacher for Nursing and bachelor degree in nursing science at Tampere University. Entrance exam was conducted in Kosovo by Senior Assistant Marja Kaunonen from University of Tampere with help of Raili Kurki from CCNE. A personal curriculum was designed to all those eight students who were accepted to study at Tampere University. Soon after this a personal curriculum was planned for the 2 members of CCNE staff for studying the ToN programme. See figure 2. This was approved by the steering committee with pleasure. The purpose was that the local staff would not have lower education than their students. As a part of ToN studies it was obligatory to plan and implement short courses in each learning centre tailored for the needs of the hospitals. These short courses started in the beginning of 2007 in each learning centre with full speed.

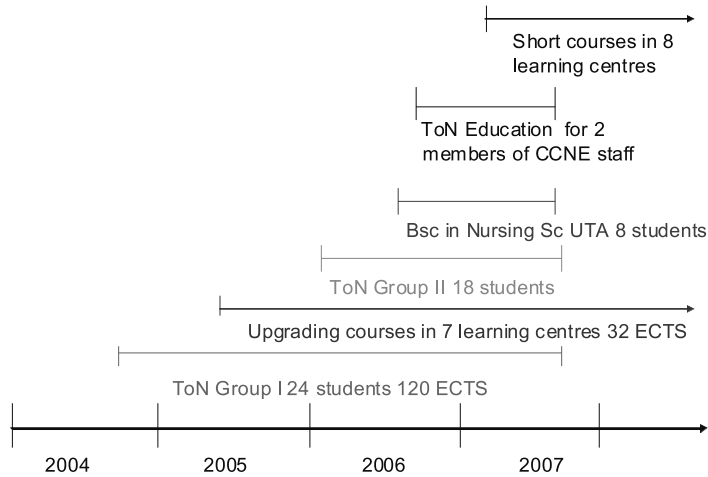

FIGURE 2. *Carried out continuing Education in Kosovo by the project*

According to the Final Report (Sirkka & all 2008) altogether 42 Teacher of Nursing graduated by studying 120 ECTS during the project. There was only two drop out students. Eight students completed a Bachelor of Nursing Science with 120 ECTS, one with delay. The upgrading course of 32 ECTS run four times in each learning centre which meant that 421 nurses or midwives had conducted the upgrading course and improved their theoretical and clinical skills.

ELEVATING PROFESSIONALISM OF NURSES IN KOSOVO – ACTIVITIES AND RESULTS

In Inception report of June 2004 there was a proposal to publish a Nursing journal *Infermeria Kosovare* which was accepted by the Steering committee (SC) and Supervisory Board (SB). The first number was published in 2005, three numbers in 2006 and two numbers in 2007. Each number had a specific theme and an Editorial Board was nominated to run the activities together with Editor in Chief and Editor. The journal was published in the Albanian language but it could be read also in Serbo-Croatian and some articles in English at the website of CCNE. Each journal was printed in 3000 copies and delivered to nurses, nursing students and other health care professionals free of charge.

In the beginning of the project the preparation process of regulation started for re-licensing of nurses in collaboration with Ministry of Health and AiIK (Ko-

sovo Nurses Association). The document was approved in March 2007 by the CPEB (Continuing Professional Education Board) within MoH.

The second International Nursing Conference was organised in 23 – 27 May 2007 in Pristina with 464 participants from eleven countries. All the CCNE staff, ToN students and primary health care trainers participated actively to the conference arrangements and they learned how to organise a conference. Huge input was given by Seinäjoki University of Applied Sciences for the conference arrangements.

Two textbooks, titled “Avancimi I Infermierisë Përmes Mësimdhënies, Mësimnxënies dhe Hulumtimit” (Advancing nursing by teaching, learning and research) and “Avancimi I Infermierisë Përmes Zbatimit të Teorive Infermierike në Praktikë” (Advancing nursing by applying nursing theory into practice) for nursing education were published in Albanian language in November 2007, based on the material produced and used within the project. These were the first nursing books written in Albanian language in Kosovo.

DISCUSSION

It seemed to be a good decision to lengthen the education from 32 ECTS to 120 ECTS in Teachers of Nursing Education because in Kosovo the status of nursing had been very low and students needed a lot of encouragement during their pedagogical studies. All students needed to follow ten teaching sessions of peer students and run 30 different types of teaching sessions in real context. Altogether 1600 teaching sessions were evaluated by Finnish team and local counterparts. All students conducted a small research in order to achieve new knowledge through the research and learn to use research methods and at least to read research reports and articles critically.

Students were involved during the education process also to plan and take responsibility in organising nursing conference. Many of the students presented their research results in the conference organized in May 2007 in Kosovo (Sirkka, A. (Edit) 2007). They were ready and eager to present the first researches made in Kosovo in international context.

It was a good decision to include IT skills and English language skills in the admission criteria for Teacher of Nursing Education because four of the students were accepted to study nursing science in Tampere University in Finland and student were able to represent their research results in English in the conference.

ToN students were able to run the upgrading course 32 ECTS four times during the entire project and also to plan and implement their own short courses in hospitals which will give to them legitimisation to continue the education.

The staff of CCNE was educated actively from the very beginning of the project which gave sustainability for the existence of the centre. The staff was involved in planning and in the implementation process actively and they were ready to continue on their own after the project.

The Kosovo Nursing Journal elevated the professionalism among Kosovo nurses due to their assignments in the editing processes and writing articles and finding sustainable solutions for further funding of the journal. Kosovo nurses are able to utilize the approved re-licensing procedures in nursing education which is now already part of the official system in Kosovo.

All this was possible due to good planning of the technical tender and the motivated members of the Socon consortium. The expertises of each member of consortium were highly utilized by recruiting short term experts through consortium members, organizing study tour to Finland; Seinäjoki and Satakunta Universities of Applied Sciences and University of Tampere. Each long-term expert was highly motivated for the project planning, implementation and even increasing the activities needed in the project. Each of the long term experts had a lot of experience working in international projects, like Tempus projects to Albania where was published the first nursing book in Albanian language (Ascroft, B. et al 1999.). Last but not least has to be mentioned good administration by the home office Socon and co-operation with many counterparts and stakeholders.

Ministry of Foreign Affairs of Finland organized a mid-term review end of the year 2005. According to the review the evaluation team was very impressed by the expertise, hard work and commitment of the Kosovo and Finnish team in CCNE as well as the motivation and enthusiasm of the ToN students (Hallila, L. et al 2005).

REFERENCES

Ascroft, B., Joensuu, M., Kitinoja, H., Kurki, R., Latvasalo, L., Pallaveshi, L. & Ranta-Ylitalo, M. 1999. Individit, Mjedisi, Shëndeti dhe Kujdesjet infermierore. Nereida. Tirana.

Hallila, L., Reynolds, W. & Hannula, L. 2005. Mid-term review of The Support to Continuing Nursing Education Program in Kosovo and the N&HRDE advisor's role. Unit for Western Balkan, Department for Europe. Ministry for Foreign Affairs of Finland.

Ministry of Health in Kosovo 2001. Health Policy for Kosovo. Department of Health and Social Welfare. Pristina, February 2001.

Muçaj, B., Taavela, R., Kurki, R., Kukalaj, E., Rouvinen, K & Hasani, F. 2005. Curriculum Nursing Theory and Clinical Practice, Secondary and tertiary level healthcare in Kosovo 2005. CCNE. Ministry of Health. Kosovo.

Pousette, M & Hassinen-Ali-Azzani, T. 2003. Support to Continuing Nursing Education Programme in Kosovo. Project Document. Ministry of Health Kosovo, Ministry for Foreign Affairs of Finland.

Rouvinen, K., Muçaj, B. & project team. 2004. Inception report. CCNE. Kosovo.

Sirkka, K.A., Kaunonen, M. & Aarva, P. 2008. Continuing Nursing Education Program in Kosovo, Project Completion Report. Socon Ltd.

Sirkka, K.A. 2007. (Edit). New Focus to European Clinical Nursing. Proceedings 2nd International Nursing Conference in Kosovo. Ministry of Foreign Affairs of Finland, Ministry of Health in Kosovo.

Sirkka, K.A., Kurki, R. & Gashi, F. 2007 (Edit). Avansimi i Infermierisë- përmes zbatimit të teorive infermierike në praktikë. Ministry of Foreign Affairs of Finland. Ministry of Health, Kosovo.

Sirkka, K.A., Kurki, R. & Gashi, F. 2007 (Edit). Avansimi i Infermierisë- përmes mësimdhënies, mësimnxënies dhe hulumtimit. Ministry of Foreign Affairs of Finland. Ministry of Health, Kosovo.

Socon consortium 2003. Technical tender. Phase II of the Finnish Support to Kosovo Health Sector; “Continuing Nursing Education Program in Kosovo. Socon- Social and Health Consultant. Tampere University Department of Nursing Science & Seinäjoki Polytechnic School of Health Care and social Work.

Taavela, R., Muçaj, B., Kurki, R., Kukulaj, E., Rouvinen, K & Hasani, F.2004. Curriculum Teachers of Nursing, Secondary and tertiary level health care in Kosovo 2004–2007. CCNE , Ministry of Health. Kosovo.

ENHANCING SUSTAINABLE DEVELOPMENT THROUGH UNIVERSITIES' PARTNERSHIP: DIAK'S MODEL

Riikka Hälikkä, Head of International Relations
Sakari Kainulainen, Director of Research
Kyösti Voima, International coordinator
Diaconia University of Applied Sciences

Effective regional work has been underlined and set as a central task for universities (OECD 1999; Kainulainen 2007). According to the Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD), universities are like “black boxes” for the local authorities, and this box should be opened. Mutual knowledge and understanding is a necessary condition for effective action which mobilises university resources for regional development. They list several specific tasks for improving and making work more efficient for the region around the university. A combining factor in the elements listed is dialogue between key actors in the region and an interactive culture of discussion between institutions. The OECD has challenged universities to do more development work in their neighbourhood.

The role of the university (knowledge) is crucial when developing certain areas. In a mechanical way it can be supposed that the university - as a factory of new knowledge and competences - has sufficient effect on regional development. However, the forms of knowledge and effects of knowledge migration and transfer are not clear, and the impacts on the local economy are not direct. In some contexts, knowledge has an effect on the region but in others it does not. One key component is the culture within and especially between the (knowledge based) institutions in the area. (see Bastian 2006.) It has also been underlined that the role of capacity building, human resource training and the strengthening of the continuity of institutions, is essential when seeking sustainable solutions to political reforms in developing countries (Hussein 2006).

In short, a strategy to improve capacity building in a developing country must include the following elements: first, support national leaders to forge research and learning networks (Godlee F. 1995; UNESCO.1999; Gwatkin DR, Guillot

M, Heuveline P.1999; UNDP; 1998.) Secondly, reduce the costs of communication: a major part of the cost associated with research is incurred in making information available to users, who are either other researchers or the public (Dasgupta P, David P. 1994).

We have used Swaziland to represent developing countries when modelling our concept. There are at least three grounded reasons for this choice, namely, the culture, the way of life and the style of administration. Although is not the poorest country in the world, income distribution is somewhat biased; most people live in the underdeveloped countryside while upper-class people have higher standards of living in the urban areas. Politically Swaziland is quite stable, which makes longitudinal work possible. Nevertheless, political stability has its expensive cost; it is organized by a strong elite of Kingdom. Since there is an absence of democratic decision making, development resources originating from outside the society are easily targeted to other directions than those intended. This process challenges the newest strategy of the Ministry for Foreign Affairs of Finland, where support to the public budget is stressed.

The aim of this article is to describe the concept of Diaconia University of Applied Sciences (Diak) integrative and holistic model for long-lasting cooperation with universities in developing countries. We have a long history of student exchange and the preparation required for it, but we are at the beginning of the path leading to a workable solution.

DIAK'S INTEGRATED MODEL OF COOPERATION

Diaconia University of Applied Sciences has a long tradition and experience in projects with developing countries. It started its training activities in Swaziland in 2001 and since then, over 160 Diak students have worked and studied in the country. Diak's partners include the University of Swaziland and the Ministry of Health, the Community Health Unit, and several non-governmental organizations. The Finnish embassy in Maputo is well informed of the activities Diak carries out in the area.

At the moment, Diak is increasing mobility activities with the University of Swaziland. One key element in this process is to put all exchanges and cooperation into one scheme. The main aim is to support University of Swaziland in their capacity building (see Hussein 2006) and knowledge migration (see Bastian 2006) processes as well as their stages in knowledge transfer with villages.

According to the capacity building model, a part of the academic year consists of data-collecting from different levels or strata of society (done by students from Finland and Swaziland); next personnel from University of Swaziland and Diaconia University of Applied Sciences analyse the collated data; the University of Swaziland professors reveal the results to the local audience and authorities (fig. 1). The model is based on the ideas of the OECD (1999) and the United Nations Development Programme UNDP (1995) and Human Rights Based Approach: people who are poor, vulnerable or have less power, are key actors in their own development.

Any programmes should be developed on the basis of situation analysis in order to be responsive to the basic needs of people (see El-Ghannam 2002, 67). The functioning of local health care services seems to affect the perceived well-being of resident in small villages (Rahtz, Sirgy, Lee 2004). Also, social support, good family relationships and health are strongly correlated with quality of life (Michalos, Thommasen, Read, Anderson, Zumbo 2005).

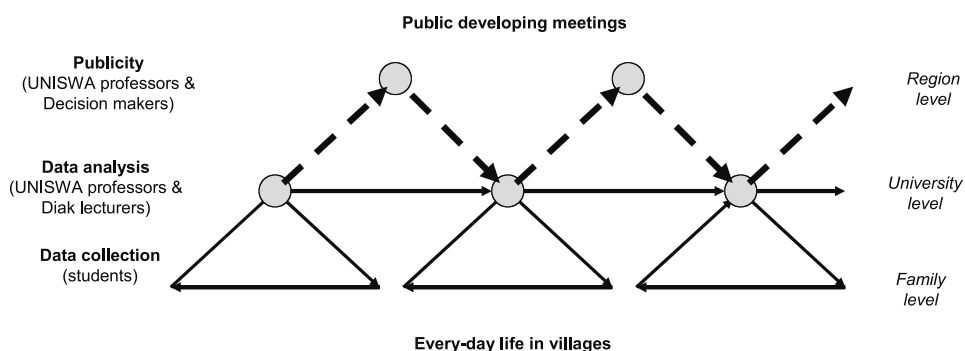

FIGURE 1. Empowerment process: data collection cycles, analysing and feedback points, and public places for development of service production.

Since 2006, Diak and six European Universities and universities of applied sciences have constructed a model and a process to strengthen cooperation and influence between theory and practice in the local context (see fig. 2). The model is based on the potential of universities to promote social learning processes in the area where they are based. These are not always adequately linked to regional and community development and social planning, nor is there adequate feedback on the practices of the universities themselves. Focusing on this 'double

problematic' is intended to enable the universities to become more inclusive as they promote inclusive and diverse communities in their regions.

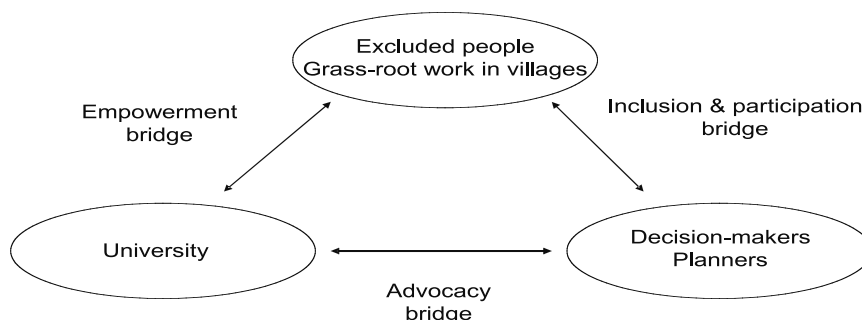

FIGURE 2. *Partnership triangle in promoting health and social challenges.*

It is important to emphasise that the model will also take an inclusive view of expertise. It will involve academic researchers from the universities as well as teachers and students involved in research and development. It will also involve practitioner researchers but crucially, it will mobilise members of groups with social problems to research their own reality and produce their own reflections and proposals, using the expertise gained in 'everyday life'. Furthermore, universities and universities of applied sciences use the project to develop the method in which their learning resources can be opened to marginalised persons and groups – including opening up new pathways to professional study. There is already some experience of this in local contexts but it is not yet a common practice. Without this inter-linked and continuous approach, many key insights are lost and the resources of the local community are not sufficiently enhanced (cf. the similar role of knowledge culture, Bastian 2006).

Cooperation aims to reduce poverty and health problems at the local level, but by doing so it also strengthens human rights, democracy and good governance in the health and higher education sectors. Affecting education, health conditions, rural health motivators and the level of living of the poorest, means investing in social well being (El-Ghannam 2002, 64).

STUDENT EXCHANGE AS A PROCESS – ORIENTATION, TUTORING AND REFLECTION

The students, who apply for the international practical training placement, must take an orientation course before going abroad. To be qualified for the course and for the exchange, the students are interviewed to evaluate motivation, goals, success in studies, language skills and health. Although the decision to go abroad is made in the early stages of studies, international studies do not take place earlier than the professional study units (courses) have been done. Usually the students have studied about two and a half years before the international placement. A final selection of the students is made by the international team, with the assistance of the Diak Health Unit and counsellors when needed.

The orientation course is organized by using different methods. In combination with BlackBoard and class work the students are familiarized both with the personal process of going abroad, and to the conditions of the country they are leaving. The health precautions, safety and security issues and finances, psychological and adaptation process are among the topics in the orientation. Also information on the living conditions and the political system, as well as human rights issues are essential elements in the three day long course.

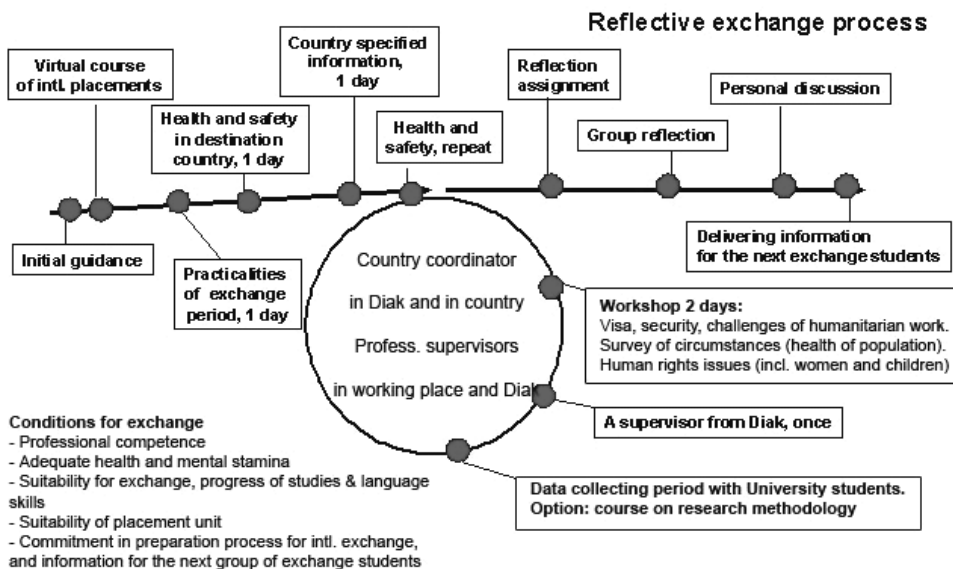

FIGURE 3. Student exchange process – orientation, tutoring and reflection.

During the international placement students work and study under the tutoring and supervision of a local supervisor of the partner organization. A contact person living in Swaziland has also an important role in tutoring and supervision. In addition to the assistance of these local tutors, Diak teaching staff supervise the fulfilment of the study goals of the students, and coordinate cooperation with partners. Soon after the students have returned to school, a reflection is organized. On the reflection day, the focus is on the personal growth process and professional development. Also a personal discussion with the supervising teacher is used to help the students to analyze their experiences on personal and professional levels.

CONCLUSIONS

In this article we have described the background of our viewpoint concerning sustainable cooperation between Diak and universities in developing countries. We have tried to bear in mind the OECD's guidelines for regional development and the role of universities in this progress.

To be specific, this means that we have started to consider cooperation as a process. A process that includes all the pieces or elements related to interaction between two (or more) institutions. Interaction consists of information exchange, student exchange and placement, the teacher and other staff exchange in teaching but in project work as well, themes of intensive courses etc.

We have a strong belief that by well organized planning, goal-directing, goal sharing and partnership, and by recruiting students to be developers and supporting, tutoring and reflecting their process, it is possible to achieve well balanced and trustable companionship which has an impact on the development of the whole region.

REFERENCES

Bastian, D. modes of Knowledge Migration: Regional Assimilation of Knowledge and the Politics of Bringing Knowledge into the Region. *European Planning studies* 14: 601-619. 2006.

Dasgupta P, David P. Towards a new economics of science. *Research Policy* 1994; 23:487-521.

Development Research Strategy. Publications of the Academy of Finland 10/06.

El-Ghannam, A. The Determinants of Social Well-Being, Economic Development, and Development Index in the Third world Countries. *Perspectives on Global Development and Technology* 1: 51–69, 2002.

Godlee F. WHO Fellowships – What do they achieve? *Br Med J* 1995; 310:110–2.

Gwatkin DR, Guillot M, Heuveline P. The burden of disease among the global poor. *Lancet* 1999 Aug14; 354 (9178): 586-9.

Hussein, M. Capacity building challenges in Malawi's local government reform programme. *Development Southern Africa* 23: 371–383. 2006.

Kainulainen, S. Richtig, wahr and nützlich – Forschung an Fachhochschulen. *Arbeitspapiere aus der Evangelischen Fachhochschule Darmstadt*. Nr. 6. 2007.

Matron Thandi Mnzebelen. 2007. Interview at the Ministry of Health. Community Health Department. Swaziland, Mbane.

Michalos, A., Thommasen, H., Read, R., Anderson, N., Zumbo, B. Determinants of Health and the Quality of Life in the Bella Coola Valley. *Social Indicators Research*. 72: 1–50, 2005.

Ministry of Health and Social Welfare. 2004. 9th Round of National HIV Serosurveillance among Women Attending Antenatal Care Services at Health Facilities in Swaziland. Ministry of Health and Social Welfare, Kingdom of Swaziland.

OECD. 1999 The response of Higher Educational Institutions to Regional Needs.

Rahtz, D., Sirgy, J., Lee, D. Further Validation and Extension of the Quality-of-Life/Community-Healthcare Model and Measures. *Social Indicators Research*. 69: 167–198, 2004.

UNESCO. Science and technology in Africa – A commitment to the 21st century. Paris: United Nations Education, Science and Cultural Organisation; 1999. Available from:URL: <http://www.unesco.org/opi/scitech/facts.htm>

United Nations Development Programme. Capacity assessment and development. New York (NY): Bureau for Development Policy, UNDP; 1998.

United Nations Development Programme. Capacity assessment and development. New York (NY): Bureau for Development Policy, UNDP; 1998.

HEALTH AFRICA NETWORK 1996–2009

DEVELOPMENT PROJECTS AND NORTH-SOUTH-SOUTH PROGRAMME AS TOOLS FOR PARTNERSHIP

Helli Kitinoja, Manager of International Affairs
Seinäjoki University of Applied Sciences

Merja Seppälä, Lecturer
Central Ostrobothnia University of Applied Sciences

Health Africa Network consists of ten Finnish universities of applied sciences and one university both in Uganda and Kenya. The Finnish higher education institutions are Seinäjoki, Central Ostrobothnia, Häme, Kajaani, Kemi–Tornio, Helsinki Metropolia, Mikkeli, Oulu, Pirkanmaa and Vaasa University of Applied Sciences. The higher education institutions from Africa include Makerere University and Public Health Nurses' College in Uganda and Maseno University in Kenya.

HISTORY OF NETWORK COLLABORATION

Health Africa Network

The Health Africa Network (formerly Uganda Network) was established in 1996 by a few Finnish universities of applied sciences and their health-care faculties. The network has collaborated with the Public Health Nurses' College (PHNC) in Kampala, Uganda since 1996. In the beginning, the Uganda Network was affiliated with the same development project as the Finnish Mannerheim League for Child Welfare; later, the network had a governmental project financed by the Finnish Ministry of Foreign Affairs in the Tororo district of Uganda. The project focused on primary health care and also engaged in research concerning the health of students and pupils in Ugandan schools. The Ministry of Education and Sports and the Ministry of Health in Uganda have also participated in the network.

Health Africa Development Cooperation Organisation

The Finnish non-governmental organisation Health Africa Development Cooperation Organisation (HADCO) was established in 1999. This made applying

for resources to fund the joint projects from the Ministry of Foreign Affairs in Finland also possible, as it was not permitted for higher education institutions (HEIs).

Project-related student and teacher exchanges between Finland and Uganda began in the year 1996. Twice a year, ten to 15 Finnish students, and one to three teachers, participated in exchanges to Uganda. Between 1996 and the end of 2008, a total of 350 students and 45 teachers had participated in exchanges. The first Ugandan teachers/experts visited Finland in May 1997 and the first Ugandan public health nursing students arrived in Finland in the year 2000. Between the year 2000 and the end of 2008, a total of 21 students from the Public Health Nurses' College came to Finland to study and between 1997 and the end of 2008, a total of 15 teachers/experts came to Finland on a work exchange.

In Kenya, the first negotiations concerning student and teacher/expert exchanges took place at Maseno University in the year 2000. Finnish teachers and Finnish students visited Maseno University and the Homa Bay Health Centre during their exchange period in Uganda. Official teacher and student exchanges between Finland and Kenya began in 2004 as a part of North-South Programme. Between 2004 and the end of 2008, a total of 20 students and nine teachers from Kenya came to Finland and fifteen students and six teachers from Finland went to Kenya.

North-South-South Health Africa Project

The Health Africa Network had an eight-year-long history of partnership before the onset of the North-South (later North-South-South Programme) Health Africa Project in 2004, when Centre of International Mobility (CIMO) launched the programme for the first time. The partners in Finland and in Uganda were already committed to partnership, and therefore initiating a new project was easy. The partners know each other very well, they have functioning relations and communication was easy even before the North-South project. The primary form of communication has been telephone and web-based meetings once a month and partner meetings twice a year in Finland. Communication between Finland and the African countries involved e-mailing, faxing and telephoning.

OBJECTIVES FOR PARTNERSHIP

The overall objective of the joint activities is to maintain, support and develop partnership between Uganda, Kenya and Finland in the fields of social services and health care, food management, technology and music and art education. Partnership also aims at raising the standards and improving the quality of social welfare, primary health care and nutrition, and health technology in those countries, which utilise multi-professional educational collaboration.

Specific aims are to support the health and wellbeing of families in the villages of Uganda and Kenya as well as to support school health and nutrition education. Providing healthy meals to pupils in elementary school during schooldays has been considered an effective tool in improving their learning performance. Further aims include the promotion of sanitation and hygiene among school children, staff and members of the entire community.

The chief purpose of the project is to reduce poor health and living conditions of the people living in Uganda and Kenya and to increase their awareness of the UN's Millennium Declaration and development policy, the goals on which the Health Africa partnership is based. These include

1. To eradicate extreme poverty and hunger.
2. To promote gender equality and empower women and to promote respect of human rights and democracy.
3. To ensure environmental sustainability by preventing global environmental hazards and to promote economical interaction.
4. To increase global safety.
5. To promote sustainability.

IMPLEMENTATION OF THE NETWORK PARTNERSHIP

The primary activities of the partnership involve student and staff exchanges twice a year, an intensive course once a year, joint curriculum development, yearly network meetings and research activities during the visits and exchange periods. Administrative visits are also a part of the North-South-South Health Africa Project. They are important for monitoring collaboration and collecting feedback from the partners as well as for preparing for exchanges, intensive courses and network meetings. Seinäjoki University of Applied Sciences is the administrative coordina-

tor of the North-South-South Health Africa Project and the Central Ostrobothnia University of Applied Sciences functions as academic coordinator.

Student and teacher mobility

The criteria for becoming an exchange student include:

- * Good health status
- * Good performance in courses in home institution
- * Personal Study Plan coincides with the objectives of the curriculum
- * Good level of oral and written English skills
- * Professional motivation and commitment to the exchange
- * Professional motivation and commitment to the work in developing countries
- * Social competence to study, work and live in multicultural surroundings
- * Participation in the orientation organized for outgoing students by the Health Africa Network and Centre of International Mobility (CIMO).
- * Students must be in their second year of study at least; priority is, however, given to third- and fourth-year students

The final decision of who will be selected to participate in the exchange is made after discussions between the student, supervising teacher and the international coordinator/Health Africa contact person in the home institution.

The content of the studies during the exchange period will be equivalent with the content of the curriculum in the home institution, including theoretical studies, practical training and applied research. Planning the Personal Study Plan calls for flexibility from the students and the supervising teacher. Both the student and the supervising teacher must approve the Personal Study Plan. The language of the studies is English in both Finland and Africa. English is the official language in both Uganda and Kenya. The joint agreement states that the studies are fully recognized in the home institution in each of the three countries.

Orientation and tutoring

The Health Africa Network organises orientation for the outgoing students and teachers two or three times a year. The orientation is held in a few of the Finnish universities of applied sciences and experienced teachers and the coordinators of

the network head the orientation. CIMO offers an orientation on the national level for the outgoing students once or twice a year.

The Moodle teaching and learning environment is also used, and it contains an abundance of information related to the studies in Africa, diseases, culture and living in Africa, and the content of the project. Moodle also offers an opportunity for incoming and outgoing students to chat and share experiences. They can also prepare for their trip independently in Moodle as well.

Orientation for incoming students and teachers is not only held in their home institutions, but in the host institutions in Finland as well. In Finland, the social programme for the incoming students and teachers is organized together with the partners in the Health Africa Network.

Finnish teachers also have an opportunity to participate in a training course offered by the Service Centre for Development Cooperation volunteer programme. Teachers and students arriving in Uganda and Kenya are given a one-week orientation to introduce them to the new culture and environment. It is organized by the partner universities in the host countries. After the exchange period has ended, reflection and feedback are important both for the students and for the teachers.

The exchange students in Finland have personal tutors (a student and a teacher), and in Uganda and Kenya there are group tutors from the host institutions. Finnish exchange teachers also supervise the Finnish students during their exchange periods in Uganda and Kenya. It is thus important that the students and teachers have their exchange period at the same time. Additionally, the exchange teachers in all of the countries teach in the host institution and participate in the curriculum development work and applied research.

Intensive courses

The first intensive course “Culturally Appropriate Care” was hosted by the Public Health Nurses’ College in Kampala in September 2008. The number of students and teachers from all three countries who participated in it was 63. The second intensive course will be held at the Maseno University in Kenya in April 2009.

Evaluation of quality

The evaluation of the implementation and results of the project has been made by the partners in Uganda, Kenya and Finland. The partners in Uganda and Kenya have steering committees for this job, while in Finland the entire Health Africa Network (network meetings) is responsible for the evaluation.

The evaluation of the quality of the exchanges is mirrored with the aims of the project and the policies of Finland's development (Ministry for Foreign Affairs) and education (Ministry of Education) as well as with the policies in Uganda and Kenya. The evaluation is based on the reports submitted by the students and teachers as well as on the experiences of the students, teachers and administrators in each of the three countries. The evaluation is made after each exchange period. The quality criteria have been mutually defined. The required reports and evaluations have been written for the North-South-South Programme and CIMO in Finland as well.

BENEFITS OF THE PARTNERSHIP TO THE PARTNER INSTITUTIONS IN THE NORTH AND SOUTH

The project supports the strategic aims of internationalisation in Finnish universities of applied sciences. It has also supported the challenge to integrate the aims of the Development Policy into education and strengthened the role of Finnish higher education institutions in the work with developing countries. Finnish higher education institutions participate in activities for the Development Policy in Finland and globally.

As regards the Public Health Nurses' College in Uganda, the most important objectives in the partnership have been to engage in applied research with Finland and Uganda, school health education, nutrition education, curriculum development as well as student and teacher exchange. The Public Health Nurses' College has also been able to increase the number of public health nursing students.

One of the chief priorities for the Maseno University is to engage in applied research and curriculum development related to the student, teacher and researcher exchanges. Family health and wellbeing in the villages have also been considered an important objective.

From the perspective of the Finnish universities of applied sciences, all of these objectives are in line with their strategies for the international education. The Finnish higher education institutes, which have been participating in the Health Africa Project for over ten years now, have realised they have similar objectives and in this way also benefit from the project. With regard to the teachers, the objectives are very clear and they are committed to them.

This collaboration has developed and resulted in mutual recognition, understanding, and confidence. It has been ongoing and led to well-functioning practices. The experience that has been gained in the previous years will be beneficial to all partners. The results and experiences acquired during the project will be disseminated through reports, intensive courses and seminars, network meetings, articles, orientation and international theme days, and curriculum development.

DISSEMINATION OF THE RESULTS

Once developed, school health and nutritional health care education will be a part of the school curriculum from generation to generation, and the knowledge gained by the school children will be passed on to the community. The school children will be the leaders of the future community.

In future, the State of Uganda will run public health nursing training and allocate jobs to public health nurses. The training will be funded by Ministry of Education and Sports. A plan for establishing new posts in Ugandan health care centres for public health nurses, which is based on the country's Health Care Strategy, already exists. The health care centres are state-owned and therefore funded by the Ministry of Health. Programmes in the villages will also be established as part of the normal activities of the health care centres.

Student and teacher exchange activities from Finland to Africa will continue in the future. The necessary funding will be provided by the teachers and students themselves and their home universities of applied sciences and other sources. If students and teachers from Uganda and Kenya are not given the opportunity for scholarships from the North-South-South Programme to come to Finland, then exchanges between the countries will subside. Moreover, it is not possible to organise intensive courses in the South without North-South-South scholarships and supportive network meetings.

LIKKUVUUS

KANSAINVÄLINEN KESÄKOULU – INTERNATIONAL SUMMER SCHOOL – LAPIN JA SATAKUNNAN YHTEISTYÖTÄ

Tuovi Honkela, kansainvälisten asioiden sihteeri
Sanna Iivari, kansainvälisten asioiden sihteeri
Hellevi Leppiaho, kansainvälisen toimiston päällikkö
Rovaniemen ammattikorkeakoulu

Marina Wikman, kansainvälisyyskoordinaattori
Satakunnan ammattikorkeakoulu

Rovaniemien ammattikorkeakoulu ja Satakunnan ammattikorkeakoulu järjestivät yhdessä kansainvälisen kesäkoulun ensimmäistä kertaa kesällä 2008. Positiivisten kokemusten siivittämänä korkeakoulut jatkavat kesäkoulua myös kesällä 2009. Kesäkoulun tavoitteena on lisätä korkeakoulujen opiskelija- ja opettajaliikkuvuutta ja kotikansainvälistymistä sekä tasapainottaa erityisesti liikkuvuutta Suomen ja Yhdysvaltojen välillä. Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiassa 2009–2015 on todettu, että korkeakoulujen ja tutkimuksen tason noususta ja kansainvälisen yhteistyön lisääntymisestä huolimatta Suomi on tutkijoiden, opettajien ja opiskelijoiden liikkuvuudessa jäljessä suuria tiedemaita, mutta myös pieniä kehittyneitä maita. Myös opiskelijoiden kiinnostus suorittaa opintoja ulkomailla on vähentynyt. (Kansainvälistymisstrategia 2009–2015 2009, 7–8.) Osaltaan kesäkoulun avulla pyritään vastaamaan tähän haasteeseen.

Kesäkoulu toteutetaan eurooppalaisten ja yhdysvaltalaisten välisen Magellan-korkeakouluverkoston kautta, jossa Rovaniemen ammattikorkeakoulu ja Satakunnan ammattikorkeakoulu ovat suomalaisina korkeakouluina mukana. Magellan-verkosto toteuttaa opiskelija- ja henkilöstövaihtoa ja järjestää vuosittaiset kokoukset vuoroin Yhdysvalloissa ja vuoroin Euroopassa. Jokaisessa partnerikorkeakoulussa toimii Magellan-verkoston (www.magellanonline.org) koordinaattori.

Kesäkoulun avulla syvennetään monialaista kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä tekniikan ja liikenteen, sosiaali- ja terveys- sekä kaupan ja hallinnon aloilla.

KESÄKOULUN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Kesäkoulun aloittamisesta on keskusteltu vuosia, mutta lopullinen idea kesäkoulun järjestämisestä lähti liikkeelle syksyllä 2006 Magellan-verkoston vuosikokousmatkalla, johon osallistui edustajia molemmista korkeakouluista. Rovaniemen ja Satakunnan ammattikorkeakoulujen johtoryhmät antoivat syksyllä 2006 luvan kesäkoulun toteutukseen. Kesäkoulun suunnittelu aloitettiin yhteisellä kokouksella keväällä 2007. Suunnitteluun osallistuivat tekniikan alan, sosiaali- ja terveystieteiden sekä kaupan ja hallinnon alan koulutuspäälliköt tai koulutusjohtajat sekä alojen opettajat. Opintojaksojen suunnittelusta ja toteutuksesta vastasivat kesäkoulun opettajat ja kesäkoulun hallinnoista ja käytännön järjestelyistä vastasivat korkeakoulujen kansainväliset toimistot.

Opintojen suunnittelu tapahtui yhteistyönä Rovaniemen ammattikorkeakoulun ja Satakunnan ammattikorkeakoulun kunkin koulutusalan kesäkouluun osallistuvien opettajien kesken. Sisällöt suunniteltiin yhteisesti siten, että kummallakin paikkakunnalla käsiteltiin omat kokonaisuutensa, jotka jatkuessaan Rovaniemen ammattikorkeakoulussa muodostivat selkeän opintokokonaisuuden. Yhteiset suunnittelukokoukset toteutettiin osittain LearnLinc-etäopetusjärjestelmän kautta ajan ja rahan säästämiseksi. Pedagogiseksi lähestymistavaksi opetukseen valittiin ongelma-keskeinen oppiminen – Problem Based Learning (PBL), josta pidettiin yhteinen koulutustilaisuus Satakunnan ammattikorkeakoulussa. PBL koettiin hyväksi menetelmäksi sen opiskelijakeskeisyyden ja yhteistoiminnallisuuden vuoksi. Tiimityöskentely ja vuorovaikutukseen perustuva oppimisympäristö tukevat asioiden sisäistämistä perinteisiä menetelmiä paremmin, erityisesti kun kysymyksessä on melko lyhyt kontaktijakso. PBL-perustaisessa oppimisessä on helppo käyttää hyväksi verkko-oppimista, jota käytettiin kesäkoulun ennakkotehtävien toteutuksissa.

Kesäkoulu toteutettiin ensimmäisen kerran 19.5.–13.6.2008 välisenä aikana, josta opiskelijat olivat kaksi ensimmäistä viikkoa Satakunnan ja kaksi jälkimmäistä viikkoa Rovaniemen ammattikorkeakoulussa. Kesäkouluun osallistui pääasiassa yhdysvaltalaisia opiskelijoita (23), mutta mukana oli myös Rovaniemen ja Satakunnan ammattikorkeakoulujen suomalaisia opiskelijoita sekä Rovaniemen ammattikorkeakoulun kansainvälisiä tutkinto-opiskelijoita. Kaiken kaikkiaan kesäkouluun osallistui 39 opiskelijaa. Opintojaksot aloittain olivat:

- Technology Case: See What Others Can not See; the New Machine Vision Applications
- Business Case: Every Business is Global

- Health Care and Social Services Case: Developing the Future Health Care and Social Services.

Vapaaehtoisina opintoina Satakunnan ammattikorkeakoulu toteutti opintomatkan Pietariin ja Rovaniemen ammattikorkeakoulu puolestaan Nature Trek -opintomatkan Pallastunturille. Lisäksi kesäkoulun opiskelijoille tarjottiin yhteisesti järjestetty EU-opintojakso. Opintojaksojen sisällä opiskelijoille järjestettiin yritysvierailuja sekä iltaisin muita yhteisiä aktiviteettejä.

Pohjois-länsiakselilla toimivan kesäkoulun liikkeellelähtöä helpottivat Rovaniemen ja Satakunnan ammattikorkeakoulujen yhteneväiset avainosaamisalueet. Kummassakin ammattikorkeakoulussa painopisteitä löytyy liiketoimintaosaamisesta ja yrittäjyydestä sekä hyvinvoinnista ja informaatioteknologiasta.

Rovaniemen ammattikorkeakoulussa painotettiin lisäksi hyvinvointiteknologia-osaamista, hyvinvointimatkailua ja pohjoisen luonnon kestäväää käyttöä. Satakunnan ammattikorkeakoulussa painotettiin lisäksi omimpia erityisalueita eli tutkimusotteista yhteistyötä paikallisten yritysten kanssa, eri-ikäisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä sekä konenäköä. Molemmissa korkeakouluissa opetus tapahtui moderneissa oppimisympäristöissä kuten Rovaniemellä ENVI (hyvinvointialojen virtuaalikeskus, www.envi.fi) ja pLAB (virtuaalituotteen ohjelmointilaboratorio, <http://plab.ramk.fi/>). Yhteisenä virtuaalioppimisympäristönä toimi Moodle-verkko-oppimisympäristö.

TOTEUTUNEEN KESÄKOULUN ARVIOINTI

Kesäkouluun osallistuvilta opiskelijoilta ja vaihto-opettajilta kerättiin palaute molemmissa korkeakouluissa, joista laadittiin yhteenvetoraportit. Lisäksi korkeakoulujen omat opettajat antoivat vapaamuotoisen palautteen. Palautteet käsiteltiin yhteisessä arviointi- ja kehittämiskokouksessa ja keskustelun ja palautteiden pohjalta päätettiin kehittämistoimista kesäkoulun 2009 toteutusta silmällä pitäen. Pääsääntöisesti palaute kesäkoulusta oli positiivista ja toteutus onnistui loistavasti.

Opiskelijoiden palaute opetuksesta oli pääosin hyvää tai erittäin hyvää. Opintojaksot olivat onnistuneita, minkä vuoksi niitä on lähinnä jatkokehitetty eikä niiden osalta ole ollut tarvetta suurempiin muutoksiin. Opiskelijat toivoivat muun muassa lisää suomalaisen kulttuurin opintoja, mutta näin lyhytkestoiseen toteutukseen on alakohtaisten moduulien lisäksi on haasteellista lisätä muita opinto-

kokonaisuuksia. Rovaniemen ammattikorkeakoulun osuudessa vapaaehtoisena opintokokonaisuutena toteutettiin Nature Trek -opintopaketti Pallastunturille, missä opiskelijat tutustuivat Lapin eksotiikkaan. Näin aikaisin kesällä pohjoiseen toteutetun matkan johdosta opiskelijoille ei tullut kokemuksia niin kovin parjatuista hyttysistä. Palaute kyseisestä opintopakettista oli erittäin hyvä ja opiskelijat toivoivatkin toteutuksen olevan pidempi. Seuraavassa kesäkoulussa opintopaketti on laajennettu kahdesta päivästä kolmen päivän mittaiseksi. Myös kesäkoulun oheistoimintaa opiskelijoiden mielestä saisi olla vähemmän, jotta opiskelijoille jäisi enemmän vapaa-aikaa iltaisin. Olimme suunnitelleet kesäkouluun aikaisemmin paljon oheistoimintoja, mutta ne olisivat voineet olla enemmän vapaaehtoisuuteen perustuvia harrastusmahdollisuuksia.

Ensimmäisen kesäkoulukokemuksen mukaan toivottiin täsmällisempää vastuunjakoja toiminnoittain, sekä selkeämpää vastuunjakoja Rovaniemen ja Satakunnan ammattikorkeakoulujen välillä. Samoin opettajien yhteistyötä toivottiin tiivistettävän ammattikorkeakoulujen välillä. Huolimatta korkeakoulujen välisestä etäisyydestä korkeakouluilla on hyvät tietotekniset valmiudet toteuttaa tiiviistä yhteistyöstä ilman matkustamista. Tulevien kansainvälisten opettajien toivottiin osallistuvan enemmän varsinaiseen opetukseen. Tulevat opettajat olivat pääsääntöisesti tarkkailijan roolissa ja jonkinlaisena ”oma tuutorina” opiskelijoilleen. Kokonaisuudessaan yhteistyö korkeakoulujen ja eri toimijoiden välillä toimi erittäin hyvin ja myös tilajärjestelyt kesäkoulun toteutuksessa olivat tarkoituksenmukaiset.

KESÄKOULUN KEHITTÄMISEN HAASTEITA

Keskeinen kehittämisen haaste kahden korkeakoulun yhdessä toteuttamassa kesäkoulussa on luonnollisesti yhteisen ajan löytäminen. Suuri osa yhteisistä kokouksista pidetään LearnLinc- etäopetusjärjestelmän avulla, mikä tehostaa huomattavasti ajankäyttöä. Yhteisten kokousten lisäksi suunnittelua toteutetaan entistä enemmän myös pienemmissä työryhmissä sekä opettajien että hallintohenkilökunnan osalta. Tämä on tärkeää korkeakoulujen välisen yhteistyön tiivistämiseksi. Kesäkoulun hallinnointiprosessia ja työnjakoa on selkeytetty nimeämällä molempiin korkeakouluihin koordinaattori, jonka kautta kesäkoulun asioita hoidetaan keskitetysti korkeakoulussa. Opiskelijoiden itsenäiselle työkentelylle tulee varata riittävästi aikaa ja osin tämän vuoksi kesäkoulun ohjelmasta on vähennetty vapaa-ajan aktiviteetteja.

Kesäkoulun yhteisen suunnittelun ja toteutuksen lisäksi yhtenä keskeisenä kulmakivenä kesäkoulun onnistumiselle on tehokas markkinointi. Magellan-verkosto toimii hyvänä markkinointiväylänä, koska kohteena on verkoston partnerikorkeakoulujen opiskelijat. Kohdennettua markkinointia voitiin sujuvasti toteuttaa Magellan-verkoston vuosikokouksen yhteydessä, jolloin kokoukseen osallistujat vierailivat korkeakouluissa jakaen esitteitä ja pitäen lyhyitä esityksiä korkeakouluista ja tulevasta kesäkoulusta. Kesäkoululla on omat internet-sivut (www.ramk.fi/summerschool tai www.samk.fi/summerschool), joilla markkinoidaan kesäkoulua ja jonka kautta opiskelija hakeutuu kesäkouluun. Lisäksi kesäkoulusta on tuotettu markkinointiesite, posterit ja markkinointi-DVD, joka on koostettu kesäkoulusta 2008. Kesäkoulua on markkinoitu myös korkeakoulun omille opiskelijoille ja vaihto-opiskelijoille. Kansainvälinen kesäkoulu on erinomainen tilaisuus kotikansainvälistymiseen ja samalla korkeakoulun oma opiskelija saa kovasti kaipaamia kesäopintoja. Kesäkoulua on markkinoitu ja siitä on tiedotettu korkeakoulujen tiedotteissa ja internetissä tai intranetissä sekä paikallisissa lehdissä.

Nykyisin kansallinen korkeakoulujen yhteistyö näyttää suuressa määrin rajoittuvan niin sanotusti lähialueen korkeakoulujen yhteistyöksi. Kansainvälinen kesäkoulu on tarjonnut ja tarjoaa haasteellista ja kehittävää yhteistyötä kahden toisilleen vieraan korkeakoulun henkilöstön välillä. Jokainen kesäkouluun osallistuva työntekijä joutuu tarkistamaan omia käsityksiään ja toimintatapojaan ja tekemään toiminnassa kompromisseja yhteisen onnistumisen hyväksi.

KATSAUS KONSORTIOON – ERASMUS-HARJOITTELUKONSORTION MAHDOLLISUUDET KORKEAKOULULLE

Eleni Mizaras, koordinaattori
Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Erasmus-harjoittelukonsortio

Uuden Erasmus-kauden käynnistyessä heinäkuussa 2007 tuli Suomessakin mahdolliseksi harjoittelukonsortion perustaminen. Tausta-ajatuksena konsortioiden perustamisessa on, että päättäneiden Leonardo da Vinci -hankkeiden yhteistyöverkostot ja yrityskontaktit saataisiin uudistuneella liikkuvuuskaudellakin hyödynnettyä mahdollisimman tehokkaasti. Erasmus-alueella toimiikin useita harjoittelukonsortioita. Esimerkkeinä mainittakoon Hessen Saksassa (<http://www.eu-placements.de/>) ja Danube European Training Itävallassa (http://www.danube.or.at/joomla/index.php?option=com_content&task=view&id=126&lang=en).

Oulun korkeakoulut ovat tehneet kansainvälisissä asioissa tuloksetta yhteistyötä opetusministerion rahoittaman ammattikorkeakoulun ja yliopiston yhteistyöhankkeen alla. Tästä yhteistyöstä kumpusi ajatus yhteisen Erasmus-harjoittelukonsortion perustamiseksi.

Oulun seudun ammattikorkeakoulu, Oulun yliopisto ja Oulun kaupunki perustivat kesällä 2007 kansainvälisen harjoittelun Erasmus-konsortion. Konsortion virallinen nimi on International Internships at Oulu's Higher Education Institutions (IIOHEI). Oulun kaupunki, Oulun suurin yksittäinen työnantaja, nähtiin strategisesti tärkeäksi kumppaniksi konsortiolle. Yhteistyön hyöty on molemminpuolinen. Korkeakoulut voivat hyödyntää kaupungin kansainvälisiä kontakteja kuten ystävyyskaupunkiverkostoa harjoittelupaikkojen hankkimiseen ja kaupunki voi hyötyä kansainvälisistä harjoittelijoista omassa organisaatiossaan. Kaupunki onkin kehittämässä omaa ja Oulun korkeakoulujen kansainvälisyyttä.

KONSORTION HALLINTO

Konsortiota koordinoi Oulun seudun ammattikorkeakoulu ja sen toimintaa suuntaa oma ohjausryhmä, jossa ovat edustettuina kaikki osapuolet ja yhteistyökumppanit. Ohjausryhmä kokoontuu säännöllisesti noin viisi kertaa Erasmus-kaudessa keskustelemaan harjoittelijaliikkuvuuden tilanteesta ja ideoimaan yhteistä toimintaa konsortiolle.

Käytännössä konsortio kuitenkin tarkoittaa yhteisiä Erasmus-harjoitteluapurahoja molempien Oulun korkeakoulujenn opiskelijoille. Rahoitussopimus on tehty kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMOn ja konsortion välille, mutta konsortion EUC-numero ja Erasmus-koodi ovat samat kuin Oulun ammattikorkeakoululla. Rahoitus on siis Oulun ammattikorkeakoulun tilillä, josta apurahat opiskelijoille maksetaan.

Konsortion koordinaattori tekee Erasmus-harjoitteluapurahoista päätökset keskitetysti Oamkin keskushallinnossa, rehtorin toimistossa. Samalla tehdään lopullinen tarkistus siitä, että kaikki Erasmus-kriteerit varmasti täyttyvät ja että sopimukset on täytetty oikein. Kaikki muu, kuten esimerkiksi ohjaukseen ja harjoittelun suunnitteluun liittyvä toiminta tapahtuu opiskelijan kotikorkeakoulussa, tarkemmin ammattikorkeakoululla opiskelijan omassa yksikössä ja yliopistolla ohjaus- ja työelämäpalveluissa sekä oppiaineissa.

Apurahojen maksatus on saatu kahden organisaation välillä toimimaan hyvin. Käytäntö opettaa, sillä uutta toimintaa luodessa täytyy kaikki käytänteet luoda alusta saakka. Konsortiolle on luotu oma harjoittelusopimus ja apurahalomake, joista kaikki tarvittavat tiedot raportointia varten kerätään. Konsortio vastaa omista rahoitushakemuksistaan ja raportoinneistaan CIMOLle.

TOIMINTA JA TAVOITTEET

Konsortio on muutakin kuin keskitettyjä Erasmus-harjoitteluapurahoja. Se on jäsentensä yhteistyöelin, jonka tavoitteena on kehittää kansainvälistä harjoittelua. Konsortion tehtäviin kuuluu Erasmus-harjoittelun yleismarkkinointi ja tiedottaminen. Onhan tarkoitus kasvattaa harjoittelijaliikkuvuutta.

Konsortiolle on rakennettu omat verkkosivut (www.oulugogo.fi), joille on koottu yhteen paikkaan tieto Erasmus-harjoittelusta. Opiskelijoiden lisäksi netti-

sivuilla on huomioitu myös työnantajat, joille on koottu olennainen tieto ulkomaalaisen harjoittelijan ottamisesta työnantajan oppaaksi.

Konsortion kautta liikkui viime Erasmus-kaudella (2007–08) yhteensä 22 opiskelijaa, kolmetoista Oulun ammattikorkeakoulusta ja yhdeksän Oulun yliopistosta. Apurahoja olisi riittänyt yli kolminkertaiselle määrälle, mutta uuden toiminnan käynnistäminen ja siitä tiedottaminen vei aikansa. Ensimmäiset opiskelijat lähtivät Erasmus-harjoitteluun vasta tammikuussa 2008. Oamkissa oli useita samanaikaisia apurahakanavia ulkomaan harjoittelua varten kuten vanha Leonardo-hanke ja opetusministeriön kansainvälisen harjoittelun tuki. Apurahajärjestelmän selkeyttäminen ja yhdenmukaistaminen on saanut lähtijämäärät selvään nousuun kuluvalle kaudella (29 lähtenyttä tähän mennessä).

Kansainvälinen harjoittelu on nähty konsortiossa laajasti kaksisuuntaisena toimintana. Tärkeimpänä tehtävänä on tukea opiskelijoiden lähtemistä Erasmus-harjoitteluun muun muassa maksamalla apurahoja, selkeyttämällä tiedotusta ja luomalla kontakteja. Toinen tehtävä on edistää Oulun alueen kansainvälisyyttä markkinoimalla paikalliselle työelämälle kansainvälisen harjoittelijan tuomia hyötyjä ja mahdollisuuksia.

Opiskelijoille konsortio tuskin näyttäytyy erillisenä toimijana. Paljon on kysely ”siitä gogo-jutusta” ja ”niistä Erasmus-harkkarahoista”, mutta Oulun konsortio, yleisemmän tason yhteistyöelimenä, jää opiskelijalle etäiseksi. Etua opiskelijalle konsortio on tuonut lukuisempien apurahojen ja täsmällisemmän tiedottamisen myötä. Opiskelijataso-arvo on yhtenäisillä käytänteillä parantunut, sillä samat kriteerit apurahosta ja harjoittelijavaihdosta koskevat nyt molempien korkeakoulujen opiskelijoita.

KONSORTIO KANNATTAA

Oulussa on tällä hetkellä Suomen ensimmäinen ja ainoa Erasmus-harjoittelukonsortio. Valtakunnallisesti ollaan kenties vielä odottavalla kannalla siitä, mitä konsortio tuo tullessaan. Toisaalta se on suomalaisille korkeakouluille uudennainen tapa organisoida liikkuvuus- ja harjoittelutoimintaa ja siksi ehkä hieman vieras. Itse näen konsortiotyypisessä toiminnassa kuitenkin enemmän mahdollisuuksia kuin haasteita.

Konsortion perustamisella on Oulun korkeakouluille saatu yhteistoiminnan tuomia yleisiä hyötyjä.

Hallinnon keskitäminen takaa oikean tiedon ja täsmällisemmän tiedottamisen. Yhteisten lomakkeiden ja käytänteiden myötä on luotu yhteisiä pelisääntöjä. Konsortion Erasmus-rahoitusta ei voi siirtää toisen liikkuvuusmuodon tukikategoriaan, kuten harjoitteluvaihdosta opiskelijavaihtoon. Tilanne luo toisaalta pontta kehittää yhteisvoimin harjoittelua niin, ettei rahoitusta jää käyttämättä eikä siirtoja tarvitse tehdä.

Sovellettaessa uutta liikkuvuusohjelmaa käytäntöön on varsin luontevaa, että toiminnot organisoidaan uudella tavalla. Ei varmasti ole sattumanvaraista, että konsortioita on muodostunut juuri harjoittelijaliikkuvuuden toimintoihin. Harjoittelu on läpileikkaava tema koko korkeakoulussa. Siinä yhdistyvät hallinnon näkökulmasta niin opintoasiat, tutkimus- ja kehitystyö kuin työelämäyhteydetkin. Siksi pidän tärkeänä, että toimintaa ovat kehittämässä muutkin tahot kuin perinteinen kansainvälisten asioiden henkilöstö.

Myös liikkuvuusohjelman näkökulmasta yhtenä uutena yhteistyön osapuolena on työelämä. Yhteistyö Oulun kaupungin kanssa ja verkostoituminen eri työnantajafoorumeilla ei varmasti olisi mahdollista ilman konsortiota. Yhteinen näkyvyys työnantajasektorilla niin Suomessa kuin ulkomailla luo paljon kaivattua selkeyttä työelämän suuntaan.

Työnantajat ovat suhtautuneet harjoittelukonsortion toimintamalliin positiivisesti. On pidetty yleisesti hyvänä asiana, että harjoittelijoiden osaamista tarjotaan keskitetysti, ja että tieto harjoittelusta sekä yhteyshenkilö löytyvät helposti. Silti varsinainen yhteistyö on yrittäjien kanssa jäänyt sisällöltään ohueksi.

Työelämäyhteistyön yhtenä haasteena ovat yritys- ja korkeakoulumaailman erilaiset näkökulmat korkeakoulun toimintaan ja toimintatapoihin. Korkeakouluissa on taipumusta ajatella toimintaa tuottajalähtöisesti eli oman yksikön tai prosessien toimintaraamien puitteissa. Tämä näkökulma istuu huonosti useita toimintoja leikkaaviin teemoihin kuten harjoittelu ja työelämäyhteistyö. Yhteisillä keskustelufoorumeilla työnantajat ovat toivoneet kokonaisvaltaista yhteistyötä korkeakoulujen suunnalta. Tällaista olisi esimerkiksi tutkimus- ja kehitystyön, harjoittelun ja opetuksen työelämälähtöisyyden kehittäminen, kaikki nivottuna yhteen yksittäisten toimijoiden tai toimivan yhteistyöverkoston kanssa toteutettavaksi.

Konsortio on määritelmältään ”organisaatioiden yhteenliittymä, usein väliaikainen, yhteistoimintaelin, jonka tarkoituksena on yhteisen edun ajaminen” (Wi-

kipedia 5.3.2009). Tärkeintä on, että tavoitteet ja päämäärä ovat kaikilla yhteistyökumppaneilla samat. Kansainvälisessä harjoittelussa tämä toteutuu korkeakoulujen kesken. Sekä ammattikorkeakouluilla että yliopistoilla on samat perushaasteet ja tavoitteet niin ulkomaan kuin ulkomaalaisten harjoittelun organisoinnissa. Yhteistyö kannattaa siitäkkin huolimatta, että harjoittelu olisi organisoitu eri tavoin.

Jälkeenpäin pohdittuna asioita olisi voinut toteuttaa toisinkin. Jotta Oulun konsortion yhteistyöstä olisi heti alussa hyödytty enemmän, olisi toiminnan sisältöä, hyötyjä ja toimintatapoja pitänyt miettiä syvällisemmin etukäteen. Toisin sanoen, kehittämisen kohteena on vielä konsortion toiminnallinen, ei hallinnollinen, puoli kansainvälisen harjoittelun kehittämiseksi.

Eniten harjoitteluliikkuvuuden organisoinnista konsortiona hyötyvät Suomessa sellaiset korkeakoulut tai korkeakoulukeskittymät, joilla on jo yhteistyötä, eikä ainoastaan toiminnan, vaan myös organisaatioiden tasolla. Korkeakoulujen yhdistyneet rekrytointi- ja työelämäpalvelut, opiskelijoiden tukipalvelut ja kansainväliset toimistot olisivat mitä otollisinta maaperää konsortioille. Näkisin konsortion erinomaisena keinona jopa päättäneiden liikkuvuus- ja työelämäyhteistyöhankkeiden toimintamallien vakiinnuttamisessa.

KIRJASTOJA JA SALMIAKKIA – HENKILÖSTÖVAIHDOS HOLLANNISSA

Kaisa Rissanen, tietopalvelupäällikkö
Tampereen ammattikorkeakoulu

Kansainvälinen Erasmus-vaihtoni keväällä 2007 sijoittui uuden oppimista ja ideointia ajatellen otolliseen ajankohtaan. Olin siinä vaiheessa ehtinyt olla Tampereen ammattikorkeakoulussa töissä noin vuoden. Talo ja sen toimintatavat alkoivat olla jo tuttuja. Toisaalta olimme juuri käynnistäneet kirjasto- ja tietopalvelujen strategian työstämisen, ja strategian taustalle kaivattiin näkemyksiä kirjastojen kehittämis- ja muutosprosessien läpiviemisestä.

Keskustelut ammattikorkeakoulumme kansainvälisyysvastaavan kanssa vahvistivat käsitystä matkan suuntautumisesta Keski-Eurooppaan. Hollanti valikoitui vaihtokohteeksi, koska hollantilaisessa ja suomalaisessa koulutusjärjestelmässä on paljon yhteneväisyyksiä ja Hollanti on edelläkävijöitä korkeakoulukirjastojen kehittämisessä monipuolisiksi oppimisympäristöiksi.

Matkan ennakoivalmisteluun panostaminen osoittautui tärkeäksi. Ennen varsinaista matkan suunnittelua oli syytä tarkentaa matkan tavoitteita. Omien pohdintojen lisäksi keskustelut Tampereen ammattikorkeakoulun kansainvälisten asioiden vastaavan kanssa auttoivat matkan tavoitteiden selkeyttämisessä. Hän pystyi keskustelujen pohjalta ehdottamaan kiinnostustani vastaavia vaihtokohteita.

Koska Tampereen ammattikorkeakoululla on kattava yhteistyökorkeakoulujen verkosto Hollannissa, matkaan päätettiin sisällyttää useampia vierailukohteita benchmarkkauksen hengessä. Kansainvälisten asioiden toimiston väki varmisti hollantilaisilta kollegoiltaan, että olin tervetullut kirjastovierailuille heidän organisaatioihinsa. Tämän jälkeen siirryin suunnittelemaan varsinaista vaihto-ohjelmaa hollantilaisten kirjastokollegojeni kanssa. Saatoin keskittyä täysin matkan sisällölliseen suunnitteluun, koska matkasihteeri vastasi matka- ja majoitusjärjestelyistä.

TUTUSTUMISTA KIRJASTOMAAILMAAN

Kymmenen päivän matkan aikana vierailin neljässä Tampereen ammattikorkeakoulun partnerikorkeakoulussa. Tämän lisäksi tutustuin useaan yleiseen kirjastoon ja yhteen maailman suurimmista tieteellisistä kustantajista, Elsevieriin. Ensimmäisen viikon pidin majapaikkaani Utrechtissa, josta käsin matkustin junnalla eri puolilla Hollantia oleviin vierailukohteisiin. Loppumatkan majapaikka oli Amsterdamissa, jonka läheisyydessä sijaitsivat loput vierailukohteista.

Vierailukohteissa järjestetty ohjelma oli systemaattisesti erittäin mielenkiintoista ja tarjosi mahdollisuuksia keskustella keskeisten asiantuntijoiden kanssa. Tapausin matkallani kymmeniä kirjastoalan ammattilaisia, jotka avasivat minulle ansiokkaasti hollantilaista kirjastokulttuuria. Mikä hienointa, pääsin kansainvälisten kollegoiden kanssa syvälliseen ammatilliseen vuoropuheluun, jossa vaihdettiin avoimesti ajatuksia ja kokemuksia. Avoimuus onkin tärkeää, jotta molemmat vierailun osapuolet – niin vieras kuin isännät – saavat vaihdosta hyötyä ja iloa.

Ehdoton edellytys onnistuneelle vaihdolle ja ammatilliselle kommunikoinnille on yhteinen kieli. Ilman riittävää kielitaitoa vaihdon sisällöllinen anti jää helposti vähäiseksi. Hollantilaisten englannin kielen taito on pääsääntöisesti erittäin korkealla tasolla, mikä omalta osaltaan tuki vaihdon onnistumista.

Koska vierailukohteita oli useita, sain mahdollisuuden tutustua hyvinkin erilaisiin kirjastoihin ja toimintatapoihin. Kehityksen kärkeä edustavien kirjastojen ohessa matkaan osui jokunen varsin perinteinenkin kirjasto. Vaatimattomimmillaan kirjastot olivat pienehköjä opetuksesta erillään toimivia yksikköjä. Parhaissa toteutuksissa oli puolestaan päästy kansainvälistä huipputasoa edustaviin palvelukokonaisuuksiin.

VAIHTOKOKEMUKSET NÄKYVÄT TYÖSSÄ

Tutustumiskohteistani varsinainen korkeakoulujen mallikirjasto oli Xplora, Bredassa sijaitseva Avans Hogeschoolen oppimiskeskus. Xplora on nimeään myöten muuta kuin perinteinen kirjasto. Se on ympäristö, joka yhdistää atk-, e-oppimis-, kirjasto- ja muita palveluja yhteiseen monitoimitilaan ja palvelukonsepttiin. Vastaavaa toteutusta ei löydy vielä Suomesta. Toivottavaa on, että uudenvuoden ajattelu ja rohkeus vaihtoehtoihin ratkaisuihin lyövät itsensä läpi meilläkin yhteisten palvelujen suunnittelussa.

Yleisistä kirjastoista sykkähdyttävin oli Rotterdamin kaupunginkirjasto, joka teaterisaleineen ja näyttelytiloineen muistutti enemmänkin kulttuurikeskusta kuin perinteistä kirjastoa. Rotterdamissa kirjaston välillä jäykiksikin koettuja toimintoja oli pyritty purkamaan esimerkiksi luopumalla palvelutiskeistä. Kirjaston henkilökunta liikkui asiakkaiden parissa ja oli helposti heidän käytettävissään.

Matkan anti on jäänyt elämään työssäni monella tapaa. Vaihtokokemukset näkyvät selkeästi Tampereen ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalvelujen strategian kehittämislinjauksissa. Käytän Hollannin kirjastoja usein hyvinä esimerkkeinä onnistuneesta, systemaattisesta kehitystyöstä. Kokosin matkalla laajasti hyviä käytänteitä, joita on voitu soveltaa myös Tampereen ammattikorkeakoulussa. Keskeisin anti kuitenkin oli, että matka vahvisti innostustani kehittää kirjaston palveluja rohkeasti uuteen suuntaan.

Rikastuttavaa oli myös mahdollisuus peilata omia toimintatapoja muiden vastaviin. Se auttoi tunnistamaan oman organisaation vahvuuksia ja heikkouksia. Kirjastoalan kehittämishaasteet ovat samansuuntaisia eri maissa, joten avoin keskustelu niin onnistumisista kuin haasteistakin oli hedelmällistä. Omien vaihtokokemusten innoittamana olen kannustanut muita Tampereen ammattikorkeakoulun kirjaston henkilökuntaan kuuluvia ottamaan osaa kansainväliseen vaihtoon. Kansainvälisten asioiden toimiston ja matkasihteerien ammattitaitoinen tuki helpottavat merkittävästi vaihtoon lähtöä, joten kynnyks osallistumiseen ei ole kovin korkea.

KIINNOSTUS KIRJASTOIHIN LISÄÄNTYI

Jälkikäteen ajatellen olisin voinut valmistautua paremmin Suomen ja Tampereen ammattikorkeakoulun lähettiläänä toimimiseen. Omien emännille ja isännille suunnattujen kysymysten lisäksi vaihdon aikana pitää pystyä vastaamaan mitä hämmästyttävimpiin Suomea käsitteleviin kysymyksiin. Yleistietous, nokkeluus ja kielitaito olivat välillä melkoisella koetuksella yrittäessäni vastata kaikkiin hollantilaisia askarruttaneisiin Suomi-kysymyksiin.

Vaihdossa syntyneet kontaktit ovat olleet arvokas lisä omassa ja organisaation yhteistyöverkostossa. Avans Hogeschoolen edustajat olivat Erasmus-vaihdon kautta Tampereen ammattikorkeakoulun vieraina kesällä 2008 esiintyen ammattikorkeakoulujen kirjastopäivillä noin 200 suomalaiselle kirjastoalan ammattilaiselle. Yhteistyökuvioita vahvistetaan kevään 2009 aikana, kun seuraava Tampereen ammattikorkeakoulun kirjaston Erasmus-vaihdokki suuntaa matkansa Hollantiin.

Vaihto vain lisäsi kiinnostustani hollantilaisiin kirjastoihin. Erasmus-vaihtoni aikaan Amsterdamin uuden pääkirjaston rakennustyöt olivat vielä pahasti kesken. Vierailin kirjastossa kuitenkin kesälomamatkallani vuonna 2008 ja käytin siellä tavoistani poiketen lähes kokonaisen päivän. Vierailu uudessa uljaassa kirjastossa vain vahvisti vaihdossa syntynyttä käsitystä siitä, että Hollanti on kirjastojen kehittämisen kärkimaita.

Niin ja siitä salmiakista... Jouduin tuottamaan useammalle kuin yhdelle hollantilaiselle kollegalle pettymyksen, kun he tarjosivat salmiakkia. He kun luulivat, että salmiakki maistuu vain hollantilaisille. Vinkkinä siis Hollantiin lähtijöille: Ottakaa viemiseksi suomalaista salmiakkia. Mitenkään suomalaista salmiakkia ja varsinkaan kirjastoja väheksymättä on vaihdon perusteella pakko sanoa, että molemmat taitavat olla hippusen verran parempia Hollannissa.

**TYÖELÄMÄN JA ALUEEN
KANSAINVÄLISTÄMINEN,
TUTKIMUS- JA KEHITYSHANKKEET
SEKÄ KANSAINVÄLINEN HANKETOIMINTA**

FURNITURE INDUSTRY TECHNOPARK – LAHDEN ALUEEN JA PIETARIN HUONEKALUALAN YHTEINEN T&K-KOHDE PIETARISSA

Anne-Marie Salmi, tutkuspäällikkö
Lahden ammattikorkeakoulu

Huonekaluteollisuudella on maassamme pitkät, vuosisataiset perinteet. Päijät-Häme sekä Etelä-Pohjanmaa ovat maan tärkeimmät huonekalujen tuotanto-alueet. Huonekaluteollisuus on alana kehittynyt pienistä verstaista vähitellen kohti kansainvälisiä markkinoita. Huonekaluja valmistaa Suomessa noin 1 600 yritystä, ja toimiala työllistää noin 12 000 henkilöä. Ala on pienyritysvaltainen, sillä yli 75 prosenttia huonekaluteollisuuden toimipaikoista työllistää alle viisi henkilöä. Noin 25 prosenttia alan yrityksistä tekee 88 prosenttia liikevaihdosta. Alan teollisuuden työntekijöiden palkat ovat noin 20 prosenttia pienemmät kuin teollisuudessa yleensä.

Suomi on pieni tekijä maailman 200 miljardin euron huonekalumarkkinoilla, mutta vienti on alalle tärkeää ja viidennes tuotannostamme meneekin vientiin. Vuonna 2006 viennin arvo oli 223 miljoonaa euroa ja tuonnin 476 miljoonaa euroa. Italiassa vienti on 15-kertainen ja Tanskassa nelinkertainen tuontiin verrattuna.

2000-luvulla persoonallisten ratkaisujen, laadukkaan designin sekä teknologiaosaamisen tulisi kuulua huonekaluteollisuutemme nykypäivään. Myös muotoilun pelkistyneisyys, funktionaalisuus tai luonnonläheisyys voivat parhaimmillaan olla kansainvälisiä menestystekijöitä. Uusien teknologioiden monipuolinen hyödyntäminen on yleensä vahva suomalainen osaamisalue. Haasteena onkin, kuuluuko Suomen huonekaluteollisuus korkean teknologian ja huippumuotoilun kärkijoukkoon. Vaikka 1990-luvun lamasta ala nousi suhteellisen nopeasti, jo 2000-luvun vaihteessa alan asiantuntijat, joukossa muun muassa Lahden ammattikorkeakoulun Muotoiluinstituutti ja Lahdessa toiminut Muotoilun tutkimuslaitos, peräänkuuluttivat alalle asiakaslähtöisyyttä tuotesuunnitteluun ja parempaa innovaatiokykyä. Tällä hetkellä Lahden ammattikorkeakoulun puutekniikan koulutusohjelma, huonekalujen testauslaboratorio, ympäristötekni-

kan koulutusohjelma sekä Muotoiluinstituutti muodostavat alan merkittävimmän ammattikorkeakoulutasoisen tutkimus- ja kehittämisosaamiskokonaisuuden Etelä-Suomessa.

HANKKEEN LÄHTÖKOHDAT JA TAUSTA PIETARISSA

Vuonna 2006 Venäjän huonekaluteollisuudessa tapahtui voimakas kotimaan tuotannon kasvu, joka edelleen jatkuu. Huonekaluja tuotettiin noin 1,4 miljardin euron arvosta. Venäjän osuus maailmanmarkkinoista on 0,61 prosenttia, mutta omista markkinoista Venäjän tuotanto pitää hallussaan 60 prosenttia. Oma tuotanto on ollut näihin aikoihin asti altavastaajana ulkomaista tuontia vastaan laadun ja muotoilun osalta, mutta tilanne on nopeasti muuttumassa. Venäjän huonekaluteollisuuden jäsenyrityksen tavoitteena onkin kolminkertaistaa tuotantonsa vuoteen 2010 mennessä. Jotta asia olisi liiketoiminnallisesti kannattava, tulee oman tuotannon voittaa kuluttajien luottamus, ja ulkomaan markkinoillekin on päästävä. Siksi nyt pyritään kehittämään laatua ja muita kilpailukykytekijöitä ripeästi. Esimerkiksi ympäristöasioita kohtaan on viime aikoina ilmennyt laajempaa kiinnostusta ja panostusta. Venäläiset kritisoiivat ympäristöasioiden osalta sitä, että monet EU-alueen ekohuonekaluina mainostetut tuotteet ovat venäläistä puuraaka-ainetta. Tosin Venäjällä on ymmärretty, että ympäristöasioihin ei heillä ole samalla tavalla panostettu kuin esimerkiksi EU-maissa. Suurempi ongelma kuitenkin on, että huonekalutuottajat tuskaillevat venäläisen ostajan psykologian kanssa: Venäläinen ostaja edelleen uskoo vanhasti tuontituotteiden paremmuuteen oman tuotannon huonomaineisen vuosikymmenten menneisyyden vuoksi. Asiakastottumusten muuttaminen ei käy käden käänteessä ja samalla olisi pyrittävä myös ulkomaan markkinoille.

Venäjän työvoiman hintakilpailuetu suhteessa esimerkiksi EU-maihin on huvenemassa. Pietarissa hyvän ammattitaitoisen työntekijän kuukausipalkka saattaa nousta jopa 2 000 euroon eli Suomen palkkatasoon. Pietarissa työntekijät pyrkivät mieluummin autoteollisuuden kuin puutuoteteollisuuden työpaikkoihin. Pietarin alueelle on sijoittumassa kaikkiaan seitsemän kansainvälistä autoteollisuuden suur-yritystä. Alan kehitys ei ehkä tule olemaan niin nopeaa kaikilla maantieteellisillä ja toiminnallisilla alueilla kuin tavoitteiksi on asetettu, mutta edellytykset osaamisvaheen kuromiseksi EU-maihinkin ovat olemassa nopeastikin toteutettaviksi.

ERILAISISTA INTRESSEISTÄ YHTEISEKSI INTRESSIKSI LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULUN T&K-HANKKEEN AVULLA

Luoteis-Venäjän Huonekaluteollisuuden liitto Pietarissa on kymmenisen vuotta ollut yhteistyössä Lahden alueen yritysten, Päijät-Hämeen Venäjän-kauppakillan ja Lahden ammattikorkeakoulun kanssa. Toiminnan tavoitteena on ollut liiketoiminnan ja -suhteiden kehittäminen. Voidaan todeta, että vasta vuosina 2007–2008 toteutettu, 18 kuukautta kestänyt Furniture Industry Technopark -hanke Lahden ammattikorkeakoulun johdolla partnerinaan Luoteis-Venäjän Puu- ja huonekaluteollisuuden liitto on käynnistänyt alan yhteisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan. Hanke on koko Venäjän alueella pilottihanke, jota seurataan muun muassa Venäjän Huonekaluteollisuuden keskusliitossa sekä alueellisissa liitoissa eri puolilla Venäjää.

Yhteisen tutkimus- ja kehittämispolun sekä hankesuunnitelman löytyminen Lahden ammattikorkeakoulun kanssa ei ole ollut mutkatonta edellä kuvatuista vastakkaisistakin intresseistä johtuen, mutta loppujen lopuksi juuri tutkimus- ja kehittäminen on nähty myös yhteisenä mahdollisuutena, jonka tiimoilta kannattaa liittoutua. Venäläiset aikovat panostaa erityisesti laatuun ja muotoiluun uudessa Furniture Industry Technopark -konseptissaan ja osaamista lähinnä toimintatapojen osalta haetaan Suomestakin. Toisaalta suomalaisyritykset etabloituvat yhä vahvemmin Venäjälle ja varsinkin perustuotantoon liittyviä toimintoja ja alihankintaa siirtyy pois Suomesta. Suomalaiset muotoilijat ja ympäristöasiantuntijat ovat puolestaan huomanneet markkinamme liian pieniksi omalle toiminalleen ja palvelujen tarjoaminen Venäjälle on kasvussa. Teollisen muotoilun osalta Venäjä on kehittymätön: vaikka taideaineiden opetus on maailman huippuluokkaa, sitä ei vielä ole opetuksessa ja käytännön toiminnassa pystytty yhdistämään luontaisesti insinööriosaamiseen. Ympäristöasioidenkin osalta Venäjällä on teoreettista korkean tason osaamista, mutta tiedon soveltaminen ja ottaminen mukaan kilpailutekijäksi on jäljessä Suomen kehitystä.

Furniture Industry Technopark -hanke on saanut rahoitusta Kaakkois-Suomi-Venäjä-naapuruuohjelman Tacis-osiosta (Technical Assistance to the Commonwealth of Independent States and Mongolia). Heinäkuussa 2008 päättynyt hanke on ollut luonteeltaan suunnitteluhanke, jossa venäläinen osapuoli on laatinut muun muassa teknologiakylän arkkitehtisuunnitelman, liiketoimintasuunnitelman ja teettänyt markkinointitutkimuksen. Lahden ammattikorkeakoulun Tekniikan laitos ja Muotoiluinstituutti ovat järjestäneet koulutusta ja konsultaatiota sekä tuottaneet uutta tietoa huonekalualan sopimusvalmistukseen, uusiin puutuotealan teknologioihin, kalustemuotoiluun ja ympäristöky-

symyksiin liittyen. Yritysten osallistuminen hankkeen yhteisiin aktiviteetteihin on ollut niin aktiivista sekä suomalaisten että venäläisten osalta, että ennakkoodotukset ovat ylittyneet. Lahden ammattikorkeakoulun tuotoksia hankkeessa ovat olleet kolme suomen- ja venäjänkielistä julkaisua sekä yksi opinnäytetyö. Hankkeen avulla on onnistuttu antamaan sysäys alan aluekehitykseen, mikä onkin ammattikorkeakoululta yhä odotetumpi panos.

SYSÄYS TULEVAISUUTEEN

Pietarin kaupunginhallitus teki kokouksessaan 20.5.2008 lopullisen päätöksen Furniture Industry Technopark -teknologiakylän perustamisesta Rzhevkan alueelle huonekaluteollisuuden kehityksen viitoittajaksi. Päätöstä odotettiin jännittyneenä noin vuoden verran ja hankkeen jatkon nopeamman toteutuksen kannalta oli hyvä, että päätös saatiin vielä suunnitteluhankeen toteutusvaiheessa. Hankkeen alueellinen vaikuttavuus on suurempi, kun viranomaiset Pietarissa ovat sitoutuneet hankkeeseen. Päätökseen on todennäköisesti vaikuttanut yleinen teknologiabuumi Venäjällä ja Pietarin kaupungin politiikka saada siirrettyä teollisuutta kauemmaksi ydinkeskustasta.

Teknologiakylän pinta-alaksi tulee seitsemäntoista hehtaaria ja se sijaitsee Rzhevkan alueella Pietarin kaupungin laitamilla hyvien liikenneyhteyksien päässä. Päätöksellään kaupunginhallitus sitoutui samalla noin kymmenen miljoonan euron rahoitukseen infrastruktuurin rakentamisen kautta. Lisäksi alueelle sijoittuvien yritysten kautta investointeja kertyy noin 55 miljoonaa euroa. Tällä hetkellä kolmetoista pietarilaista huonekalutuottajaa on ilmoittautunut sijoittuvansa alueelle. Venäjän lainsäädännön mukaan ulkomainen yritys voi sijoittua tällaiselle erityisalueelle osaomistuksen kautta. Tuotannon lisäksi alueelle tulee asiantuntijapalveluja tuottavia yrityksiä esimerkiksi muotoilun ja logistiikan alalta. Alueen suunnitelmissa on myös tutkimus- ja kehittämisspalveluyksikön perustaminen.

Lahden ammattikorkeakoulussa on käynnistynyt koko joukko uusia tutkimus- ja kehittämisideoita, joiden rahoituksia etsitään yhdessä venäläisten partnereiden kanssa, ja joitakin pienempiä hankkeita voitaneen toteuttaa yritysten rahoittamanakin.

Hankkeen lopuksi analysointiinkin yhdessä erilaisia tulevaisuuden suunnitelmia ja skenaarioita. Furniture Industry Technopark -alueen rakentuminen voi viedä vielä vuosia Pietarissa. Mutta yhteistä hanketoimintaakin voidaan toteuttaa ainakin kolmella eri tavalla: 1) voidaan toteuttaa hanke hallinnollisesti hyvin ja teknisesti moitteettomasti, 2) voidaan juurruttaa toimintaa osaksi omaa

toimintaa kasvamaan uusiksi toiminnoiksi yhdessä monien partnereiden kanssa ja 3) voidaan tehdä yhteishankkeita laajalla aluesitoutumisella. Tällä hetkellä keskitien vaihtoehto näyttää todennäköisimmältä, sillä vaikka Lahden alueen näkökulmasta toimijoiden kiinnostus ja sitoutuminen on kasvanut, ovat toimenpiteet jossain mielessä tukipalvelua, mutta sisällöllisesti kaukana Furniture Industry Technopark -toimialasta.

Suomen huonekaluteollisuuden määrittelemiä menestyksen avainsanoja ovat verkottuminen, automaatio, ydinosaamisen rajaaminen, kasvava vienti, uusmediat, elämäntapamarkkinat, ympäristöosaaminen, uudet teknologiat ja design. Tekesin johdolla jo vuonna 2003 Divan-teknologiaohjelman visiotyöryhmä julkaisi raportin, jossa nähtiin kaikki mahdollisuudet huonekaluteollisuudellemme toimittaa kalusteita koteihin ja julkisiin tiloihin kotimaan lisäksi Venäjälle, EU-maihin, Yhdysvaltoihin ja Japaniin. Yhteistyötä tutkimus ja kehittämissasiassa ei visioitu eikä otettu juuri mukaan visioon uutena liiketoimintamahdollisuutena.

Koko Venäjän-viennistämme huonekalujen osuus on 0,5 prosenttia, mutta Lahden alueen yritysten näkökulmasta Venäjän kauppaa ei voi sivuttaa, sillä kaikki rakentamiseen ja asumiseen liittyvä toiminta on Venäjällä nousujohteessa pitkälle tulevaisuuteen. Näistä syistä puutuoteteollisuuden Venäjälle suuntautunut tutkimus- ja kehittämissyhteistoiminta pysyy tärkeällä sijalla jatkossakin Lahden ja Pietarin alueen yhteistyössä ja Lahden ammattikorkeakoulu säilyy keskeisenä toimijana alan kehittämissessä.

LÄHTEET

Autio, Sakari & Kivistö, Jari. Uudet teknologiat ja ympäristöarvot. Raportti FIT-Furniture Industry Techopark -hanke. 2007.Lahden ammattikorkeakoulu.

Huonekalualan skenaariot. Divan-teknologiaohjelman jälkeinen kehittäminen toimialalla. Divan-työryhmän raportti 1/2003, Tekes.

Jantunen, Marjo. Päijätämäläisten puu- ja huonekalualan mikroyritysten verkostojen hyödyntäminen liiketoiminnassa. Opinnäytetyö. Liiketalouden koulutusohjelma. Kevät 2009.

Kalliomäki, Harri. Teollinen kalustemuotoilu. Raportti FIT-Furniture Industry Techopark -hanke. 2007.Lahden ammattikorkeakoulu.

Lehto, Juha & Salmi, Anne-Marie (toim.). Venäjän-kaupan perusteet. Opas Venäjän-liiketoiminnan kasvun ja kehittämisen tueksi. Lahden ammattikorkeakoulun julkaisu

Sarja B Oppimateriaalia. 2007. Tampereen yliopistopaino Oy.

Shestoperov, A.M. Аутсорсинг как способ оптимизации административно-управленческих процессов в органах государственной власти

2007. ООО Vektra. Tver.

Suominen, Jari-Pekka. Sopimusvalmistus ja yritysverkostot kalustealalla. Raportti FIT-Furniture Industry Techopark -hanke. 2007. Lahden ammattikorkeakoulu.

Ulkomaankauppa 2006:K12. Kuukausikatsaus Joulukuun 2006. Tullihallitus.

Vallin, Arto. Huonekalujen valmistus. Toimialaraportti 5/2007. KTM:n ja TE-keskuksen julkaisu.

<http://www.mebnet.ru>

<http://www.puusepanteollisuus.fi>

<http://ww.top.rbc.ru>

I KNOW IT'S LATHI INSTEAD OF LATI – KANSAINVÄLISEN HANKEYHTEISTYÖN KOKEMUKSIA ALPIEN ETELÄPUOLELTA

Minna Liski, projektisuunnittelija
Lahden ammattikorkeakoulu

Kumppanuudella tuloksiin pk-yrityksissä – OR-BITS-hanketta toteutettiin kolmen vuoden ajan Lahden ammattikorkeakoulun hallinnoimana vuodesta 2005. Hanke oli EU:n Equal-projekti, mikä tarkoitti sitä, että kansainvälinen yhteistyö eli transnational cooperation kuului osana hankkeeseen. OR-BITSin kansainväliset kumppanit löytyivät Italiasta ja Espanjasta, tarkemmin sanottuna Navarrasta ja Cantabriasta. Tämä on kertomus kolme vuotta kestäneen yhteistyön eräistä myötä- ja vastoinkäymisistä. Tämä tarina on totta, mutta sitä ei pidä ottaa liian tosissaan.

Jo edesmenneen ohjelmakauden Equal-hankemaailmassa kumppanit etsittiin sähköisen tietokannan kautta. Jokainen hanke oli kuvannut suunnitelmansa ja tavoitteensa samaan sähköiseen formaattiin, jonka avulla parhaat mahdolliset kumppanit tuli etsiä. (Oletteko muuten koskaan kuulleet hankkeesta, joka on toteutunut täysin alkuperäisen suunnitelman mukaisesti?) Siinä tulivat kyllä karjamarkkinat tai tanssilavan seinäkukkaset elävänä mieleen, kun sähköpostiviestein alettiin kysellä, haluatteko te leikkiä meidän kanssamme ja paremman tarjouksen tultua jätettiin kuin rukkaset naukaan. Tästä nettideittailusta OR-BITSin tanssikavereiksi jäivät italialainen organisaatio SKY sekä espanjalaiset ADAPNA ja GESSCANT.

Ensimmäinen tapaaminen uusien täysin tuntemattomien kansainvälisten kumppaneiden kanssa järjestettiin neutraalilla maaperällä Brysselissä. SKY otti ohjat vanhana Equal-veteraanina ja sai heti kunnian toimia yhteistyön sihteerinä. Avainsanoiksi kaikkien hankkeiden kesken löytyivät koulutus, johtaminen ja ”Forum about Negotiation and Social Dialogue Processes, Flexibility, Restructuring of Labour Market and Conciliation” joista SKYn ehdotuksen perusteella päätettiin tehdä kolme eri työryhmää. Päädyttiin myös kekseliäästi pitämään aloitus- ja loppuseminaari. Koko yhteishankkeen nimeksi valittiin Adaptability*4.

WHERE'S THE OLD TOWN OF LAHTI?

Adaptability*4:n ohjausryhmä kokoontui ensimmäisen kerran Lahdessa sopimaan tarkemmin toimintasuunnitelmasta. Paikalle saapuivat täysin eri ihmiset kuin Brysselissä. Italiasta ei tullut kukaan paikallisviranomaisten hidastelun takia – hanke ei ollutkaan saanut lopullista rahoituspäätöstä. Esittelykierroksen aikana selvisi, että espanjalaisista vain kaksi osaa englantia. Brysselissä oli kuitenkin sovittu viralliseksi yhteiseksi kieleksi englanti. Samalla alkoi myös tulkien palkkioiden maksamisesta kiistely, jota jatkuikin sitten koko kolme vuotta. Espanjalaisten mielestä aina kun työryhmä kokoontui Suomessa tuli OR-BIT-Sin maksaa tulkit ja tulkkauspalvelut. Ei paljon auttanut hokea, että viralliseksi kieleksi on sovittu englanti ja mitään tulkkipalveluita ei ole budjetoitu.

Tarjosimmekin sitten vieraillemme kostoksi lounaalla kaalilaatikkoo henkilökunnan ruokalassa. Emme näet olleet ymmärtäneet tarkistaa ruokalistaa etukäteen. Erityisen vaikeaksi asian heille teki, että Espanjassa meidän lounasaikamme on vasta kepeän kahviaamiaisen aika. Yritin keventää tunnelmaa kertomalla, täysin kylläkin espanjalaisten vieraittemme pyynnöstä, kaikki mitä osaan espanjaksi. Kyllä Navarran vasemmiston kunnanvaltuutetun ilme oli veikeä, kun pamautin vanhoista Kanarian saarten lomamuistoista vaaliautosta kuulemani Partido Popularin (oikeistopuolue) vaalilauseen. Tajusin myöhemmin, että olisi varmasti yhtä outoa kuulla vierasmaalaisen ja muuten todella huonosti suomea osaavan vaikka perussuomalaisten ”Valitse kunnallinen perussuomalainen” sujuvalla suomen kielellä.

Hämmennystä aiheutti myös kysymys: ”Where’s the old town of Lahti?” Kaikki vähääkään Lahtea tuntevat voivat yhtyä hämmennyksen tunteeseen. Olisi pitänyt kai kertoa vanhan Lahden palaneen 1877. Lahti ei todellakaan tehnyt vieraisiimme suurta vaikutusta, vaan he reippaasti ilmoittivat toisen kokouspäivän aamuna lähtevänsä heti lounastauon jälkeen Helsinkiin, jossa on edes jotain näkemistä. Peruutimme sitten kokouksen päätökseksi aiotut kakkukahvit.

Monta tuntia pähkäilimme puolin ja toisin mitä työryhmä eli work group oikein tarkoittaa. Hankkeen kuluessa selvisi, että espanjalaiset kumppanimme eivät todellakaan tienneet, mikä on työryhmä. Kyseinen työskentelytapa oli heille aivan uusi. Sovittiin esimerkiksi, että työryhmän koko on enintään kahdeksan asiantuntijaa. Silti joka kerta molemmista Espanjan hankkeista tuli kummastakin vähintään niin monta osallistujaa per hanke. Aloimme vähitellen ymmärtää tulkkipalvelujen tarpeen. Ymmärsimme myös, miten tärkeää meille olisi ollut osata espanjaa edes vähän.

WE HAVE AN EARRING

Tulkkipalveluja olisi tarvinnut myös sähköpostien lukemiseen. ”We have an ear-ring to celebrate a meeting to agree some things” oli yksi suosikkiviesteistä. Ehdottomaksi helmeksi nousi kylläkin seuraava viesti huomautettuani jo aika monennen kerran, että Lahti tulee olla virallisissa dokumenteissa Lahti samoin kuin Pamplona on Pamplona eikä esimerkiksi Palmona. ”I know it’s Lathi instead of Latí. It was a computer programme error”.

Lähdimme sitten yhtenä aamuyönä pamppailevin sydämin kello kolme Lahdesta kohti aloitusseminaaria ja ensimmäisiä työryhmien tapaamisia. Mukanamme oli tilaamamme ”jättijuliste”, jonka ehjänä perille kuljettamista oli suunniteltu erinäisin tavoin. Hyvinhän A3- kokoinen ”lakana” mahtui rullalle matkalaukuun! Eikä painossa tapahtunut kokovirhe haitannut lopulta lainkaan, koska koko seminaaripaikassa ei ollut julisteiden ripustamismahdollisuutta.

Madridin lentokenttä oli sumun takia täydessä kaaoksessa. Epäilen, että lopulta yksi lento Pamplonaan järjestettiin sumusta huolimatta. Näin päästiin eroon jatkuvasti jatkolentoa tiedustelevista suomalaisista. Italialaisilla ystävillemme ei ollut yhtä hyvä onni. Odotettuaan kentällä tuntikausia he matkustivat bussilla läpi yön ilman vessapysähdyksiä tai vettä. Kuski oli aamuyöstä jättänyt ryhmän jonnekin Pamplonaan sanaakaan sanomatta. He löysivät kuitenkin tiensä hienoisen närkästyksen ja väsymyksen vallitessa aamulla seminaarikeskukseen.

Cantabrialaista vetämä lyhyen ja ytimekkään niminen ”Forum about Negotiation and Social Dialogue Processes, Flexibility, Restructuring of Labour Market and Conciliation” -työryhmä kokoontui ensimmäistä kertaa kokouspöydän ääressä. Etukäteen meille oli lähetetty kymmenen sivua työryhmän tavoitteita suoraan espanjasta englantiin käännettynä, ja nyt tarkoitan sana sanalta suoraan käännettyä. Paikanpäällä meille suomalaisille järjestetty tulkki kuiskutteli selkämme takana lauseita kuten ”They’re speaking too fast” ja ”Collective bargaining and something something”. Espanjalaisten välillä oli käynnissä työläisiä edustavan liiton ja työnantajien liiton armoton kähinä koskien autotehtaan lopettamista alueella. Kukaan ei keskeyttänyt. Olimme liian kohteliaita.

Päätimme seuraavana päivänä vetää oman työryhmämme Advanced Management Models sotilaalliseen tyyliin pienryhmätyöskentelyä hyväksi käyttäen. Projektipäällikkömme karjaisu ”You have five minutes” sai legendaariset mittasuhteet, mutta saimme ainakin jotain sovittua yhteisistä mielenkiinnon kohteista ja työsuunnitelmasta. Samaan aikaan pidetty espanjalaisten ja italialaisten työryhmä

loppui melkein käsirysyyn väsyneiden italialaisten hermostuttua isäntäryhmään. Työryhmän jälkeisessä ohjausryhmässä riita jatkui kyseisen kahden projektikoordinaattorin välillä. Me OR-BITSlaiset joimme punaviiniä rauhoittuaksemme.

Tämän karmean alun jälkeen Italia halusi sanoutua irti koko yhteistyöstä. Ongelma ratkesi SKY:n koordinaattorin saatua paikan Parman elintarvikevirastosta, joten yhteistyötä päätettiin kuitenkin jatkaa uusin voimin. Mitään ihmeempiä tuloksia yhteistyöltä emme kuitenkaan enää rohjenneet toivoa. Toisenlaisia tuloksia kolmen vuoden yhteistyön aikana kuitenkin syntyi. Cantabrian koordinaattori sai ensimmäisenä Adaptability*4 vuonna tytön ja viimeisenä vuonna pojan, Navarran koordinaattori sai samana vuonna pojan sekä Italian uusi koordinaattori tytön – siis yhteensä neljä lasta! Espanjan ja Italian äitiyslomien pituus, tai siis lyhyys, tuli esiin siinä, ettei koordinaattoreiden poissaoloa oikeastaan huomannut ja sijaisjärjestelyt olivat minimaaliset.

GRANDE FINALE

Lahdessa työryhmät kokoontuivat kaksi kertaa. Miten voikaan suomalainen ke-säkuu olla kylmä! Ja miten suomalainen leipä hyvää! Joka kerta OR-BITSin järjestämissä ruokailuissa loppui leipä kesken. Sitä haettiin lähikaupasta lisää polkupyörällä. Espanjalaisten ja italialaisten normaalia ruokajuomaa viiniä ei olisi rahoittajamme mielestä tarvinnut tarjota lainkaan. Asenne hieman pehmeni viimeisen tapaamisen kohdalla, mutta kohtuukäytön rajat laskettiin tarkkaan. Onneksi tarjotun leivän määrästä ei rahoittajan taholta tullut rajoituksia.

Lyhyen ja ytimekkään Work Group ”Forum about Negotiation and Social Dialogue Processes, Flexibility, Restructuring of Labour Market and Conciliation” lopputuote, interaktiivinen CD ”Structural Changes – Are you ready?”, koottiin yhteen tavalla, joka hämmensi puolin ja toisin. GESSCANTin ihmiset eivät voineet käsittää, minkä takia kieltäydyimme lähettämästä suomalaisiin yrityksiin interaktiivista kyselyä, jonka ensimmäinen kysymys esimiehelle on: ”Tiedätkö millä toimialalla oma yrityksesi toimii?” Myös yleisen osion espanjalaisten kirjoittamien tekstien suorat viittaukset Espanjan lakipykäliin aiheuttivat suoranaista epätoivoa.

Loppuseminaaria Modenassa Italiassa oli suunniteltu hyvässä hengessä äitiyslomasijaisen kanssa, ja ohjelmaan piti loppuhuipennuksena virallisen seminaarin ja viimeisen ohjausryhmän kokouksen jälkeen kuulua yhteinen kulttuurivisiitti Bolognaan. Ihmettelimme hieman kun Italiasta saamassamme agendassa ei luenut mitään muuta kuin meno Bolognaan. Sehän tarkoittikin sitä, että saim-

me kopiot Bolognan keskustan kartasta, johon oli ympäröity kolme tärkeintä nähtävyyttä ja juna-aikataulun. Mitään yhteistä kuljetusta ei ollut järjestetty, eikä kukaan isännistä lähtenyt mukaan. Onneksi olimme espanjalaisten kanssa jo sopineet etukäteen, että jäämme Bolognaan yöksi samaan hotelliin, joten pystyimme yhdessä ihmettelemään isäntiemme vieraanvaraisuutta. Todellinen Grande Finale!

MITÄ TÄSTÄ OPIMME

Ensinnäkin oli erittäin hyvä, että kansainvälinen yhteistyömahdollisuus EQUAL-ohjelmassa annettiin. Monille hankkeille se tuotti arvokasta tiedonvaihtoa.

Kulttuurien välinen vuoropuhelu ilman yhteistä kieltä onnistuu harvoin, joten laajempi kielitaito olisi tässäkin tapauksessa auttanut paljon. Englannin kielien valta-asema näyttää olevan horjumaton, mutta miten paljon enemmän olisimme partneruudestamme saaneet irti, jos meistä suomalaisista edes yksi olisi osannut kunnolla espanjaa tai italiaa.

Projektihenkilöstön vaihtumisesta kesken hankkeen tuli sekä hyviä että huonoja seuraamuksia. Uuden henkilön kanssa vanhat kiistat voitiin haudata ja aloittaa alusta, mutta haudatuksi saattoi tulla samalla myös aikaisemmin sovitut toimenpiteet.

Mutta kuin ihmeen kaupalla Adaptability*⁴ silti saavutti periaatteessa kaikki sille asetetut tavoitteet. Luvatut tuotteet valmistuivat ajallaan, kaikki sovitut työryhmäkokoukset pidettiin, ja pidettiin myös ne aloitus- ja loppuseminaarit. Kaikista tärkein oppi olikin – jälleen kerran – se, mitä kansainvälinen yhteistyö erityisesti tarkoittaa: suvaitsevaisuuden lisääntymistä.

ULKOMAALAISET HARJOITTELIJAT PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMISESSÄ

Tenho Kohonen, yliopettaja
Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu on järjestänyt vuodesta 1993 lähtien harjoittelupaikan pohjoiskarjalaisissa yrityksissä ja muissa organisaatioissa yli 250:lle ulkomaisten partnerikoulujen opiskelijalle. Heitä on ollut 20 maasta, ja harjoittelupaikkoja on vuosien myötä tarjonnut yli 80 organisaatiota, jotka sijaitsevat talousalueemme kahdentoista kaupungin tai kunnan alueella. Eniten harjoittelijoita on ollut Belgiasta, Saksasta, Ranskasta ja Puolasta. Enimmillään vuodessa on ollut 26 ja kerralla samassa yrityksessä jopa kolme harjoittelijaa.

ALUEELLINEN VAIKUTTAMINEN

Ammattikorkeakoulun näkökulmasta on tärkeää alueellinen vaikuttaminen eli tässä tapauksessa oman alueen yritysten kansainvälistyminen. Siinä ulkomaiset harjoittelijat ovat tärkeässä asemassa etenkin kansainvälistymisen alkuvaiheessa tai yrityksen suunnatessa uusille markkinoille. Aluksi yrityksen kansainvälistymistä edistäneet julkiset tahot eivät tätä oikein ymmärtäneet ja kysyivätkin, mitä hyötyä siitä on. Kun saimme muutamia positiivisia kokemuksia yritysten kanssa, hekin muuttivat mieltänsä. Niinpä nyt ”tulisi saada oikein vyöry” kansainvälisiä harjoittelijoita yrityksiin. Yhteistyökumppaneina on jopa yrityksiä, jotka haluavat, että heillä olisi jatkuvasti yksi ulkomaalainen harjoittelija. Enimmillään samassa yrityksessä onkin ollut jo kuusitoista harjoittelijaa useasta eri maasta.

HARJOITTELUN HYÖDYT OPISKELIJALLE

Ulkomainen harjoittelu on hyödyllistä opiskelijoille, sillä sen kautta he pääsevät tutustumaan toiseen maahan myös yritysten näkökulmasta. He kokevat kotimaahansa verrattuna erilaisen yrityskulttuurin ja tavat toimia. Moni harjoittelija onkin todennut, että kotimaahan palattuaan heidän täytyy opetella ulos täällä omaksutuista käyttäytymistavoista, sillä ne poikkeavat liikaa siitä, mikä sopii

kotimaassa – esimerkiksi Ranskassa. Tämä koskee etenkin ihmisten välitöntä vuorovaikutusta ja etunimien käyttöä.

AJOITUS

Parhaana vuodenaikana harjoittelulle yritykset pitävät yleensä syksyä, mutta opiskelijoita on ollut myös kevätlukukaudella ja kesällä. Ajankohtaan vaikuttaa usein lähettävä ulkomainen oppilaitos. Harjoittelujakso kestää yleensä kolmesta kuuteen kuukautta. Monet yritykset pitävät miniminä kolmea kuukautta tai jopa pitempää jaksoa, koska alkuperehdyttäminen vie oman aikansa ja harjoittelijan työn tulisi myös tuottaa. Osa ulkomaisista opiskelijoista voi harjoitella myös joustavasti osa-aikaisena kurssien suorittamisen ohella.

HARJOITTELIJAN TOIVEET JA MAHDOLLISUUDET

Ennen yrityskontakteja selvitetään harjoittelijan toiveet alasta ja tehtävistä. Opiskelija on halunnut harjoitella esimerkiksi autoliikkeessä, koska perheellä on autoliike kotimaassa. Tällaisiin toiveisiin on useimmiten pystytty vastaamaan. Jos harjoittelija on opiskellut pääaineena vaikkapa henkilöstöhallintoa tai laskentatointia, sopivan harjoittelupaikan hankinta on vaikeaa, mutta ei aina mahdotonta. Jos taas toiveena on lakiasiantointimisto, ainakin Joensuusta on ollut mahdotonta hankkia toiveiden mukaista harjoittelupaikkaa. Alalla on ollut kiinnostusta harjoittelijayhteistyöhön, mutta mitään mielekästä tekemistä harjoittelijalle ei ole löydetty ponnisteluista huolimatta. Ehdottomasti helpointa on saada paikkoja markkinoinnin opiskelijoille.

HARJOITTELUPAIKAN HANKINTA

Ammattikorkeakoulun edustaja ”myy” harjoittelijoita yrityksiin. Ne tarjoavat harjoittelupaikan vain, jos siitä on hyötyä yritykselle. Yhteydenoton jälkeen lähetetään opiskelijan CV ja saatekirje, joiden perusteella yrityksen edustaja arvioi tulijan ja tekee päätöksensä. Siihen saattavat vaikuttaa opiskellut aineet, työkokemus, opiskelijan henkilökohtaiset ominaisuudet ja kiinnostukset, opettajan suositukset, kielitaito, sukupuoli – jopa harrastukset. Jotkut haluavat myös haastatella tulijan ennen päätöstä puhelimitse. Voidaan jopa selvittää taustoja, jotta ei ole yhteyksiä yrityksen kilpailijaan kotimaassa tietojen vuotamisen välttämiseksi. Yhteyshenkilönä pk-yrityksessä on usein toimitusjohtaja, mutta myös joku päällikkö tai toimistonhoitaja voi olla keskeisessä roolissa.

Osa yrityksistä toivoo tietoja tulijasta hyvissä ajoin, jopa neljästä kuuteen kuukautta aikaisemmin, mutta osa vain muutamaa viikkoa tai kuukautta aiemmin, koska eivät tiedä, mitä puolen vuoden kuluttua tehdään. Usein päätöksentekokin kestää, kun pohditaan, miten harjoittelu voisi liittyä hyödyllisesti yrityksen toimintaan. Sopiva aika yhteydenotolle voisi olla kahdesta kolmeen kuukautta ennen harjoittelun alkua. Yleensä harjoittelupaikan hankkimiseen menee ainakin viikko- ja yritysten selvitysten takia. Joskus voi olla tiedossa jo harjoittelijakandidaatin tietojen saapuessa yritys, joka odottaa harjoittelijaa juuri kyseisestä maasta. On myös tapauksia, että oppilaitoksen edustaja on toiminut agenttina ja hankkinut aktiivisesti yritykselle harjoittelijan tietystä maasta, jonne ei ollut aikaisempia suhteita.

KÄYTÄNNÖN ASIOIDEN JÄRJESTÄMINEN

Oppilaitos hoitaa tulijan kaikki käytännölliset asiat paikkakunnalla, kuten majoituksen, tutorin, paikkakuntaan perehdyttämisen ynnä muun, sekä vie opiskelijan yritykseen, jossa tehdään aluksi harjoittelusopimus. Se sisältää muun muassa harjoittelujakson keston, tehtävät, vastuullisen ohjaajan ja mahdolliset rahalliset sekä muut kannustimet. Oppilaitoksen edustaja antaa takuun, että harjoittelu voidaan keskeyttää, jos yhteistyö ei suju. Ongelmatapauksia on ollut vain muutamia, lähinnä espanjalaisten kanssa. Yhteistyö on voinut lähteä sujumaan hyvin toisessa yrityksessä ja todella hankalissa tapauksissa harjoittelija on lähetetty takaisin kotimaahansa. Oppilaitoksen ei tule pilata suhteitaan yrityksiin ongelmallisten harjoittelijoiden takia. Selvakielisin kommentti yhdestä harjoittelijasta yrityksen toimitusjohtajalta oli: ”Tätä opiskelijaa ei olisi pitänyt päästää maahan ollenkaan”, kun harjoittelijaa kiinnostasi lähinnä juhliminen ja hän ehti lähinnä pistäytymään yrityksessä päivisin.

TEHTÄVÄT

Harjoittelijoiden tehtävät liittyvät useimmiten konkreettisesti heidän kotimaahansa ja äidinkiellensä käyttöön yrityksen hyväksi. Tyypillisimpiä tehtäviä ovat olleet markkinointimateriaalin tuottaminen omalla äidinkielellä (esim. esitteet, tuoteselosteet, Internet-sivut), markkinatutkimuksen tekeminen kotimaassa, potentiaalisten yhteistyökumppaneiden etsiminen, tulkkina ja oppaana toimiminen toimitusjohtajan liikematkalla harjoittelijan kotimaassa, messuille osallistumisen valmistelu, messuilla esittely ja kontaktien hoitaminen messujen jälkeen sekä tuotteiden myynti ulkomaisille yrityksille. Joissakin yrityksissä harjoittelijat ovat tehneet normaaleja toimistotöitä, kuten hoitaneet laskutusta ja reskontraa suomen kielellä, aluksi sanakirjojen avulla.

Lisämotiivina harjoittelijan ottamiselle voi olla myös henkilöstön kielitaidon kehittäminen. Siitä on hyviä kokemuksia, kun on voitu keskustella päivittäin esimerkiksi kahvitauoilla – ja muutenkin – harjoittelijan kanssa englanniksi. Mahdollisuutta tutustua harjoittelijan kotimaan kulttuuriin keskustelutuokioiden aikana on myös pidetty tärkeänä.

HARJOITTELUN SEURANTA

Kun harjoittelupaikasta on sovittu ja harjoittelija tulee maahan, käy hän harjoittelua ohjaavan opettajan kanssa yrityksessä tekemässä harjoittelusopimuksen. Siinä mainitaan muun muassa tehtävät, jotka harjoitteluun liittyvät ja raha-asiat. Tehtävistä keskusteltaessa pyritään varmistamaan, että ne ovat tavoitteiden mukaiset. Harjoittelujakson aikana pidetään yhteyttä muutamia kertoja kumpaankin osapuoleen. Ongelmia on ilmennyt harvoin. Opiskelijat ovat hyvin motivoituneita, aktiivisia ja tekevät parhaansa. Pettymyksiä on ollut vain muutamia. Harjoittelujakson loputtua otetaan palautetta sekä harjoittelijalta että ohjaajalta.

TILAKYSYMYKSET

Joskus yritys on halunnut harjoittelijan tekemään tiettyjä tehtäviä, mutta ei ole pystynyt tarjoamaan työtiloja. Muutamia kertoja on kokeiltu ratkaisua, että harjoittelija työskentelee pääasiassa oppilaitoksen tai tiedepuiston tiloissa. Tällöin on huomattu, että harjoittelija kokee olevansa yksinäinen, vaikka onkin puhe- ja sähköpostitse yhteydessä yritykseen ja tapaa toimeksiantajan esimerkiksi kerran viikossa. Tällainen etätyö ei ole suositeltavaa. Muutamat opiskelijat ovat kylläkin pitäneet etätyöstä opiskelija-asunnossaan, jossa on verkkoyhteydet, ja työskennelleet yrityksen tiloissa tarpeen mukaan. Näin on voitu säästää esimerkiksi pitkissä työmatkoissa. Matka ei ole aina kuitenkaan ongelma. Tapauksesta riippuen harjoittelijat voivat käydä päivittäin töissä jopa 70 kilometrin päässä yrityksen työntekijöiden kyydissä. Pääsääntöisesti yrityksen tulee tarjota tilat ja tarvittavat laitteet harjoittelijalle.

RAHALLINEN KORVAUS

Opiskelijat tulevat pääsääntöisesti omilla apurahoillaan, eivätkä yritykset maksa varsinaista palkkaa kuin poikkeustapauksessa. On joitakin yrityksiä, jotka sanovat, ettei heillä tarvitse työskennellä ilmaiseksi. Tällöin puhutaan yleensä palkasta, joka on noin 500 euroa kuussa. Monet yritykset ovat maksaneet har-

joittelijan vuokran tai esimerkiksi noin 150 euroa kuukaudessa kulukorvausta. Kun harjoittelija on osoittautunut todella hyödylliseksi yritykselle, on maksettu esimerkiksi viikon matka Lappiin. Siihen kuuluivat lennot, majoitus, rinneriiput ja ruokailu. Monet yritykset ovat kustantaneet Ruotsin-risteilyjä ja Pietarin-matkoja. Emme edes tiedä, mitä kaikkea onkaan järjestetty.

Kokemus on osoittanut, että harjoittelupaikan hankkijan ei tule sekaantua rahasioihin eikä ainakaan neuvotella palkasta. Kahdelle ensimmäiselle harjoittelijalle neuvoteltiin 3 000 markan kuukausipalkka koulun taholta yritysten kanssa. Siitä seurasi, että kummallekin piti hankkia neljä yritystä viiden kuukauden jakson ajaksi. Yritykset eivät halunneet sitoutua pitemmäksi aikaa, koska eivät tienneet lopullista hyötyä harjoittelijasta. Se oli melkoinen urakka. Kukin yritys käytti harjoittelijaa vain kuukauden, jolloin tuloksia ei ehtinyt kunnolla syntyä. Projekteja jäi pahasti kesken. Suosittelemme nykyisen kokemuksen pohjalta, että minimiharjoittelujakso yrityksissä olisi kolme kuukautta.

YHTEISTYÖ HARJOITTELUJAKSON JÄLKEEN

On monta esimerkkiä, joissa harjoittelija on jatkanut yhteistyötä yrityksen kanssa vielä harjoittelujakson jälkeen kotimaassaan tai vierailut myöhemmin yrityksessä tekemässä joitakin yrityksen tarvitsemia tehtäviä. Mainio esimerkki harjoittelun tuloksellisuudesta on belgialainen Maarten Moyson, joka harjoitteli vuoden 2002 keväällä kolme kuukautta D-Hydro Oy:ssä vientitehtävissä. Yritys oli häneen niin tyytyväinen, että yrityksen toimitusjohtaja vielä harjoittelun kestäessä tiedusteli, voisiko tämä ryhtyä yrityksen vientipäälliköksi. Ennen työn vastaanottamista Maarten suoritti vielä viimeiset tentit oppilaitoksessaan Brysselissä. Nykyisin hän on vientijohtajana ja toimii Belgiassa sijaitsevasta toimistosta käsin. Yrityksen vientimaiden ja viennin määrä on moninkertaistunut.

Piippo Oy:n toimitusjohtajalla on myös hyviä kokemuksia harjoittelujakson jälkeisestä yhteistyöstä. Puolalainen Pawel Kryjom perusti harjoittelun jälkeen tuontiyrityksen kotimaahansa. Yrityksellä menee hyvin, ja Piippo Oy:llä on nyt kolmantena vuotena joissakin tuotteissa jo toiseksi suurin markkinaosuus. Yrityksellä on muutenkin tuloksekkaita kokemuksia. Muun muassa eteläkorealainen harjoittelija kuukauden jaksollaan hankki yritykselle maahantuojaan, joka saavutti nopeasti hyvän osuuden markkinoista Piippo Oy:n tuotteille. Kolmantena esimerkkinä kerron, kuinka Blancco Oy:ssä harjoitellut belgialainen Yves Gheeraert perusti muutaman vuoden kuluttua Ranskaan Blancco-France-yhtiön myymään yrityksen tuotteita. Kokemukset ovat tässäkin tapauksessa hyvät.

LOPUKSI

Viidentoista vuoden kokemuksella ulkomaisten harjoittelijoiden ja talousalueemme yritysten kanssa voimme todeta tällaisen yhteistyön kaikkia osapuolia tyydyttäväksi ja hyödylliseksi. Käyttämällä ulkomaisia harjoittelijoita yrityksensä kansainvälistymisessä yritykset saavat muun muassa tietoa, materiaalia, kokemuksia, kaappoja. Usein syntyy myös harjoittelijan ja yrityksen edustajien välille ystävyysuhteita, jotka näyttävät jatkuvan vielä vuosien jälkeen. Harjoittelun suora taloudellista merkitystä on vaikea mitata, mutta monessa yrityksessä harjoittelija on saanut alkuun tuloksellisen kansainvälisen liikesuhteen. Valmiuksia kansainvälistymiseen ainakin on, kun harjoittelu suunnitellaan hyvin. Se tuo myös kansainvälistä ulottuvuutta monien yrityksessä työskentelevien elämään. Tällainen harjoitteluyhteistyö tuo lisäksi monenlaisia kokemuksia ja oppia ammattikorkeakoulun edustajille.

LÄHTEET

Tradenomiopiskelija Elena Makkosen opinnäytetyöhön liittyvä aineisto, joka perustuu ulkomaisia harjoittelijoita käyttäneiden kuuden yritysjohtajan haastatteluihin.

INTERNATIONAL EXPERTISE SERVICES (IES)

REGIONAL DEVELOPMENT AND INTERNATIONAL KNOWLEDGE TRANSFER THROUGH INTERNATIONAL STUDENTS – ‘A WORKING MODEL’

Rob Moonen, Project Coordinator
Laurea University of Applied Sciences

Laurea's main task of integrating education, research and development, and regional development along with its strategy to be an innovative and international university of applied sciences requires new and different approaches. International Expertise Services (IES) is a practical and innovative means of integrating its task and strategy by using international partnerships to bring in expertise from Higher Education Institutions and similar labour market clusters from around the world. In short, IES means regional development activities through international research-trainees.

DEVELOPMENT ENVIRONMENT

To facilitate professional knowledge creation and rich interaction Laurea has several development environments, laboratories and test beds. International Expertise Services is implemented at Laurea SID (Service Innovation and Design) Labs, the international research and development environment of Laurea Lep-pävaara. The labs focus on Service Innovation and Design, where talented people from all over the world carry out research and development projects for working life. Laurea SID Labs function as an authentic learning environment providing students with the possibility – by participating – to study, learn and develop different service innovations. It is a completely international environment which offers international students, along with Finnish students, excellent possibilities for completing practical work placements and thesis work. The international environment gives Finnish students and staff a multicultural experience. While interns have their own working space within the labs, students get guidance regarding their projects and make use of the flexible work places.

During the last two and a half years, about 28 research-trainees from twelve different countries have done their internship placement for an average of five

months at Laurea SID Labs. Research and development (R & D) activities are constantly growing and the labs are now aiming to have around 20 international trainees for the spring semester 2009. Besides this, a shift in the amount and size of projects can also be observed; more R&D input is allocated to internationally and nationally funded projects.

QUALITY LEARNING EXPERIENCE

Increasing the amount of student exchange, teacher exchange and participation in international projects is usually the main goal of Higher Education Institutions when thinking of internationalization. International Expertise Services focuses however on increasing the quality of the learning experience for those participating, offering students a chance to learn in a unique way. Several factors contribute to the creation of this unique learning experience. The setting and the working culture of the environment differ in origin substantially from traditional learning and development environments. Characterised by a flat hierarchy; interns, students, coordinators and teachers are working within a supportive structure. Within this community, innovative thinking and a good working spirit are considered as key factors of success. Even though team work and support are important, interns carry additional responsibility for the outcome of their projects and have freedom to implement their own ideas. Naturally there are guidelines, but people are encouraged to come up with and implement their own innovative ideas within the scope of their project while being inspired by other creative minds around them.

An informal, innovative and international atmosphere results in a good working spirit where people feel comfortable. In addition to several formal activities like meetings, presentations and seminars different informal activities are also organised e.g. karaoke, curling, bowling and little Christmas parties. These are often initiated by the research-trainees on a regular basis. Besides this, the trainees have the possibility to participate in events organized by LAUREAMKO, Laurea's student association. Lapland, Stockholm, St. Petersburg and Tallinn are examples of popular trips organized by LAUREAMKO.

In an interview by Laurea's Horizons magazine, five international research-trainees were interviewed about their experiences. All interviewed persons agreed that they were having a very positive work-practice experience and they are able to develop themselves personally and professionally. They also mentioned that they feel very comfortable working in an international environment. "To be in

an environment like this, is a real experience. We are able to be much closer to the Finnish people and experience the Finnish culture more intensively than if we would study as an exchange student.” They also felt that this job experience would help them in their future careers. In this time of globalization and internationalization they strongly agreed that they have an advantage over other students who have not gone abroad for their studies. Also the fact that the students have an opportunity to do work for companies and influence the decision-making process with their results was highly appreciated. “The work that we are doing has a big impact for the company.” says one research-trainee from the Netherlands.

RECRUITMENT CHANNEL INTERNATIONAL EXPERTS

It is very difficult to find an internship place in the field of applied R&D in Finland for international trainees. Companies are increasingly international oriented, but are very careful when thinking about hiring a trainee from another country. International Expertise Services offers a good opportunity for companies, municipalities and competence centers to get internationalized and get expertise in various fields without having big obligations. One of the advantages is that enterprises do not need to organize a work place for the intern, which saves money and offers more flexibility. International Expertise Services offers a practical solution for the internship problem for foreigners in Finland.

IES aims to turn Laurea into an effective recruitment channel for international experts and emphasizes building strategic competence networks and partnerships, long-term relations with Higher Education Institutions, innovation regions and enterprises internationally. Close cooperation with international and local partners has created a strong foundation for an international network in the field of applied R&D. International researchers have proven to contribute successfully in regional development by transferring their knowledge and expertise to companies, municipalities and competence centres in Finland.

KANSAINVÄLISET PALVELUT

LIKKUVUUDEN HALLINNOINNIN SÄHKÖISTÄMISEN HYÖDYT JA HAASTEET

Nina Björn, kansainvälisen toiminnan päällikkö
Maiju Kannisto, kansainvälisten asioiden assistentti
Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Ammattikorkeakoulujen liikkuvuushankkeet ovat lisääntyneet jatkuvasti. Liikkuvuuden hallinnoinnissa on tullut tarve tehostaa sisäistä toimintaa ja kehittää ulkoista raportointia. Liikkuvuuden hallinnointiin onkin kehitetty erilaisia sähköisiä järjestelmiä niin itse ammattikorkeakouluissa kuin kansallisten tai kansainvälisten ohjelmistontarjoajien toimesta.

Jyväskylän ammattikorkeakoulussa (JAMK) lähtökohtana kansainvälisen liikkuvuuden hallinnoinnin sähköistämiseen on ollut ASIO-opiskelijahallintojärjestelmä, joka otettiin koko ammattikorkeakoulun käyttöön vuonna 1997. Sen lisäksi se on käytössä Oulun seudun sekä Kajaanin ja Mikkelin ammattikorkeakouluissa. ASIO-opiskelijahallintojärjestelmä on yksityisen ohjelmantoyhtymän Asio-Datan tuottama, mutta ammattikorkeakoulujen kanssa tiiviissä yhteistyössä suunniteltu. Kansainvälisyyteen liittyvien toimintojen kehittäminen ASIO-opiskelijahallintojärjestelmään aloitettiin vuonna 1999, koska tarvittiin järjestelmää ulkomaisten vaihto-opiskelijoiden sekä opettajien ja asiantuntijoiden perustietojen sekä kansainvälisten liikkuvuustietojen systemaattiselle kirjaamiselle liikkuvuuslukujen kasvaessa ja toiminnan vakiintuessa. Jyväskylän ammattikorkeakoulussa päädyttiin liittämään kansainvälisyyteen liittyvät osiot osaksi opiskelijahallintojärjestelmää, koska näin voitiin hyödyntää järjestelmässä jo olevia tietoja ja siten välttää päällekkäisen työn tekemistä esimerkiksi liikkuvuuskirjauksissa. Lisäksi yksi yhteinen järjestelmä monien erillisten järjestelmien sijaan helpottaa opiskelijoiden ja henkilöstön työtä. Ennen kaikkea tavoitteena olikin sähköisen järjestelmän avulla selkiyttää liikkuvuuden hallinnoinnin prosesseja.

KV-ASIO-TYÖRYHMÄ

Kansainvälisten asioiden kehitystyötä varten perustettiin KV-ASIO-ryhmä vuonna 2001, jolloin ASIO-opiskelijahallintojärjestelmäyhteistyö kansainvälis-

tymisen osalta aloitettiin kolmen edellä mainitun ammattikorkeakoulun kanssa. Jäseninä ryhmässä on kansainvälisten asioiden toimistojen, opintotoimistojen ja tietohallinnon henkilöstöä neljästä ammattikorkeakoulusta. KV-ASIO-ryhmän tavoitteena on yhdessä kehittää kansainväliseen toimintaan ja erityisesti liikkuvuuteen liittyviä osioita. Lisäksi ryhmän tavoitteena on kehittää opiskelijahallintojärjestelmän englanninkielistä käyttöliittymää laajemminkin. Yhteisissä kokouksissa mietitään sähköisen järjestelmän kehitystarpeita, ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu toimii kehitystyön yhteydenpitäjänä ohjelmiston toimittajaan päin.

LIKKUVUUSTIETOJEN KIRJAUS JA RAPORTOINTI

Kansainvälisten osioiden kehitystyö ASIO-opiskelijahallintojärjestelmään lähti liikkeelle liikkuvuustietojen kirjaamisesta ja raportoinnista. Tavoitteena oli liikkuvuuden kirjaamiseen systemaattinen järjestelmä, jossa tietojen syöttö järjestelmään on ohjelmoitu valmiiksi raportoinnissa tarvittavaan muotoon. Syötetyistä tiedoista saadaan muodostettua liikkuvuusraportteja niin sisäiseen kuin ulkoiseenkin käyttöön. Sähköisistä liikkuvuusraporteista voidaan hakea haluttua tietoa tarkennetusti ajan, vaihto-ohjelman, maan, liikkuvuuden tyyppin, keston tai apurahan mukaan joko yksiköittäin tai koko korkeakoulun osalta. Lisäksi saadaan yhteenvetoraportteja maittain tai myönnettyistä apurahoista. Käteväksi on osoittautunut myös päiväkohtainen raportti, jonka avulla voi hakea esimerkiksi jonkin katastrofin sattua tietyssä maassa olevat opiskelijat tai läsnä olevia tietyn maalaisia opiskelijoita eri tilaisuuksiin. Sähköiseen järjestelmään on myös jatkokehitetty Amkota- ja Erasmus-liikkuvuustietojen siirto raportit, joissa ohjelma muuntaa kirjatut liikkuvuustiedot automaattisesti oikeaan muotoon raportointia varten.

SÄHKÖISET LIKKUVUUSHAUT

Liikkuvuustietojen kirjaamisen jälkeen seuraaviksi sähköistettäviksi liikkuvuusprosesseiksi suunniteltiin sähköisiä hakujärjestelmiä lähteville ja saapuville vaihto-opiskelijoille sekä lähtevälle henkilöstölle. Tavoitteena on hyödyntää järjestelmässä olevia perustietoja opiskelijoista, henkilöstöstä ja oppilaitoksista sekä kytkeä haku liikkuvuustietojen kirjaamiseen. Ensimmäisessä vaiheessa toteutettiin lähtevien vaihto-opiskelijoiden hakemusta vuonna 2005 Jyväskylän ammattikorkeakoulun koordinoimana. Ensimmäistä kertaa käytössä sähköinen hakemus oli Jyväskylässä syksyllä 2006. Nyt seuraavana kehitysaskeleena on saapuvien vaihto-opiskelijoiden sähköinen haku, jota on kehitetty Oulun seudun ammattikorkeakoulun koordinoimana. Tulevaan jatkokehittelyyn jää henkilöstöliikkuvuusprosessien sähköistäminen.

Lähtevien vaihto-opiskelijoiden sähköistä hakua varten ASIOon kehitettiin sopimusrekisteri, jossa on listattu kaikki yhteistyösopimukset koulutuksen osalta. Sopimusrekisteristä löytyvät perustiedot partnerista ja sopimuksesta. Sopimusrekisteristä tiedot partnerista siirtyvät järjestelmässä sähköiseen hakuun, kirjauksiin, raportteihin ja erilaisiin listauksiin. Partnereista voidaan tehdä listauksia erilaisin rajauksin, ja listauksesta voidaan tuottaa esimerkiksi partnereista sähköpostilista, osoitetarrat postituksia varten tai koota vaihtopaikat oppaisiin. Sopimusrekisterissä on helppo hallinnoida sopimuksia ja seurata yhteistyöverkostoa niin yksiköissä kuin koko organisaation tasolla hallinnossa. Sähköiseen vaihtohakemukseen sopimusrekisteri on liitetty siten, että ulkomaisten oppilaitosten tiedot tulevat sopimusrekisteristä suoraan hakemukseen hakijan yksikön perusteella hakumahdollisuuksien mukaan.

Sähköisessä hakemuksessa hyödynnetään muitakin ASIO-opiskelijahallintojärjestelmässä jo olevia tietoja. Sekä opiskelijan että kansainvälisen toiminnan koordinaattorin työtä vähentää se, että lähtevien opiskelijoiden ja korkeakoulun perustiedot siirtyvät hakemukseen suoraan järjestelmästä. Myös ajantasainen opintokortti liitetään hakemukseen automaattisesti järjestelmästä. Kun hakemus on hyväksytty, siitä saa erikseen tulostettavan version, joka voidaan allekirjoittaa ja lähettää ulkomaiseen oppilaitokseen. Lähtevän opiskelijan sähköinen hakemus selkiyttää liikkuvuuden hallinnointia, koska kaikki hakemukset ovat samassa paikassa käsittelemistä varten ja kaikki hakemukset ja hakemusten käsittelytiedot ovat tallessa ja helposti saatavilla myöhemminkin. Lisäksi alustavat kirjaukset opiskelusta siirtyvät sähköisestä hakemuksesta automaattisesti liikkuvuuskirjauksiin.

SÄHKÖISET LIKKUVUUSRAPORTIT

Sähköiseen vaihtoonhakuun liittyvät myös opiskelijoiden ulkomaanjaksojen raportit. Kun vaihtohakemus on hyväksytty ASIOssa, opiskelijalle aukeaa jo ennen vaihtoon lähtöä raportointipohja täytettäväksi. Raporttia kirjoitetaan ennen ulkomaan jaksoa, sen aikana ja se viimeistellään kotimaahan palattua. Kansainvälisen toiminnan koordinaattori saa tiedon valmiista raportista ja lukee raportin ja voi joko palauttaa sen lisätietoja varten täydennettäväksi tai hyväksyä ja julkaista muille nähtäväksi. Raportti sisältää myös niin sanotun henkilökohtaisen osion, jota ei julkaista järjestelmässä muille kuin kansainvälisen toiminnan koordinaattorille ja johon voi tuulettaa tunteuksiaan ja antaa palautetta vapaammin. Samaan kohteeseen myöhemmin lähtevät voivat hakea ulkomaanjaksojen raportteja niin ajanjakson, koulutusohjelman, vaihto-ohjelman, maan kuin oppilaitoksenkin mukaan. ASIOssa julkaistut sähköiset raportit ovat helposti opiskelijoiden ja henkilöstön saatavilla ja luettavissa heille sopivana ajankohtana.

LEARNING AGREEMENT

Sähköisen hakemuksen ja raportoinnin lisäksi on kehitetty ulkomaan opintoihin tehtävää opintosuunnitelmaa eli sähköistä Learning Agreementia. Learning Agreementia on kehitetty sähköisen henkilökohtaisen opintosuunnitelman (eHOPS) yhteydessä, jolloin ulkomaan opintojen suunnittelu liittyy luontevasti opintojen kokonaisvaltaiseen suunnitteluun ja ulkomaan opintojen korvauusehdotukset tulevat opiskelijan omasta henkilökohtaisesta opintosuunnitelmasta (HOPS).

Tavoitteena sähköisen Learning Agreementin kehittämisessä on ollut liittää samaan sähköiseen prosessiin koko Learning Agreementin käsittely muutoksineen sekä opintojen hyväksyminen ulkomaan opintojen jälkeen. Opiskelijan on mahdollista täyttää sähköisesti Learning Agreementia missä vain, ja vaihtokohteessa täytetty muutoslomake voidaan käsitellä sähköisesti. Learning Agreement on Jyväskylän ammattikorkeakoulussa nyt pilottivaiheessa käytössä yhdessä yksikössä, jonka kokemusten kautta ohjelman käytettävyyttä pyritään kehittämään.

SÄHKÖISTETTYJEN PALVELUJEN HYÖDYT JA HAASTEET

Jyväskylän ammattikorkeakoulussa lähtevän vaihto-opiskelijan koko liikkuvuusprosessin sähköistäminen – haku, kirjaukset ja raportointi – on selkiyttänyt vaihtoprosessia ja helpottanut eri toimijoiden työtä. Opiskelijat ovat tottuneet hoitamaan asioitaan sähköisesti ja ovat itseohjautuvampia, kun voivat tehdä hakemuksensa verkossa. Sähköisessä hakuprosessissa eri osapuolten kesken viestiminen on sujuvampaa, kun hakemuksen kommentointi ja korjaus tapahtuu järjestelmässä automaattisten sähköpostiviestien avulla. Prosessin eri vaiheissa sekä opiskelijoille että asiaa hoitavalle henkilöstölle tiedotetaan hakemuksen käsittelystä automaattisesti, mikä on koettu aikaa säästäväksi ja tehokkaaksi sähköpostitulvan keskellä.

Hallinnoinnin kannalta etuna on, että sähköisestä järjestelmästä sekä yksiköt että kansainvälistymispalvelut pystyvät seuraamaan reaaliaikaisesti ulkomaille opiskelemaan hakijoiden tilannetta sekä yksikkö- että ammattikorkeakoulutasolla. Dokumenttien sähköinen käsittely on sujuvampaa kuin paperiversioiden sisäinen liikuttaminen, ja järjestelmässä dokumentit ovat tallessa yhdessä paikassa. Yhteisen järjestelmän kautta koko korkeakoulussa on helppo ylläpitää yhteisiä käytäntöjä ja päivittää yhteisiä ohjeita vaihtoonhakuun liittyen.

Prosessin sähköistämisen myötä on täytynyt myös huomioida monia asioita ja miettiä työtavan muutoksia liikkuvuusprosessissa. Asioiden seuranta erillisissä

sähköisissä järjestelmissä vaatii tehtävien uudenlaista organisointia. Jo järjestelmää kehitettäessä ja sen testausvaiheessa on ollut hyödyllistä kerätä eri toimijoiden palautetta ja pyytää kehittämisohdotuksia suoraan käyttäjiltä. Uuden ohjelman käyttöönottovaiheessa on oleellista henkilöstön koulutus järjestelmän käyttämiseen ja sen hyödyntämiseen. Sähköisiin järjestelmiin siirtyminen edellyttää myös opiskelijoiden entistä parempaa niin teknistä kuin sisällöllistä ohjausta, etteivät he jää yksin sähköisen järjestelmän varaan esimerkiksi vaihtokohdetta miettiessään. Jyväskylän ammattikorkeakoulussa sähköistä hakemusta käydäänkin läpi vaihtoinfoissa ja tarjotaan henkilökohtaista ohjausta vaihtoprosessissa. Lisäksi on osattava varautua teknisiin ongelmiin, joita helposti tulee etenkin ohjelman pilottivaiheessa. Teknistä tukea on oltava saatavilla nopeasti. Jyväskylän ammattikorkeakoulussa kansainvälistymispalvelujen ja tietohallinnon yhteistyö onkin ollut kiinteää, mikä on auttanut niin ohjelman suunnitteluvaiheessa kuin myös ohjelmia testatessa ja teknisten ongelmien selvittämisessä.

Vaikka sähköinen järjestelmä tehostaakin työtä ja auttaa etenkin raportoinnissa, ei järjestelmä tee kaikkea automaattisesti. Kaikkien oheistietojen tulee olla järjestelmässä kunnossa, jotta toimintoja voidaan käyttää. Jotta ajantasaisia listauksia saadaan, yhteistyösopimusten tiedot täytyy kirjata ASIOon ja liikkuvuuskirjausten tietojen tulee olla kunnossa, jotta siirtoraportit toimivat. Lisäksi on huomioitava tietojen ja ohjelman päivittäminen tarpeen mukaan, esimerkiksi Erasmus-ohjelman uudistusten myötä.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu on kokenut liikkuvuuden hallinnointiin kehitetyt sähköiset järjestelmät hyödyllisinä ja tehokkaina. Yhteistyö pienen ohjelmantoimittajan kanssa on toiminut, ja muutoksia ohjelmaan on saatu tarvittaessa nopeasti. Toisaalta pienen ohjelmantoimittajan resurssipula voi joskus hidastaa kehitystyötä, sillä kansainvälisten asioiden lisäksi opiskelijahallintojärjestelmässä on meneillään paljon muutakin opiskelijahallintoon liittyvää kehitystyötä. Myös yhteistyö neljän ammattikorkeakoulun kesken on ollut toimivaa. ASIO-opiskelijahallintojärjestelmän kansainvälisiä osioita on saatu yhteisesti kehitettyä eteenpäin tukemaan opiskelijoita ja henkilöstöä.

ULKOMAISTEN YHTEISTYÖKUMPPANEIDEN EVALUOINTI

Nina Björn, kansainvälisen toiminnan päällikkö
Tarja Huttunen, T&K -suunnittelija
Maiju Kannisto, kansainvälisten asioiden assistentti
Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Yksi tärkeimmistä ja haastavimmista vaiheista kansainvälisen yhteistyön käynnistämässä ja kehittämässä on laadukkaiden yhteistyökumppaneiden löytäminen. Monissa korkeakouluissa yhteistyökumppaneiden ”valintaperusteita” ei ole selkeästi määritelty ja valinta on perustunut pääasiassa yksittäisten henkilöiden aktiivisuuteen ja tarpeisiin sekä yhteistyötarjouksien hyväksymiseen. Viime vuosina kansainvälisen toiminnan laajennuttua on lisääntynyt tarve systematisoida tätä valintaprosessia ja keskittää kansainvälinen yhteistyö korkeatasoisiin korkeakoulujen osaamis- ja kehittymistarpeita ja kompetensseja tukeviin yhteistyökumppaneihin ja verkostoihin. Tässä tukena voi toimia ulkomaisten yhteistyökumppaneiden evaluointi.

Ulkomaisten yhteistyökumppaneiden evaluoinnin yhtenä tavoitteena on nostaa korkeakoulun kansainvälisen toiminnan laatua ja vaikuttavuutta sekä vähentää kansainväliseen toimintaan liittyviä riskejä. Päämääränä on, että osaamiseen liittyvät tarpeet määrittelisivät kumppanuuksia jatkossa yhä enemmän.

Jyväskylän ammattikorkeakoulussa toteutettiin evaluointi vuonna 2007. Evaluoinnin aloittamishetkellä yhteistyökumppaneita oli yli neljässäkymmenessä maassa eri puolilla maailmaa. Yhteistyön volyymissa, intensiteetissä ja laadussa on paljon vaihtelua eri yhteistyökumppaneiden ja alueiden välillä. Kokonaisnäkemys kansainvälisen verkoston toimivuudesta, kattavuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta on ollut vaihteleva sekä yksikkö- että koko korkeakoulun tasolla.

EVALUOINNIN TOTEUTUS

Evaluoinnin koordinoijina Jyväskylän ammattikorkeakoulussa (JAMK) toimivat kansainvälistymispalvelut ja T&K-kehittämispalvelut hallinnosta. Evaluoin-

ti toteutettiin Jyväskylän ammattikorkeakoulun koulutusyksiköissä, joissa vastuuhenkilöinä toimivat kansainvälisten asioiden koordinaattorit ja kehityspäälliköt. Partneritiedot koottiin koulutuksen osalta opiskelijahallintojärjestelmästä, jossa huomioitiin kolmen edellisen lukuvuoden aikana aktiivisesti toimineet yhteistyökumppanuudet. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan osalta partneritiedot koottiin projektinhallintajärjestelmästä, josta otettiin kaikki projekteihin kiinnitetyt ulkomaiset yhteistyökumppanit. Partneritiedot toimitettiin yksiköihin, joissa evaluoitavat kohteet vahvistettiin. Evaluoinnin ulkopuolelle jäi henkilöta-son kontaktit ja eri toimijoiden yhteistyöverkostot.

Kansainvälistymispalvelut ja T&K-kehittämispalvelut laativat evaluointikyselyn. Yksiköissä evaluointia olivat suorittamassa kaksi ryhmää. Evaluointiryhmä I muodostui yhteistyökumppanien kanssa konkreettista yhteistyötä tehneistä henkilöistä, jotka arvioivat yhteistyötä omasta näkökulmastaan. Vastauksista koottiin koordinoijien toimesta yhteenveto, jonka pohjalta Evaluointiryhmä II analysoi yhteistyökumppanit ja sijoitti ne yhteen kolmesta ennalta määritellystä kategoriasta. Evaluointiryhmä II:n kokoonpano vaihteli yksiköittäin ja siihen kuului sekä koulutuksen että tutkimus- ja kehittämistoiminnan henkilöstöä. Evaluointiryhmä II saattoi koostua esimerkiksi yksikön johtoryhmästä.

Evaluoinnin ensimmäinen osa sisälsi väitteitä, jotka arvioitiin asteikolla 1 (laatu huono/väite toteutuu huonosti), 2 (laatu kohtalainen/laatu toteutuu kohtalaisesti) ja 3 (laatu hyvä/väite toteutuu hyvin). Väitteeseen oli mahdollista vastata myös 0 (ei tietoa/kokemuksia), joka ei vaikuttanut yhteenvetoihin. Lisäksi ensimmäinen osa sisälsi pohdittavia, avoimia kysymyksiä muun muassa yhteistyön kehittämisestä. Arvioijat vastasivat kokemuksiansa mukaan joko koulutusta tai tutkimusta ja kehittämistä koskevaan osuuteen. Koulutuksen teemat olivat opiskelijaliikkuvuus, koulutustarjonta, henkilöstöliikkuvuus, yhteistyön kehittäminen ja verkostot sekä yhteistyökumppanin tuoma lisäarvo yksikön osaamiseen. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan teemoina olivat osaamiskeskittymien ja synergisten ydinosaamisalueiden tukeminen, verkostot sekä referenssit. Näiden lisäksi molemmille toiminnoille yhteisiä teemoja olivat yhteistyön hyöty, yhteistyön tukeminen, yhteistyön kehittäminen, aikuiskoulutus ja maksullinen palvelutoiminta.

Evaluoinnin toisessa osassa yksikön evaluointiryhmä koosti lyhyen analyysin, jossa avattiin kategorioittain yhteistyötä. Analyysissa vahvistettiin yhteistyökumppanin kategoria ja mietittiin muun muassa tavoitteita ja toimenpiteitä yhteistyön jatkamiselle sekä uusia yhteistyömahdollisuuksia ja suurimpia haasteita yhteistyössä.

EVALUINNIN TULOKSET

Koulutuksen ja tutkimus- ja kehittämistoiminnan osalta yhteistyökumppaneita evaluoitiin yhteensä 208 kappaletta. Yhteistyökumppanit jakautuivat maantieteellisesti kuuteen maanosaan ja 43 eri maahan. Evaluointeja tehtiin 249 kappaletta, jolloin 40 yhteistyökumppania evaluoitiin sekä koulutuksen että tutkimus- ja kehittämistoiminnan näkökulmista. Evaluoinneista 89 prosenttia tehtiin eurooppalaisista organisaatioista ja 6,5 prosenttia aasialaisista. Muut evaluoitavat kohteet sijaitsivat Latinalaisessa Amerikassa ja Karibialla, Oseaniassa, Pohjois-Amerikassa sekä Afrikassa. Suurin osa evaluoitavista yhteistyökumppaneista oli ammattikorkeakouluja ja yliopistoja.

Analyyseissa nousi esiin strategisesti merkittävän yhteistyön tavoitteita ja toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiselle, toimivan yhteistyön uusia yhteistyön mahdollisuuksia ja suurimpia haasteita sekä kehitettävän yhteistyön kehitysmahdollisuuksia ja toimenpiteitä harkinnanvaraiselle yhteistyölle.

KOKEMUKSIA EVALUOINTIPROSESSISTA

Johdon sitoutuminen prosessiin resursoinnin ja toteuttamisen näkökulmasta oli ensisijaisen tärkeää. Formaattia ja linjauksia käsiteltiin useammassa johtoryhmän kokouksessa, ja evaluoinnin toteuttamisen eri vaiheisiin tehtiin resurssienkäyttösuunnitelma. Itse kysely toteutettiin verkkopohjaisella kyselyohjelmistolla, joka oli useimmille käyttäjille entuudestaan tuttu.

Yksiköiden kokemukset evaluoinnista vaihtelivat. Ne yksiköt, jotka olivat evaluoineet ulkomaisia yhteistyökumppaneitaan säännöllisesti, eivät kokeneet saavansa tästä lisäarvoa. Evaluointi koettiin hyödyllisimpänä niiden yksiköiden osalta, joissa ulkomaisen yhteistyön laatua ei ole välttämättä pohdittu näin laajasti, tai sitä tehdään epäsäännöllisesti. Parhaiten evaluointi koettiin palvelevan monimuotoisempien yhteistyömallien tunnistamisessa. Evaluoinnin aikana tehty lyhytkin syventyminen yhteistyöorganisaatioon saattoi nostaa esiin potentiaalisia yhteistyön laajentumismahdollisuuksia tai vastaavasti tarpeen selvittää lisää nykyisen yhteistyön laatua. Evaluoinnin todettiin helpottavan kehittämissuunnitelman tekemistä yhteistyökumppanin kanssa tehtävälle jatkoyhteistyölle.

Evaluointia koordinoineen ryhmän mielestä ulkomaisten yhteistyökumppaneiden evaluointi toi läpinäkyvyyttä kansainväliseen toimintaan sekä koulutuksen että tutkimuksen ja kehittämisen näkökulmasta. Se lisäsi myös yhteistyötä tuki-

palvelujen välillä. Evaluointi antoi kokonaiskuvan yhteistyökumppaneiden kanssa tehtävän yhteistyön alueellisuudesta, laadusta ja intensiteetistä, vaikka kaikkia ulkomaisia yhteistyökumppaneita ei ollut mahdollista evaluoida. Evaluointi nosti esiin myös haasteita, joita kansainvälisessä yhteistyössämme esiintyy. Kokonaisuutena ulkomaisten yhteistyökumppaneiden evaluointi toi esille sen, miten voimme hyödyntää kumppanuutta huomattavasti enemmän kuin tähän asti on tehty.

GOABROAD – VIRTUAL TRAINING FOR MOBILITY

Henrik Luikko, Head of International Affairs
Kymenlaakso University of Applied Sciences

International mobility has been soaring in the Finnish universities of applied sciences. As more and more students are heading for exchanges and work placements abroad, there is a steadily growing demand for counselling and advising the students about their mobility periods abroad.

Goabroad – courses seek to tackle the problem with aid of internet-based virtual training.

There are three courses available- one for first year students to motivate for internationalisation, one for the outgoing students and one for outgoing staff.

The idea of the virtual training is to offer the counselling needed in compact, internet-based form. This saves time from both the outgoing students and also from the staff guiding the students. The limited face-to-face discussion time can be used more effectively for those issues, which really require personal attendance.

As the courses are located in the Internet, they are available for the students anytime and anywhere.

Goabroad-courses are built from the point-of view of the individual person going abroad.

The quality of the mobility periods is important, both for the outgoing students themselves but also for the educational institutions sending and receiving them. The better the periods are planned the better the learning outcome often is. Goabroad-courses seek to help the individual students to tackle this challenge to plan their mobility in a controlled and compact form.

VALTTERI FOR OUTGOING STUDENTS

Valtteri – the virtual guide for outgoing student exchanges and work placements is the most widely used of the Goabroad-courses. Some 15–20 universities of applied sciences are using Valtteri-program to train their outgoing students. Based on this one can count, that some 1500–2500 students are completing Valtteri-course each year. The students normally receive 2 ECTS-credits for passing the course, so there is altogether some 3000–5000 ECTS credits accumulated annually.

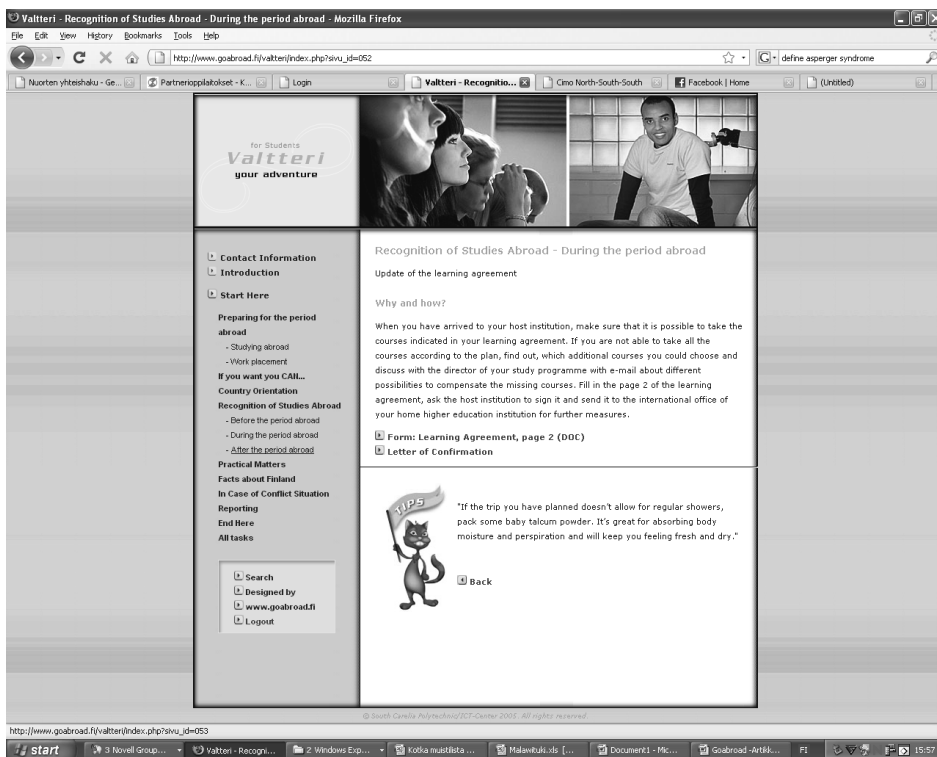
The Valtteri course is designed to help the individual student plan, carry out and report the exchange or work placement period abroad. The course includes eight modules:

1. Preparing for the exchange period
2. Check for personal language skills
3. Destination country orientation
4. Planning and recognition of ECTS accumulation abroad
5. Practical matters of personal safety, finance, institutional correspondence and health
6. In case of conflict situation
7. Facts about Finland
8. Reporting and returning home

The aim is to plan the exchange period well, so that the experience abroad is enjoyable one, and that the student also succeeds in meeting the goals he has set to himself.

The course also includes or is linked to all the documents required from the student before, during or after the exchange period. This is done to save time, so you do not need to run around and waste time looking for forms and asking unnecessary questions.

The feed-back of the course from students and from the international offices has been mostly positive. From the student's point-of-view the course helps to orientate to the exchange on his/her own time anytime, as long as internet-connection is available. The international offices have noticed that the students completing Valtteri plan for their exchanges better and therefore require less time for their personal counselling.

MOONA FOR FIRST-YEAR STUDENTS

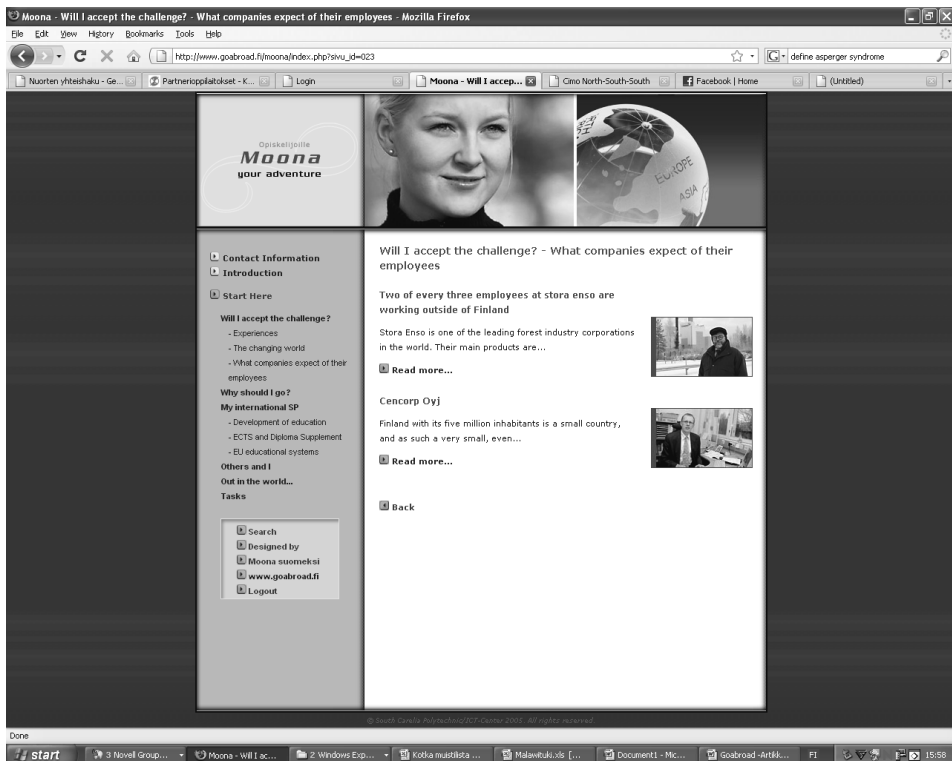
Moona- course is designed for first-year students and is carried out as part of the orientation studies, normally during second semester.

The objective is to help you rise to the challenge of internationalisation, and to include the international aspect in studies as a natural part of them. The course includes three main themes:

1. Will I accept the challenge?, which deals with employer's expectations, globalisation and experiences of the students who have been already abroad
2. Why should I go and my personal study plan, which deals with student individual benefits and how he/she can include mobility period to her own study plan
3. Others and I and Out in the world, which deal with multicultural issues and possibilities of internationalisation

Moona-course is not as widely used as Valtteri, so the evaluation of it is a bit more difficult. There has been some quite positive feedback from some study programmes, which have installed it “properly”. They claim that Moona-course has helped a lot the overall-management of internationalisation, as it brings out the students planning to go abroad already during first study year, which gives more time for both students and staff to take the mobility periods into planning of both personal studies and teaching arrangements.

There has also been critic from students not interested in going abroad. When Moona-course is carried out as part of orientation studies, all the first-year students need to take participate, and some of the students not planning to go abroad do not find internationalisation studies motivating.

LIISA FOR STAFF

Liisa-guide is intended for lecturers and staff, the aim is to train and to help the staff members for their international exchanges and cooperation work with partners. The target group is especially those lecturers or staff members, who are going out for their first lecturer/staff exchanges. The guide includes five modules:

1. Challenges
2. Gain
3. This is how it works
4. In a foreign culture
5. For fun and benefit

PINNET AND GOABROAD: PRACTICAL COOPERATION

Pinnet has been playing an important role in distributing the Goabroad-courses for practical use in Finnish universities of applied sciences. Pinnet made 2005 decision to make the Goabroad courses available to use for all of its members and has annually also paid the maintenance costs of Goabroad until 2009.

This has meant, that the majority of universities of applied sciences in Finland have received Goabroad-programs for their use practically free-of-charge. As the courses are anyhow producing ECTS -accumulation for the using institutions, you could call this a good deal.

Goabroad is not part of Virtuaali-Amk; the reason for this is the truly large number of users. The current individual instalment is more cost-effective and there is very little of bureaucracy for the new students starting to use Goabroad.

The Goabroad courses were developed by five eastern Finland institutions: Saimaa, Mikkeli, Pohjois-Karjala, Kajaani and Kymenlaakso Universities of Applied Sciences. The technical development and maintenance work has been done by Media and Learning Center, which is owned by Saimaa University of Applied Sciences.

The Goabroad-courses are situated in www.goabroad.fi –address. It is managed by Media and Learning Center and is located only on one server. This means that there is no “own” ICT- costs required from any of the using institutions,

which saves both money and time from the using institutions. All the students have access to Goabroad globally, 24-hours a day.

Every University of Applied Sciences can customise Goabroad to it's individual needs through Introduction and Contact Information -pages within the Goabroad. There is also a possibility to link institutions' own forms, partner links and other links to Goabroad-pages. In other words, Goabroad can be quite easily integrated institutions' own environment.

As most of the pages are the same, the use of Goabroad automatically promotes the using institutions to follow same practices with their exchange activities. This fits well to Pinnet's goals. One could state that Goabroad has been quite a successful project.

VIRTUAL SUPPORT FOR OUTGOING EXCHANGE STUDENTS AT LAUREA

Arja Majakulma, Director of International Affairs
Laurea University of Applied Sciences

Laurea University of Applied Sciences offers its students various opportunities for studies abroad. Outgoing international student mobility consists of student exchanges and placements abroad. Studies abroad strengthen such key competences needed in working life as language skills, understanding of cultures and co-operation skills, as well and also give students an opportunity to deepen their knowledge of their future profession and to complete studies that aren't offered at Laurea or elsewhere in Finland.

DESCRIPTION OF THE PILOT COURSE

International student mobility requires long-term commitment and careful planning from the student. Laurea organises various informative events on mobility each term. Exchanges are supported by guidelines and preparation courses offered to those who are going abroad. Preparation courses can be taken earlier in person or online, depending on the unit at Laurea. Preparation courses aim to prepare the student for successful functioning in the study and work environment of a different country. In addition to the prep-courses, students are supported by the international coordinators and faculty of Laurea, host institutions, tutors at the placements and other students during the whole mobility process; before, during and after exchange. The roles of different actors differ depending on the phase of the mobility.

Laurea's previous prep-course for outgoing exchange students did not meet the current needs. Feedback collected from all outgoing students after their return to Finland stated that they were not fully satisfied with the preparation for exchange. Students needed more information on practical arrangements, studies that can be completed abroad, host institutions and cultural encounters. Also the coordinators of international activities felt that the preparation should be

developed, with emphasis on e.g. the learning agreement, planning of contents of exchange and involving tutor teachers in the mobility process. International student mobility should also be better connected to students' development in globalisation competence, as it is a central part of curricula at Laurea, and encourage students to get familiar with R&D activities at host the institution.

Laurea participated in a European project, VM-BASE (Virtual Mobility Before and After Student Exchanges, <http://vm-base.europace.org/>) that wanted to raise the quality of student exchanges by offering virtual support, both before and after the physical mobility. The project thereby supported teachers in coaching exchange students at a distance (e-coaching). The project started from a study giving an overview of the state-of-the-art in virtual exchange support measures and a needs analysis. The major activity of the project consisted of several pilots focusing on the orientation and selection of students, preliminary courses for students preparing for a physical exchange and examination facilities. One of Laurea's pilots in this project was the development of a new course.

The pilot started by analysing questionnaires of needs from former exchange students and a process simulation of Laurea's outgoing international student exchange, using a method that has been developed in the SimLab of the Helsinki University of Technology (<http://www.simlab.tkk.fi/>). A preliminary process map was first introduced and then edited on the basis of discussion. Three main questions were brought out: What should the contents of preparation for exchange be? What should be developed in the process? Which methods of implementation should be used?

It became clear in the discussion that more preparation before the exchange and far more support during the exchange were required to meet the needs of students. The conclusion was that the 'prep-course' should last from the preparation to the evaluation of the exchange. Instead of a prep-course it should be a course on 'support of international mobility'. In addition to the contact with tutor teachers also contact with other exchange students was identified as very important. Blended learning, a combination of eLearning and contact sessions, was found to be an optimal method of implementation, as besides virtual studies students also value individual and group meetings. A virtual workspace could facilitate contacts to teachers and fellow students. Pictures, clips, blogs and videos could be used as well. Students also emphasised their own responsibility and the value of independent learning.

Based on these ideas a new course for supporting international student mobility using blended learning was created. The aim was to better integrate the exchange to studies and personal learning agreement and to deepen the contents of the exchange. Continuance throughout the whole mobility process (before, during and after exchange) was emphasised. The international coordinators, one of Laurea's units, planned and implemented the pilot course and other coordinators followed and commented on it. The pilot course was planned and taken into use in spring 2007 with the first group of students. A second group of students started in the pilot course in autumn 2007 and continued to the end of their semester abroad. This allowed for experiences in peer support as well.

The course now includes an interactive online discussion forum for students before, during and after exchange and the possibility for eTutoring and eSupport during the exchange. The course is delivered using blended learning, in an eLearning platform called Optima.

Contents of the course at different phases of the mobility are:

Before the exchange:

1. Meeting with other students and international coordinators: information on practical arrangements e.g. application, grants, documents needed (info provided online as well)
2. Personal meetings with the international coordinator: information on studies abroad (host institution and study offer, accommodation, location, Learning agreement)
3. Meeting with other students and international coordinators: final information on the course, cultural encounters (culture shock), orientation for the exchange/placement
4. Assignments to be completed online

During the exchange:

5. Assignments to be completed online: writing a diary regularly and participation in discussions with the international coordinators and other students abroad during different phases of the exchange/placement

After the exchange:

6. Assignments
7. Meeting with the international coordinator
8. Filling out a feedback form
9. Sharing the experiences in the classroom and / or at the International info days

EXPERIENCES BASED ON THE FEEDBACK

The pilot course was evaluated and plans for the future were made in spring 2008. Several methods were used in the evaluation. The international coordinators responsible for preparation followed the course continuously during the pilot. All students were interviewed and they filled out a feedback questionnaire after return. The answers of the students who participated in the pilot were compared to the answers of other students. The students of the pilot were clearly more satisfied with the support they got. The following are some comments from the students concerning the contents of the course:

“good that e.g. all forms and “Important information” section were in one place”

Discussion forum was found useful:

“the direct link to the coordinator and other students is great” “I read all the questions, answers and comments, but did not feel a need to write myself as my preparations went so smoothly”

“Back in Finland” –section was not so much appreciated:

“useless, as I corresponded per email with the coordinator when back at home”

Diary:

“I did not write a diary at all, as I am not a writer type. But I see its importance now: a student who is preparing to leave for a country would like to read experiences of another student who has been to that specific country.” “I wrote the diary and the idea was good. Otherwise I would not have written anything.”

Assignments:

“the assignments were useful, especially those tasks where I had to find out about the target university and city” “it was useful to think about the differences of cultures etc. beforehand”

An evaluation discussion was held with all international coordinators and the development manager of eLearning after the pilot. Development areas were recognised. It seemed that in the beginning of the preparation there is a need for face to face meetings. The information included and the discussion forum were very good, however in the beginning and at the end of the exchange there is a need for discussions, in the middle of the exchange not so much. The students did not need the virtual workspace when back home.

Based on the evaluation, the contents of the course were modified, and it was decided that the course will be used for all outgoing students from Laurea. A

model workspace of the course was created and in future copies of it will be easy to make for the outgoing student groups. Usability of the workspace will be evaluated once a year and the model workspace will be edited when needed.

GUIDELINES AND RECOMMENDATIONS

The main conclusion of the development project is the importance to support not just the exchange, but students' learning process as a whole. The pilot course has deepened the learning experience of some students remarkably. It was however clear that some students like online support better than others, and there should a possibility to modify the course according to the needs of the students. The students also used other internet-based forums during their exchange, these were partly overlapping with this course and resulted in decreased motivation. The use of the model workspace will harmonize the information and support for international student mobility in Laurea.

Turun ammattikorkeakoulun julkaisusarjoissa ilmestyneitä teoksia

TURUN AMMATTIKORKEAKOULUN TUTKIMUKSIA

21. Jalonen, Harri: Asian valmistelu kunnallisessa päätöksenteossa kommunikaation näkökulmasta – käsitteanalyttinen tutkimus. Turku, 2006. 77 s. ISBN 952-5596-45-1.
22. Hakulinen, Hannele: Ammatillista väylää ammattikorkeakouluun – tutkimus ammatillista polkua ammattikorkeakouluun edenneiden opiskelijoiden vaiheista. Turku, 2006. 95 s. + 7 liites. ISBN 952-5596-54-0.
23. Salmela, Marjo, Heikka, Hanna & Ernvall, Sirpa: Perusterveydenhuollossa toimivan henkilökunnan rooli, valmiudet ja koulutustarve ikähuonokkuuloisten kuulonkuntoutuksessa. Kuulonhuollon kehittämisprojekti Varsinais-Suomessa. Turku, 2006. 169 s. ISBN 952-5596-72-9.
24. Lilja-Viherlampi, Liisa-Maria: ”Minunkin sisällä soi” – musiikin ja sen parissa toimimisen terapeuttisia merkityksiä ja mahdollisuuksia musiikkikasvatuksessa. Turku, 2007. 353 s. ISBN 978-952-5596-90-8.
25. Linnossuo, Outi: Projektiorganisoitu kehittämis työ riskilasten ja -nuorten palveluissa Turussa vuosina 1993–2003. Turku, 2007. 201 s. ISBN 978-952-216-009-6.
26. Salonen, Kari: Haastava sosiaalinen vanhustyössä – avopalveluyöntekijöiden näkemyksiä kotona asuvien vanhusten sosiaalisesta olomuotoisuudesta. Turku, 2007. 195 s. ISBN 978-952-216-010-2.
27. Heino, Markku: Näennäismarkkinat vaihtoehtona sosiaali- ja vanhustenhuollossa. Turku, 2008. 256 s. ISBN 978-952-216-033-1 (painettu), ISBN 978-952-216-034-8 (pdf).
28. Lind, Kaija: Joukoista joukkueeksi - terveysalan opettajien koulutautuminen ja osaamisen jakaminen Turun ammattikorkeakoulussa. Turku, 2008. 168 s. ISBN 978-952-216051-5 (painettu), ISBN 978-952-216-052-2 (pdf).

TURUN AMMATTIKORKEAKOULUN RAPORTTEJA

60. Stenman, Helga (toim.): Rannasta rakennukseen – ruokorakentamista Itämeren alueella. Turku, 2007. 88 s. ISBN 978-952-216-014-0 (pdf).
61. Ahonen, Pia (toim.): Kuntakumppanuudella terveyttä edistämään – SARAKE-hanke aikuisopiskelijoiden oppimisympäristönä. Turku, 2007. 133 s. ISBN 978-952-216-019-5.
62. Nenonen, Suvi & Tanskanen, Ilona (toim.): Työtä, tietoa ja tutkimusta tänään – innovaatioita tulevaan: Turun ammattikorkeakoulun FUTIS-tutkimusohjelman (Future Work and Innovative Services) avausjulkaisu Turku, 2007. 168 s. ISBN 978-952-216-020-1.
63. Salonen, Katri & Merisalo, Sanna (toim.): Yritysavohautomo – tutkimusta ja tukea metallialan sukupolvenvaihdoksiin. ArtCraftMetal, Equal-yhteisöaloite, Metallin yritysavohautomo -osahankkeen loppuselvitys. Turku, 2007. 79 s. ISBN 978-952-216-023-2 (pdf).
64. Lind, Kaija & Saarikoski, Mikko & Koivuniemi, Sirkku (toim.): Tutkien terveyttä 2007. Turku, 2007. 126 s. ISBN 978-952-216-024-9.
65. Nurmela, Tiina: Saumaton malli ortopedisten potilaiden hoitoon – selviytymisapua tekonivelleikkauspotilaille koko hoitoketjun ajan. Turku, 2007. 136 s. ISBN 978-952-216-027-0.
66. Komulainen, Martti; Simi, Päivi; Hagelberg, Eija; Ikonen, Iiro & Lyytinen Sami: Ruokoenergiaa - järviruo'on energiakäyttömahdollisuudet Etelä-Suomessa. Turku, 2008. 77 s. ISBN 978-952-216-030-0.
67. Komulainen, Martti; Simi, Päivi; Hagelberg, Eija; Ikonen, Iiro & Lyytinen Sami: Reed energy – Possibilities of using the Common Reed for energy generation in Southern Finland. Turku, 2008. 78 s. ISBN 978-952-216-029-4.
69. Nylund, Arja (toim.): Monikulttuurista hyvinvointia vanhustyöhön. Turku, 2008. 95 s. ISBN 978-952-216-040-9.
70. Kontio, Juha; Kantola, Ismo; Angerpuro, Kirsi; Elomaa, Ilmo; Lehtisaari, Harri; Nupponen Elina & Sanna Ojala. Aktiivisista kokeiluista yksissä tuumin harkittuihin ratkaisuihin – palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelman arviointiraportti. Turku, 2008. 62 s. ISBN 978-952-216-046-1 (pdf).
71. Kortetmäki, Marko & Jolkkonen, Ari (toim.): Mennäänkö bussilla? Käyttäjien käsityksiä Turun joukkoliikenteestä. Turku, 2008. 79 s. ISBN 978-952-216-045-4 (pdf).
72. Veräjänkorva, Oili: Sairaanhoitajien lääkehoito-osaaminen yliopistosairaalassa. Turku, 2008. 96 s. ISBN 978-952-216-049-2.

73. Holma, Aulikki; Kontio, Juha; Lind, Kaija & Suni, Tiina: Käytännöstä koulutukseen - AMK-opettajat ammattialaan perehtymässä. Turku, 2008. 83 s. ISBN 978-952-216-056-0 (pdf).
74. Kosonen, Emma: Lepakkojen salatut elämät - pohjanlepakkoyhdyskunnan radiotelemetriatutkimus. Turku, 2008. 26 s. + 25 liites. ISBN 978-952-216-059-1 (painettu), ISBN 978-952-216-060-7 (pdf).
75. Palta, Hannele; Tiilikka, Leila; Wiirilinna, Ulla & Koivuniemi, Sirkku (toim.): Vastauksia terveysalan oppimishaasteisiin 3. Turku, 2008. 136 s. ISBN 978-952-216-070-6.
76. Soini, Juhani; Häkkinen, Tiina; Kantola, Ismo; Mertsola, Marianne; Scheinin, Minna; Seikola, Aila; Storti, Antonella & Tuohi, Raija: Rakennustekniikan koulutusohjelman arviointiraportti – vankalta perustalta monimuotoista tutkimus- ja kehitystoimintaa. Turku, 2008. 49 s. + 2 liites. ISBN 978-952-216-073-7 (painettu), ISBN 978-952-216-074-4 (pdf).
77. Bergfors, Tarja; Forsbacka, Jaana; Leino, Irmeli & Wiirilinna, Ulla (toim.): Vanhusten lääkehoidon kehittäminen - VALO-projektin tuloksia Salon seudulla. Turku, 2008. 106 s. ISBN 978-952-216-075-1 (painettu), ISBN 978-952-216-076-8 (pdf).
78. Akatama, Leena (ed.): Experiences of Dry Sanitation in Southern Africa. Turku, 2008. 82 p. ISBN 978-952-216-077-5 (printed), ISBN 978-952-216-078-2 (elektroninen).
79. Lind, Kaija; Saarikoski, Mikko & Koivuniemi, Sirkku (toim.): Tutkien terveyttä 2008. Turku, 2008. 107 s. ISBN 978-952-216-080-5.
80. Hyötilä, Minna & Yli-Junnila, Paula: Moniammatillisella yhteistyöllä vaikuttavuutta suun terveydenhuoltoon – Fossaka 1 ja 2 -kehittämishankkeiden loppuraportti. Turku, 2008. 157 s. + 31 liites. ISBN 978-952-216-081-2 (pdf).
81. Wahlsten, Noora: Tuntemattomasta taudiksi – Sanomalehden tradenomitutkimuksesta välittämät mielikuvat. Turku, 2008. 50 s. + 3 liites. ISBN 978-952-216-082-9 (pdf).
82. Tanskanen, Ilona & Suominen-Romberg, Tuija: Esteettömästi saavutettavissa. Turku, 2009. 127 s. ISBN 978-952-216-083-6 (painettu), ISBN 978-952-216-084-3 (pdf).

TURUN AMMATTIKORKEAKOULUN OPPIMATERIAALEJA

8. Seppälä-Kavén, Ulla: Muodon ajat - katsaus muotoiluun 1800-luvun lopulta nykypäivään. 2. uudistettu painos. Turku, 2008. 127 s. ISBN: 978-952-216-066-9.
12. Elomaa, Leena & Mikkola, Hannele: Näytön jäljillä - tiedonhaku näyttöön perustuvassa hoitotyössä. 4. uudistettu painos. Turku, 2008. 70 s. ISBN: 978-952-216-065-2.
24. Elomaa, Leena; Lakanmaa, Riitta-Liisa; Palta, Hannele; Saarikoski, Mikko & Sulosaari, Virpi: Taitava harjoittelun ohjaaja. 2. tarkistettu painos. Turku, 2008. 63 s. ISBN 978-952-216-064-5.
25. Grönlund, Inga: Kestilä – turkulaista vaatetusteollisuuden historiaa ja tuotesuunnittelijoita. Turku, 2005. 99 s. ISBN 952-5596-32-X.
26. Tuomi, Anu: Lähde väreihin. Turku, 2006. 114 s. ISBN 952-5596-44-3.
27. Laiho, Satu: Yrityksen visuaalisen linjan ja tavoiteimagon luominen. Turku, 2006. 53 s. ISBN 952-5596-48-6.
28. Kovanen, Anne & Leino, Maarit: Päähteettömyyden puolesta – terveyskasvatusmateriaali kouluterveydenhoitajalle ehkäisevän päihdekasvatuksen toteuttamiseen. Turku, 2006. 70 s. + 27 liites. + CD-ROM. ISBN 952-5596-53-2.
29. Krankka, Jaana & Mäkynen, Milla: Vanhemmuus lapsen päähteettömän elämän lähtökohtana – terveyskasvatusmateriaali vanhempaniltaan. Turku, 2006. CD-ROM. ISBN 952-5596-55-9.
30. Timmerbacka, Anna: Ranskan vallankumouksen kuvat. Turku, 2006. 76 s. ISBN 952-5596-58-3.
31. Källd, Maria & Seppälä-Kavén, Ulla: Tider och former. En inblick i formgivningens 1800-talets slut till vår tid. Turku, 2006. 116 s. ISBN 952-5596-62-1.
32. Vainio, Tiina: Opas vastavalmistuneelle kuvataiteilijalle. 2. korjattu painos. Turku, 2007. 144 s. ISBN 978-952-5596-85-4.
33. Tiihonen, Anne: G-avain pykäläviidakossa. Tekijänoikeuksista musiikkipedagogeille ja muusikoille. Turku, 2006. 73 s. ISBN 952-5596-69-9.
34. Lehtonen, Jouko (toim.): Perustusten vahvistaminen – näkymätöntä korjaustyötä. Turku, 2007. 91 s. ISBN 952-5596-71-0.
35. Inkinen, Karri: Verkko-opettajan oppimisprosessin tarina eli Seilin saaren arvoitus. Turku, 2007. 95 s. ISBN 978-952-5596-84-7.

36. Tanskanen, Ilona; Erävaara, Taina; Luukkonen, Ismo; Paavola, Antero; Sammalkorpi, Ilona & Tuomi, Anu (toim.): Taiteen asetelmissa tutkimus – kannanottoja tutkimukseen taiteilijan työssä. Turku, 2007. 159 s. ISBN 978-952-5596-93-9.
37. Riutta, Tarmo: Jazzix – jazzviuluopas Stephane Grappelli -tyyliseen improvisaatioon. Turku, 2007. 107 s. ISBN 978-952-216-018-8.
38. Haapio, Helena (ed.): A Proactive Approach to Contracting and Law. Turku, 2008. 298 p. ISBN 978-952-216-017-1.
39. Niemeläinen, Virve: Vapaus soittaa! – monipuoliset työtavat soitonopetuksessa. Turku, 2008. 37 s. ISBN 978-952-216-050-8.
40. Holma, Aulikki & Punelpuro, Niina (toim.): Mahdollisuuksien ikkunoita - Turun ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma 10 vuotta. Turku, 2008. 268 s. ISBN 978-952-216-061-4.
41. Keski-Saari, Anu: Suggestopedia ja suggestiopohjainen sellonsoitonopetus. Turku, 2008. 39 s. + 6 liites. ISBN 978-952-216-072-0.
42. Säämänen, Jari: Ensihoito-osaamisen kehittäminen täydennyskoulutuksen avulla. Turku, 2008. 102 s. + 9 liites. ISBN 978-952-216-069-0.
43. Erävaara, Taina & Tanskanen, Ilona (toim.): Välissä – valokuvat ymmärtämisen välineenä. Turku, 2009. 221 s. ISBN 978-952-216-079-9.
44. Tanskanen, Ilona & Timonen-Kallio, Eeva (toim.): Lastensuojelun hyvät työkäytännöt. Turku, 2009. 123 p. ISBN 978-952-216-087-4.
45. Karhumäki, Terhi: "Jotenkin näin sitä soitetaan" – lapsen ja aikuisen kohtaaminen viulun äärellä. Turku, 2009. 79 s. + 13 liites. ISBN 978-952-216-089-8.

TURUN AMMATTIKORKEAKOULUN PUHEENVUOROJA

37. Ikonen, Markku; Arvet, Palkov & Viljanen, Kalle: Raskaiden ajoneuvojen omamassat – selvitys mahdollisuuksista lisätä kantavuutta. Turku, 2007. 57 s. + 22 liites. ISBN 978-952-216-003-4 (pdf).
38. Scheinin, Minna: Viestintäkoulutusta verkossa – yritysvalmennuksen haasteet. Turku, 2007. 20 s. ISBN 978-952-216-016-4 (pdf).
39. Angerpuro, Kirsi: Turun ammattikorkeakoulu työympäristönä – vuoden 2007 henkilöstökyselyn tulokset. Turku, 2007. 77 s. ISBN 978-952-216-026-3 (pdf).
40. Salonen, Katri & Merisalo, Sanna: Projektien projekti - mitattavaa hyötyä yhteistyöllä. Servisi, Equal-yhteisöaloite, loppuraportti. Turku, 2008. 86 s. ISBN 978-952-216-032-4 (pdf).
41. Huhta, Arto: Rantojen kaunistus vai kauhustus – järviruo'on (Phragmites australis) merkitys vesien laadulle. Turku, 2008. 32 s. ISBN 978-952-216-039-3 (pdf).
42. Tuominen, Telle: Matkailu- ja kulttuuripalveluiden tuotekehitysoasaaminen Turun korkeakouluissa. Turku, 2008. 44 s. ISBN 978-952-216-047-8 (pdf).
43. Aittonen, Terhi: Turun ammattikorkeakoulun opiskelijabarometri. Turku, 2008. 41 s. ISBN 978-952-216-054-6 (pdf).
44. Komulainen, Martti; Yliruusi, Hannamaria; Kanerva-Lehto, Heli; Kääriä, Juha & Pettay Esko: Aurajoen vesitaloudellinen kunnostus hajakuormituksen ravinne päästöjen vähentämiseksi. Turku, 2008. 44 s. ISBN 978-952-216-067-6 (painettu), ISBN 978-952-216-068-3 (pdf).
45. Helmi, Satu: Sidoryhmäyhteistyö työelämä tiedon välittäjänä - Kysely Turun ammattikorkeakoulun hallituksen, valtuuskunnan ja neuvottelukuntien jäsenille. Turku, 2008. 61 s. ISBN 978-952-216-063-8 (pdf).
46. Palta, Hannele; Walta, Leena & Koivuniemi, Sirku (toim.): Terveysalan kehittäminen haasteena - opinnäytteitä terveysalalta 2008. Turku, 2009. 132 s. ISBN 978-952-216-090-4 (pdf).

Turun ammattikorkeakoulu
 Julkaisumyynti
 Joukahaisenkatu 3A
 20520 Turku

puh. (02) 263 35 810
 fax. (02) 263 35 791
 julkaisumyynti@turkuamk.fi
 http://julkaisut.turkuamk.fi